

Lagrådsremiss

Omställningsstöd till företag som fått minskad omsättning på grund av coronaviruset

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 2 juni 2020

Magdalena Andersson

Niklas Ekstrand
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att ett omställningsstöd införs för företag som fått minskad omsättning som en följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Stödet omfattar fysiska och juridiska personer som bedriver näringsverksamhet i Sverige och är registrerade för F-skatt. Kravet på F-skatt gäller inte sådana stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är undantagna från skattskyldighet. Ideella föreningar ska dock ha ett organisationsnummer som fastställts senast vid utgången av 2019.

Beslut om omställningsstöd fattas av Skatteverket och stödet betalas ut genom kreditering av skattekontot. Ett företag blir återbetalningskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Skatteverket ges omfattande möjligheter till utredning och kontroll, däribland revision, och särskilda straffbestämmelser införs.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Författningsförslag	5
2.1	Förslag till lag om omställningsstöd.....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet.....	12
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	13
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	15
3	Ärendet och dess beredning	16
4	Det nya coronaviruset får ekonomiska konsekvenser	16
4.1	Omsättningsstöd i andra länder	16
4.2	EU:s statsstödsregler	17
4.3	Något om Skatteverkets möjligheter till utredning och kontroll	18
4.4	Skattekontot.....	21
5	Införande av ett omställningsstöd	21
5.1	Omställningsstödet huvudsakliga utformning	21
5.2	Vem har rätt till omställningsstöd?.....	23
5.3	Stödet utgör näringsbidrag vid inkomstbeskattningen	27
5.4	Hanteringen av koncerner	30
6	Utformningen av omställningsstödet	32
7	Förfarandet.....	35
7.1	Handläggningen av ärenden om omställningsstöd	35
7.1.1	Skatteverket ska vara handläggande myndighet.....	35
7.1.2	Ansökan om omställningsstöd.....	36
7.1.3	Anmälan vid ändrade förhållanden.....	38
7.2	Kreditering på företagets skattekonto.....	39
7.3	Utredning och kontroll	41
7.3.1	Proportionalitetsprincipen	41
7.3.2	Kontrollmöjligheter	42
7.3.3	Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet	43
7.3.4	Revision.....	45
7.3.5	Kontrollbesök	47
7.3.6	Bevisäkring	49
7.3.7	Undantag från kontroll	51
7.4	Återkrav.....	52
7.4.1	Återbetalningsskyldighet för felaktiga utbetalningar.....	52
7.4.2	Avbetalning och anstånd	54
7.4.3	Återbetalning	57

	7.4.4	Dröjsmålsränta.....	58
	7.4.5	Betalningssäkring	59
	7.4.6	Företrädaransvar	62
	7.5	Besluts verkställbarhet.....	65
	7.6	Överklagande.....	67
	7.7	Indrivning, verkställighet och preskription.....	69
	7.8	Straffbestämmelser	72
	7.9	Personuppgiftsbehandling	81
	7.10	Sekretessfrågor	87
8		Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	90
9		Konsekvensanalys	90
	9.1	Syfte och alternativa lösningar	91
	9.2	Offentligfinansiella effekter	91
	9.3	Effekter för företagen	95
		9.3.1 Cirka 180 000 företag beräknas få omställningsstöd	95
		9.3.2 Stödet bidrar till ett bättre fungerande näringsliv under corona-pandemin	96
		9.3.3 De administrativa kostnaderna beror på företagens storlek och nivån på stödet.....	97
	9.4	Effekter för makroekonomin och sysselsättningen.....	98
	9.5	Effekter för enskilda	99
	9.6	Fördelningseffekter.....	99
	9.7	Effekter för den ekonomiska jämställdheten	100
	9.8	Effekter för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet	100
	9.9	Effekter för offentlig sektor	100
	9.10	Effekter för myndigheter och domstolar.....	101
	9.11	Förslagets förenlighet med EU-rätten.....	101
	9.12	Övriga effekter	102
10		Författningskommentar	102
	10.1	Förslaget till lag om omställningsstöd	102
	10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet	121
	10.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	121
	10.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	122
Bilaga 1		Sammanfattning promemorian Omställningsstöd till företag som fått minskad omsättning på grund av coronaviruset	123
Bilaga 2		Promemorians lagförslag	124
Bilaga 3		Förteckning över remissinstanserna	135

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om omställningsstöd,
2. lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet,
3. lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet,
4. lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

2 Författningsförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om omställningsstöd

Härigenom föreskrivs följande.

Omställningsstöd

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om ekonomiskt stöd till företag vars nettoomsättning har minskat i större omfattning till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 (omställningsstöd).

Vem har rätt till omställningsstöd?

2 § Rätt till omställningsstöd har företag som är en fysisk eller juridisk person som vid tidpunkten för prövningen av ansökan om omställningsstöd

1. bedriver sådan näringsverksamhet i Sverige som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. är godkänd för F-skatt enligt 9 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Kravet på godkänd F-skatt enligt första stycket 2 gäller inte för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är undantagna från skattskyldighet enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen.

För en ideell förening ska organisationsnummer ha fastställts senast vid utgången av 2019.

3 § Rätt till omställningsstöd har inte

1. staten, regioner, kommuner och kommunalförbund,

2. företag över vilka staten, regioner, kommuner och kommunalförbund var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande, om inte verksamheten som ett sådant företag bedriver avser affärsverksamhet,

3. företag som hör hemma i en stat eller jurisdiktion som är upptagen i en förteckning över stater eller jurisdiktioner utanför Europeiska unionen som av medlemsstaterna gemensamt eller inom ramen för Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har bedömts vara icke-samarbetsvilliga på skatteområdet, och

4. begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 17 § och 6 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229), om näringsverksamheten i Sverige inte bedrivs från ett sådant fast driftställe som avses i 2 kap. 29 § samma lag.

Vad som anges i första stycket 3 gäller även om ett annat företag som ingår i samma intressegemenskap som det företag som ansökt om omställningsstöd hör hemma i en sådan stat eller jurisdiktion. Företag ska anses vara i intressegemenskap om

1. företagen ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554), eller

2. det företag som ansöker om omställningsstöd, direkt eller indirekt, innehar minst 25 procent av kapitalet eller rösterna i det andra företaget eller har rätt till minst 25 procent av vinsten i det andra företaget.

Skattepliktigt näringsbidrag

4 § Vid tillämpning av bestämmelserna om näringsbidrag i 29 kap. 2–8 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska omställningsstöd tas upp i sin helhet det beskattningsår då stödet beslutas. Detta gäller dock inte till den del stödet motsvarar kostnader som är hänförliga till en verksamhet som företaget inte är skattskyldigt för enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen. Till den del stödet är hänförligt till kostnader under det föregående beskattningsåret får det tas upp detta år i stället.

Återbetalas stöd som tagits upp, ska det återbetalda beloppet dras av.

Handläggningen av en ansökan om omställningsstöd

5 § En ansökan om omställningsstöd prövas av Skatteverket och ska innehålla följande uppgifter:

1. företagets minskade nettoomsättning,
2. vad nedgången i nettoomsättning beror på,
3. om företaget har redovisat ett negativt rörelseresultat före finansiella poster för det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020,
4. de fasta kostnader som ansökan avser,
5. ett skriftligt undertecknat yttrande från revisor om det sökta omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor, och
6. de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd.

Om flera företag som vid tidpunkten för ansökan ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) ska ansöka om omställningsstöd, ska ansökningarna ges in samtidigt. Dessa företag ska också lämna uppgifter om koncernstrukturen.

Uppgifterna i en ansökan om omställningsstöd ska lämnas på heder och samvete.

6 § Ett företag som ansökt om omställningsstöd ska till Skatteverket omgående anmäla om de uppgifter som lämnats i ansökan visar sig vara felaktiga eller om sådana förändringar inträffat som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek.

Ett företag som har fått omställningsstöd ska till Skatteverket omgående anmäla omständigheter som skulle ha påverkat rätten till stöd eller stödets storlek om omständigheterna varit kända vid tidpunkten för prövningen av ansökan. Skatteverkets beslut om stöd ska innehålla en upplysning om denna skyldighet.

Kreditering på skattekonto

7 § Omställningsstöd tillgodoförs ett företag genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om en avstämning av skattekontot visar att det finns ett överskott på kontot efter kreditering av ett omställningsstöd, ska utbetalning ske om det inte finns hinder mot detta enligt 64 kap. 4 § skatteförfarandelagen.

Om det finns ett överskott på skattekontot efter kreditering av ett omställningsstöd, ska intäktsränta enligt 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen beräknas på överskottet från och med dagen efter tillgodoförandet.

Utredning och kontroll

8 § Ett företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd ska ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

Skatteverket får begära att företaget lämnar ett sådant revisorsintyg som avses i 5 § första stycket 5, även om det sökta stödet understiger 100 000 kr.

9 § Skatteverket får förelägga ett företag att fullgöra sina skyldigheter enligt 8 och 11 §§. Om företagets ansökan om omställningsstöd ännu inte har prövats, får ansökan avvisas om företaget inte följer ett sådant föreläggande. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om detta.

Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet

10 § Skatteverket får förelägga en fysisk eller juridisk person att lämna uppgift om en rättshandling med den som har fått omställningsstöd. Fysiska personer som inte är eller inte kan antas vara bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen (1999:1078) får dock föreläggas endast om det finns särskilda skäl.

Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att den som har fått stödet har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter i sin ansökan om omställningsstöd.

Föreläggandet får förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen. Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller det även företrädare för den juridiska personen.

Revision

11 § Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd med avseende på företagets rätt till stöd. I fråga om revision gäller bestämmelserna i 41 kap. 4–11, 13 och 14 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Kontrollbesök

12 § Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att det företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd har rätt till sådant stöd. Kontrollbesök får bara genomföras i verksamhetslokaler. Kontroll-

besök får dock inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad.

Skatteverket får vid kontrollbesöket kontrollera sådant räkenskapsmaterial och andra handlingar som kan ligga till grund för beslut om omställningsstöd. Skatteverket får vid besöket ställa frågor om verksamheten till en behörig företrädare för företaget. De uppgifter som lämnas får kontrolleras mot uppgifterna i ansökan om omställningsstöd.

Den som enligt ett beslut om kontrollbesök ska kontrolleras behöver inte underrättas om beslutet före besöket. Kontrollbesöket ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan.

Bevissäkring

13 § För att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd får Skatteverket genomföra revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersöka och omhändertaga handlingar samt försegla lokal, förvaringsplats eller annat utrymme. I fråga om bevissäkring gäller bestämmelserna i 45 kap. och 69 kap. 2–12 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Undantag från kontroll

14 § Bestämmelserna i 47 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om att vissa uppgifter och handlingar kan undantas från granskning gäller även vid föreläggande, revision, bevissäkring och kontrollbesök hos ett företag som ansökt om eller fått omställningsstöd.

Återkrav

15 § Ett företag är återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har tillgodoförts felaktigt eller med ett för högt belopp.

16 § Om ett företag är återbetalningsskyldigt får Skatteverket besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet. Ett sådant beslut ska innehålla uppgifter om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Avbetalning och anstånd

17 § Skatteverket får träffa avtal med ett företag om avbetalning av ett återkrav på omställningsstöd om återkravet skulle medföra betydande skadeverkningar för företaget, om det annars framstår som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen eller om ett sådant avtal kan antas vara till fördel för det allmänna.

18 § Vid återkrav enligt 16 § ska Skatteverket efter ansökan bevilja anstånd med hela eller delar av betalningen om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. Ett sådant anstånd får bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet.

Skatteverket får också bevilja anstånd med betalningen om det kan antas vara till fördel för det allmänna.

Om det kan antas att återkravet inte kommer att betalas i rätt tid, får anstånd enligt första stycket beviljas bara om säkerhet ställs för återbetalningen, om det inte finns särskilda skäl som talar mot detta. Bestämmelserna i 63 kap. 9 och 10 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) gäller i dessa fall. Om en sådan säkerhet ska tas i anspråk gäller vad som sägs om Kronofogdemyndigheten i 13 § lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. i stället Skatteverket.

19 § Om förhållandena har ändrats väsentligt sedan ett anstånd enligt 18 § första stycket beviljats, om företaget har lämnat felaktiga uppgifter som legat till grund för anståndet eller om det finns andra särskilda skäl, får Skatteverket

1. återkalla anståndet,
2. sätta ned anståndsbeloppet, eller
3. kräva säkerhet för fortsatt anstånd.

Återbetalning

20 § Ett återkrav enligt denna lag ska återbetalas genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning.

Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

21 § Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav.

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket besluta att återbetalningen ska göras senast en annan dag.

Dröjsmålsränta

22 § Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta tas ut på det obetalda beloppet från och med dagen efter att omställningsstödet tillgodoförts till och med den dag betalning sker. Dröjsmålsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta.

Betalningssäkring

23 § Skatteverket får ta en betalningsskyldigs egendom i anspråk för att säkerställa betalning av återkrav av omställningsstöd. I fråga om betalningssäkring avseende ett sådant återkrav gäller bestämmelserna i 46 kap. 5–7 och 9–22 §§ och 69 kap. 13–18 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Företrädaransvar

24 § Om en företrädare för en juridisk person förfarit uppsåtligt eller varit grovt oaktsam vid ansökan om omställningsstöd, och detta har lett till att omställningsstöd har tillgodoförts med ett för stort belopp, är företrädaren

tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för.

Bestämmelserna i 59 kap. 15 och 16 §§, 17 § första stycket, 18 §, 19 § första och andra styckena, 20, 21, 26 och 27 §§ skatteförarandelagen (2011:1244) ska tillämpas på detta företrädersansvar.

Besluts verkställbarhet

25 § Beslut enligt denna lag gäller omedelbart.

Överklagande

26 § Skatteverkets beslut enligt denna lag överklagas till den förvaltningsrätt som anges i 67 kap. 7–9 §§ skatteförarandelagen (2011:1244).

Skatteverkets beslut som avser föreläggande utan vite, revision, kontrollbesök, avbetalningsplan och anstånd enligt 18 § andra stycket får dock inte överklagas. En granskningsledares beslut om bevissäkring eller om att ta egendom i förvar får inte heller överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Indrivning och verkställighet

27 § Om ett återkrav av omställningsstöd inte har betalats i rätt tid, ska fordran lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar.

28 § Om det finns särskilda skäl får Skatteverket

1. avstå från att lämna en fordran på återkrav för indrivning, eller
2. lämna en fordran för indrivning även om förfallodagen inte har inträffat.

29 § Vid indrivning får verkställighet enligt utskökningsbalken ske.

30 § Om en fordran på återkrav av omställningsstöd har lämnats för indrivning, ska Kronofogdemyndigheten beräkna räntan efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförarandelagen (2011:1244) för tiden efter överlämnandet och driva in den.

Förbud mot överlåtelse

31 § Ett företags fordran på omställningsstöd som ska tillgodoföras enligt 7 § får inte överlätas innan beloppet kan betalas ut.

32 § En fordran som avses i 31 § får utmätas trots att den inte får överlätas. Utmätning får dock göras först efter att Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att ta fordran i anspråk enligt lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter.

Bestämmelserna i 5 kap. 1–3 §§ utskökningsbalken tillämpas inte vid utmätning av en fordran på omställningsstöd som ska betalas.

Preskription

33 § En fordran på återkrav av omställningsstöd ska vid tillämpning av lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. anses vara en sådan fordran som har påförts enligt skatteförfarandelagen (2011:1244).

Straffbestämmelser

34 § Den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt 6 § första stycket, och på så sätt orsakar fara för att omställningsstöd felaktigt tillgodoförs eller tillgodoförs med ett för högt belopp, döms för *omställningsstödsbrott* till fängelse i högst två år.

Till samma straff döms den som efter att omställningsstöd tillgodoförts inte anmäler sådana ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt 6 § andra stycket och på så sätt orsakar att företaget fått ett högre stöd än vad det har rätt till.

35 § Om brott som avses i 34 § är grovt, döms för *grovt omställningsstödsbrott* till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om brottet rört betydande belopp,
2. om den som begått brottet använt falska handlingar eller vilseledande bokföring, eller
3. om gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning.

36 § Den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning som avses i 34 § döms för *vårdslöst omställningsstödsbrott* till böter eller fängelse i högst ett år.

Om gärningen med hänsyn till beloppet och övriga omständigheter är mindre allvarlig, döms det inte till ansvar.

37 § Den som frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att det kan fattas ett korrekt beslut om stödet eller om återkrav av stödet, döms inte till ansvar enligt 34–36 §§.

För ansvarsfrihet vid felaktigt tillgodofört omställningsstöd krävs att det felaktiga stödet har återbetalats.

Rätt att meddela föreskrifter

38 § Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om

1. när omställningsstöd får lämnas,
2. hur omställningsstöd ska beräknas,
3. ansökan om omställningsstöd, och
4. utbetalning och återbetalning av omställningsstöd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Skatteverkets verksamhet enligt denna lag omfattar brott enligt

1. skattebrottslagen (1971:69),
2. 30 kap. 1 § första stycket 4 aktiebolagslagen (2005:551),
3. 11 § tredje stycket lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.,
4. 4 kap. 6 b §, 14 kap. 1–4 och 10 §§ och 15 kap. 10–13 §§ brottsbalken, om gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket,
5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete eller lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,
6. 11 kap. 5 § brottsbalken,
7. lagen (2014:836) om näringsförbud,
8. folkbokföringslagen (1991:481), *samt*
8. folkbokföringslagen (1991:481),
9. lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott.
9. lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott, *och*
10. *lagen (2020:000) om omställningsstöd.*

Skatteverket får medverka vid undersökning också i fråga om annat brott än som anges i första stycket, om åklagaren finner att det finns särskilda skäl för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:453.

² Senaste lydelse 2020:736.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § och 2 kap. 3 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (1991:1047) om sjuklön, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, lagen (1991:1047) om sjuklön och lagen (2020:000) om omställningsstöd, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

2 kap.

3 §³

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,
2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firma-tecknare och andra företrädare,
3. registrering för skatter och avgifter,
4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,
5. bestämmande av skatter och avgifter,
6. underlag för fastighetstaxering,
7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2014:1477.

³ Senaste lydelse 2015:901.

8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,

10. yrkanden och grunder i ett ärende,

11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,

12. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

13. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, och

13. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete *eller lagen (2020:000) om omställningsstöd*, och

14. uppgifter om sjuklönekostnad.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet i stället för lydelsen enligt lagen (2020:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2019/20:74 *Föreslagen lydelse*

1 kap.

4 §

Uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter,

2. bestämmande av pensionsgrundande inkomst,

3. fastighetstaxering,

4. revision och annan analys- eller kontrollverksamhet,

5. tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,

6. handläggning

a) enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

b) av andra frågor om ansvar för någon annans skatter och avgifter,

c) enligt lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och 22 b kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),

d) enligt lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-förland-rapporter på skatteområdet och 33 a kap. skatteförfarandelagen, *och*

e) enligt 33 b kap. skatteförfarandelagen, *och*

f) enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (2020:000) om omställningsstöd.

7. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande,

8. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

9. hantering av uppgifter om sjuklönekostnad, *och*

10. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

3 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Omställningsstöd till företag som fått minskad omsättning på grund av coronaviruset tagits fram. Förslaget innebär att företag med ett stort omsättningstapp under mars och april 2020 ska få möjlighet att ansöka om ett omställningsstöd. Storleken på stödet baseras på en viss andel av företagets fasta kostnader. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 1* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remitterats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remitteringen har även kompletterats med en hearing den 29 maj 2020. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/02322/S2).

I denna lagrådsremiss behandlas promemorians lagförslag.

4 Det nya coronaviruset får ekonomiska konsekvenser

Spridningen av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 medför inte enbart humanitära konsekvenser utan även ekonomiska. Finansdepartementet bedömer att den svenska BNP-tillväxten blir lägre 2020 på grund av virusutbrottet än vad som annars hade varit fallet. Spridningen av viruset har lett till beteendeförändringar och restriktioner samt generellt större osäkerheter i ekonomin vilket i sin tur har lett till kännbara ekonomiska konsekvenser för svenska företag. Sammantaget bedöms det nya coronaviruset få betydande ekonomiska konsekvenser för både enskilda branscher och den ekonomiska tillväxten. För svensk tillväxt och konkurrenskraft är det av avgörande betydelse att de negativa ekonomiska effekterna av spridningen av coronaviruset så långt som möjligt begränsas. Flera åtgärder har vidtagits för att dämpa de ekonomiska effekterna.

4.1 Omsättningsstöd i andra länder

Flera länder har infört olika typer av omsättningsstöd med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. Två av de länder som infört olika former av omsättningsstöd är Danmark och Norge. Nedan beskrivs dessa länders system kortfattat.

Danmark har infört ett omsättningsstöd. Stödet är utformat för att täcka delar av ett företags fasta kostnader och lämnas till företag som drabbats av betydande omsättningsminskning på grund av spridningen av sjukdomen covid-19. Stödet infördes ursprungligen för tre månader men har nyligen förlängts till fyra månader och miniminivån för omsättningsminskning har sänkts från 40 procent till 35 procent. Storleken på stödet beror på hur stor omsättningsminskningen bedöms vara samt om företaget varit tvunget att stänga sin verksamhet på grund av restriktioner. Stödet är

skattepliktigt. Ett företag kan maximalt få ett belopp om 110 miljoner danska kronor för perioden 9 mars–8 juli 2020.

Stödet administreras av danska näringslivsmyndigheten (Erhvervsstyrelsen). Företag ansöker för hela perioden och redogör för den förväntade omsättningsminskningen och förväntade fasta kostnader för perioden. Den sökande ska bekräfta att informationen är korrekt och att sökanden är medveten om att lämnande av felaktig information kan leda till påföljder. Företag måste även få sina uppgifter bekräftade av en auktoriserad revisor innan ansökan kan skickas in. Företaget kan få kompensation för 80 procent av revisorskostnaden upp till max 16 000 danska kronor. Senast den 8 december 2020 ska företaget skicka in en redogörelse för företagets faktiska omsättningsminskning och fasta kostnader för kompensationsperioden och eventuell skillnad i kompensation betalas ut eller krävs in.

Även Norge har infört ett omsättningsstöd. Stödet är utformat för att täcka delar av ett företags fasta kostnader. Det lämnas till företag som drabbats av en omsättningsminskning om minst 30 procent på grund av spridningen av sjukdomen covid-19. Stödet gäller för tre månader. Storleken på stödet beror på hur stor omsättningsminskningen bedöms vara samt om företaget varit tvunget att stänga sin verksamhet på grund av restriktioner. Alla företag är stödberättigade förutom företag som är under konkursbehandling samt företag i vissa branscher, t.ex. finanssektorn, olje- eller gasutvinning, elförsörjning eller privata daghem. Storleken på stödet kan uppgå till max 80 miljoner norska kronor per kalendermånad.

Ansökningar görs för en månad i taget. Den sökande fyller själv i uppgifter om företaget, förlorad omsättning, fasta kostnader m.m. Den sökande ska bekräfta att informationen är korrekt, att den kan dokumenteras och på begäran bekräftas av revisor, samt att sökanden är medveten om att lämnande av felaktig information kan leda till påföljder. Uppgifterna måste för samtliga företag bekräftas av en revisor i samband med årsbokslutet 2020. Information om vilka företag som har fått stöd kommer att finnas tillgänglig i ett sökbart format online.

4.2 EU:s statsstödsregler

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortat EUF-fördraget, innehåller regler som ska säkerställa en väl fungerande konkurrens på den inre marknaden. Bland dessa regler finns bestämmelser om statligt stöd. Bestämmelserna återfinns i artiklarna 107–109 i fördraget och har till syfte att förhindra att konkurrensförhållandena inom unionen snedvrids genom att medlemsstaterna gynnar vissa företag eller viss produktion ekonomiskt. Dessa bestämmelser måste beaktas vid utformningen av nya författningar.

Enligt artikel 107.1 är i princip allt statligt stöd förbjudet, om stödet snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion och påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Kommissionen kan efter prövning förklara att en statlig stödåtgärd anses förenlig med den inre marknaden enligt vissa kriterier som anges i artikel 107.2 och 107.3. Medlemsstaterna ska enligt artikel 108.3 anmäla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder till

kommissionen. Innan kommissionen har gett sitt godkännande får åtgärden inte vidtas.

Konsekvenserna av att inte följa bestämmelserna avseende genomförandeförbudet hanteras i lagen (2013:388) om tillämpningen av Europeiska unionens statsstödsregler. Statligt stöd som lämnas i strid med genomförandeförbudet ska återkrävas från stödmottagaren jämte ränta så att konkurrensförhållandet återställs.

Av artikel 107.2 b i EUF-fördraget framgår att stöd får ges för att avhjälpa skador som orsakats av exceptionella händelser. Kommissionen har i kommunikationen över koordinerat europeiskt svar på ekonomiska effekterna av spridningen av sjukdomen covid-19 den 13 mars 2020 utpekat just spridningen av sjukdomen covid-19 som en sådan exceptionell händelse. Stöd kan därför, efter en prövning av kommissionen i varje enskilt fall, ges för att avhjälpa skador som orsakats av spridningen av sjukdomen covid-19 eller som är en direkt följd av åtgärderna för att minska spridningen av viruset (jfr t.ex. kommissionens beslut den 8 april 2020 i statsstödsärende SA.56774 om det danska omsättningsstödet). Ett krav för att stöd ska beviljas är att stödet är begränsat till den skada som uppkommit till följd av spridningen av sjukdomen covid-19.

4.3 Något om Skatteverkets möjligheter till utredning och kontroll

Förfarandet vid uttag av skatter och avgifter regleras i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Nedan framgår något om Skatteverkets möjligheter till utredning och kontroll i beskattningsverksamheten i den utsträckning det är av intresse för de förslag som lämnas i denna lagrådsremiss.

Revision

Revision är en utredningsform som Skatteverket kan använda sig av när det finns behov av en fördjupad utredning. Ett beslut om revision ska bl.a. innehålla uppgift om syftet med revisionen (41 kap. 4 § SFL). Revisionen får bara användas till att avse kontroll enligt syften som anges i lagen. Skatteverket får besluta om revision t.ex. för att kontrollera att en uppgiftsskyldighet har fullgjorts eller att det finns förutsättningar att fullgöra uppgiftsskyldigheten (41 kap. 2 § första stycket 1 och 2 SFL). Innan en revision verkställs ska den som ska revideras som huvudregel underrättas om beslutet om revision (41 kap 5 § SFL).

En revision ska genomföras i samverkan med den reviderade och på ett sådant sätt att den inte onödigt hindrar verksamheten hos denne. Kravet på samverkan gäller inte om tvångsåtgärden bevissäkring (se längre ner i detta avsnitt) har beslutats på grund av att det finns en påtaglig risk för sabotage (41 kap. 6 § SFL).

En revision får inte pågå under längre tid än nödvändigt och Skatteverket ska snarast meddela den reviderade om resultatet av revisionen i de delar som det rör den reviderade (41 kap. 13 § SFL). Vidare ska Skatteverket lämna tillbaka räkenskapsmaterial och andra handlingar till den reviderade

så snart som möjligt och senast när revisionen har avslutats (41 kap. 14 § SFL).

Kontrollbesök

I skatteförfarandelagen finns bestämmelser om kontrollbesök avseende lagens system för kassaregister, personalliggare och torg- och marknads-handel, se 42 kap. 6–9 §§ SFL.

När det gäller systemet för personalliggare har Skatteverket möjlighet att göra oannonserade kontrollbesök i en verksamhetslokal för att kontrollera personalliggaren. Skyldighet att föra personalliggare gäller för den som bedriver verksamhet inom bygg-, restaurang-, frisör- eller tvätteribranschen samt inom service av motorfordon, kropps- och skönhetsvård och för livsmedels- eller tobaksgrossister.

Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att den som är eller kan antas vara skyldig att föra personalliggare eller inom byggbranschen tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras fullgör sina eventuella skyldigheter. Kontrollbesöket får bara genomföras i verksamhetslokaler eller på byggarbetsplatser. Kontrollbesök på en byggarbetsplats får dock inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad (42 kap. 8 § SFL).

Syftet med kontrollen ska vara att kontrollera att det finns en personalliggare tillgänglig i verksamhetslokalen som uppfyller föreskrivna krav. I det ligger att Skatteverket ska kontrollera att de personer som vid kontrollbesöket är verksamma också är upptagna i personalliggaren. Det handlar alltså om att få en omedelbar bild av om dokumentationsskyldigheten följs (prop. 2010/11:165 s. 877 och prop. 2014/15:6 s. 94). Den som enligt ett beslut om kontrollbesök ska kontrolleras behöver inte underrättas om beslutet före kontrollbesöket. Detta eftersom en underrättelse i förväg skulle förta effekten av kontrollen (prop. 2010/11:165 s. 877 och 888). Underrättelse om beslutet ska dock lämnas så snart det kan ske utan att kontrollen förlorar sin betydelse (42 kap. 10 § SFL). Ett kontrollbesök ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan (42 kap. 11 § SFL).

Tredjemansföreläggande

Skatteverket får enligt 37 kap. 9 § SFL förelägga den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078) eller som är en annan juridisk person än ett dödsbo, att lämna uppgift om en rättshandling med någon annan. Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att andra än den som föreläggs har fullgjort en uppgiftsskyldighet enligt 15–35 kap. SFL, eller kan fullgöra sådan uppgiftsskyldighet. Om det finns särskilda skäl får även någon annan person än som avses i 37 kap. 9 § SFL föreläggas att lämna sådan uppgift som avses där, 37 kap. 10 § SFL. Av prop. 2010/11:165 s. 856 framgår att detta i princip avser fysiska personer och dödsbon som inte är bokföringsskyldiga.

Bevissäkring

Av 2 kap. 5 § SFL framgår att av proportionalitetsprincipen följer att beslut enligt skatteförfarandelagen bara får fattas om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som beslutet innebär för den som beslutet gäller eller för något annat motstående intresse.

Med bevissäkring avses följande tvångsåtgärder: revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersökande och omhändertagande av handlingar samt försegling av lokal, förvaringsplats eller annat utrymme (45 kap. 2 § första stycket SFL). I 45 kap SFL finns ytterligare bestämmelser om villkoren för dessa tvångsåtgärder. Med det som sägs i kapitlet om risk för sabotage avses att det finns risk för att den som bevissäkringen gäller kommer att undanhålla, förvanska eller förstöra det som får kontrolleras (45 kap. 2 § andra stycket SFL).

Beslut om bevissäkring fattas av förvaltningsrätten på ansökan av granskningsledaren eller av granskningsledaren (45 kap. 13 och 14 §§ SFL). Den som ett beslut om bevissäkring gäller ska omedelbart underrättas om beslutet. Underrättelse får dock ske i samband med att åtgärden verkställs om det finns en påtaglig risk för sabotage om den som beslutet gäller underrättas i förväg (45 kap. 16 § SFL).

I 69 kap. 2–12 §§ SFL finns bestämmelser om verkställighet av beslut om bevissäkring. Bland annat framgår av 69 kap. 4 § SFL att verkställighet av beslut om bevissäkring ska genomföras så att den inte vållar den som beslutet gäller större kostnader eller olägenheter än vad som är nödvändigt. Vidare ska granskningsledaren lämna tillbaka handlingar och annat som har tagits om hand så snart de inte längre behövs (69 kap. 12 § första stycket SFL).

Undantag från kontroll

Ett föreläggande som gäller kontroll av uppgifts- eller dokumentations-skyldighet eller som är ett föreläggande enligt 37 kap. 11 § SFL får inte avse en uppgift i en sådan handling som inte får tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken. Ett sådant föreläggande får inte heller avse en uppgift som har ett betydande skyddsintresse om det finns särskilda omständigheter som gör att uppgiften inte bör komma till någon annans kännedom och uppgiftens skyddsintresse är större än dess betydelse för kontrollen (47 kap. 1 § SFL). Vid revision, bevissäkring, tillsyn över kassaregister och kontrollbesök får Skatteverket inte granska en handling som inte får tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken, eller en handling som inte omfattas av revisionen, bevissäkringen, tillsynen eller kontrollbesöket. Skatteverket får inte heller granska en handling som har ett betydande skyddsintresse om det finns särskilda omständigheter som gör att handlingens innehåll inte bör komma till någon annans kännedom och handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för kontrollen (47 kap. 2 § SFL). En handling som inte får granskas ska på begäran av den som är föremål för revision, bevissäkring, tillsyn över kassaregister eller kontrollbesök undantas från kontrollen (47 kap. 3 § SFL). Beslut om undantag av handling från kontroll fattas av den förvaltningsrätt som enligt 67 kap. SFL är behörig att pröva ett överklagande av den som begär undantag när begäran görs (47 kap. 4 § SFL). Om en uppgift eller en

handling har undantagits från kontroll, får Skatteverket inte återge eller åberopa innehållet i uppgiften eller handlingen (47 kap. 7 § SFL).

4.4 Skattekontot

Alla skattskyldiga personer, både fysiska och juridiska, har ett skattekonto. Skattekontot fungerar så att det sammanställer skatter och avgifter som är kopplade till inkomst av tjänst, kapital och näringsverksamhet oberoende av om kontohavaren är en privatperson, enskild näringsidkare eller en juridisk person. En registrering på skattekontot innebär i praktiken att kontot antingen debiteras (påförs) eller krediteras (tillgodoförs) ett belopp, (prop. 2010/11:165 s. 1012). På skattekontot ska Skatteverket registrera skatter och avgifter som ska betalas eller tillgodoräknas, belopp som ska dras ifrån eller läggas till slutlig skatt enligt 56 kap. 9 § SFL, samt inbetalningar och utbetalningar (61 kap. 1 § SFL). Belopp som ska betalas ska som huvudregel registreras på skattekontot på förfallodagen och belopp som ska tillgodoräknas ska registreras så snart det finns underlag (61 kap. 2 § SFL). Om anstånd med att betala skatt eller avgift har beviljats före skattens eller avgiftens förfallodag, ska anståndet registreras på förfallodagen (61 kap. 3 § SFL). Skatteverket ska stämma av skattekontot varje månad om något annat belopp än ränta har registrerats (61 kap. 7 § SFL). Om en avstämning av skattekontot visar att det finns ett överskott på kontot ska beloppet betalas tillbaka om vissa kriterier är uppfyllda och det inte finns något hinder mot återbetalning (64 kap. 2 och 4 §§ SFL).

5 Införande av ett omställningsstöd

5.1 Omställningsstödet huvudsakliga utformning

Regeringens förslag: Det införs ett ekonomiskt stöd till företag vars nettoomsättning har minskat i större omfattning till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 (omställningsstöd).

Stödet ska införas genom en ny lag om omställningsstöd. Av lagen ska det bl.a. framgå vem som har rätt till stödet och hur ärenden om omställningsstöd ska hanteras.

En bestämmelse i lagen ska upplysa om att regeringen kan meddela ytterligare föreskrifter om

1. när omställningsstöd får lämnas,
2. hur omställningsstöd ska beräknas,
3. ansökan om omställningsstöd, och
4. utbetalning och återbetalning av omställningsstöd.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorians förslag är upplysningsbestämmelsen utformad så att enbart föreskrifter om rätt till stöd omfattas.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot promemorians förslag om att

införa ett omställningsstöd. *Ludvig & Co (tidigare Lantbrukarnas Riksförbund)*, *Sveriges advokatsamfund*, *Svenskt Näringsliv* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser att även de materiella förutsättningarna för stödet, som föreslås regleras i förordning, bör regleras i lag. *Konjunkturinstitutet* anser att det i vart fall bör finnas ett resonemang om för- och nackdelar med en ordning där riksdagen även skulle få ta ställning till förändringar i stödets utformning.

Skälen för regeringens förslag: För att lindra de ekonomiska konsekvenserna av spridningen av coronaviruset och göra det möjligt för företag att överbygga den akuta krisen samt underlätta för företag att ställa om och anpassa sin verksamhet bör företag kunna ansöka om och beviljas ett omställningsstöd.

Spridningen av coronaviruset har påverkat svenska företag drastiskt. Den plötsliga nedgången i produktion eller omsättning har för många företag varit omöjlig att förutse och planera inför. Flera åtgärder riktade mot företag har redan införts, t.ex. stöd vid korttidsarbete, hyresstöd och möjlighet till anstånd med skatteinbetalningar. De företag som har haft ett stort omsättningstapp kan dock alltjämt ha höga fasta kostnader som försvårar för företaget att ställa om verksamheten och som inget av de nuvarande stöden träffar. Det kan handla om leasingavgifter och ränteutgifter där företagen har bundit upp sig för en längre tid. Det kan leda till att även i grunden livskraftiga företag riskerar att inte överleva krisen. För att undvika detta bör ett stöd införas som riktar sig mot företaget med ett stort omsättningstapp beroende på spridningen av sjukdomen covid-19 och där storleken på stödet bestäms av företagets fasta kostnader.

Förslaget bedöms medföra en betydande lättnad för företag som drabbas av ett plötsligt omsättningstapp samtidigt som de har kvar sina fasta kostnader och behöver ställa om sin verksamhet för att möta effekterna av spridningen av coronaviruset. Om förslaget inte genomförs finns en risk att företag som i grunden är livskraftiga tvingas avveckla sin verksamhet. Det kommer att försvåra återhämtningen för samhället i stort.

Föreskrifter om statligt stöd till företag tillhör regeringens s.k. restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen. Att regeringen får meddela föreskrifter i ett visst ämne hindrar inte att riksdagen meddelar föreskrifter i samma ämne (8 kap. 8 § regeringsformen). Regeringen föreslår att stödet införs genom en ny lag om omställningsstöd som utformas på ett sätt som anger en ram för den materiella regleringen om förutsättningarna för att få stöd, även om det av konstitutionella skäl inte är nödvändigt. Därutöver förutsätter flera av de bestämmelser som föreslås i denna lagrådsremiss, t.ex. regleringen om straff, lagform. Några remissinstanser, bl.a. *Svenskt Näringsliv*, anser att även de materiella förutsättningarna för stödet bör regleras i lag och anger bl.a. fördelen med en författningskommentar som följer med lagformen. Regeringen bedömer dock att det förhållandet att den materiella regleringen av stödet kommer att vara komplex inte är ett tillräckligt skäl för att ta in regleringen i sin helhet i lag. De närmare förutsättningarna för bl.a. rätt till stöd bör i stället regleras i förordning. Det ger regeringen flexibilitet att snabbt anpassa stödets utformning till ändrade förutsättningar.

Regeringen föreslår att det i lagen om omställningsstöd ska regleras bl.a. vem som har rätt till stödet och hur ärenden om omställningsstöd ska

hanteras. Regeringen anser att kompetensen att meddela ytterligare föreskrifter om när omställningsstöd får lämnas, hur omställningsstöd ska beräknas, ansökan om omställningsstöd samt utbetalning och återbetalning av omställningsstöd ska finnas kvar hos regeringen. Därför krävs en bestämmelse i lagen som upplyser om att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela ytterligare föreskrifter i dessa frågor. En sådan upplysningsbestämmelse föreslås tas in i lagen.

Regeringen har också enligt 8 kap. 7 § regeringsformen rätt att meddela verkställighetsföreskrifter. En upplysningsbestämmelse om detta anses dock inte vara nödvändig.

Lagförslag

Förslaget föranleder att det införs en ny lag, lagen om omställningsstöd och, såvitt gäller förslaget om upplysningsbestämmelse, 38 § i den nya lagen.

5.2 Vem har rätt till omställningsstöd?

Regeringens förslag: Rätt till omställningsstöd har företag som är en fysisk eller juridisk person som vid tidpunkten för prövning av ansökan om omställningsstöd bedriver näringsverksamhet i Sverige och som är godkänd för F-skatt. För vissa stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är helt eller delvis undantagna från skattskyldighet gäller inte kravet på godkänd F-skatt. Ett krav för att ideella föreningar ska ha rätt till stödet är att de senast vid utgången av 2019 hade ett fastställt organisationsnummer.

Rätt till omställningsstöd har inte

- staten, regioner, kommuner, kommunalförbund,
- företag över vilka staten, regioner, kommuner och kommunalförbund, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande, om inte verksamheten som ett sådant företag bedriver avser affärsverksamhet,
- företag som hör hemma i en stat eller jurisdiktion som är upptagen i en förteckning över stater eller jurisdiktioner utanför EU som av medlemsstaterna gemensamt eller inom ramen för OECD har bedömts vara icke-samarbetsvilliga på skatteområdet, och
- begränsat skattskyldiga som saknar ett fast driftställe i Sverige.

Begränsningen avseende hemhörighet i icke-samarbetsvilliga stater och jurisdiktioner gäller även företag som ingår i samma intressegemenskap som det företag som ansökt om omställningsstöd. Företag ska anses vara i intressegemenskap om

1. företagen ingår i en koncern av sådant slag som anges i årsredovisningslagen eller
2. det företag som ansöker om omställningsstöd, direkt eller indirekt, innehar minst 25 procent av kapitalet eller rösterna i det andra företaget eller har rätt till minst 25 procent av vinsten i det andra företaget.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian fanns dock inget krav på organisationsnummer för ideella föreningar.

Remissinstanserna: *Famna och Forum m.fl., Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor* och *Riksidrottsförbundet* är positiva till att kravet på F-skatt inte gäller sådana stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är undantagna från skattskyldighet. *Famna* och *Forum m.fl.* menar dock att stödet inte är anpassat för civilsamhällets förutsättningar och därför riskerar att endast få mindre betydelse som stöd för ideella organisationer. *Fastighetsägarna* föreslår att även privatbostadsföretag undantas från kravet på F-skatt.

Skatteverket (SKV) anför att det bör tydliggöras att stöd endast kan ges till verksamhet som avses fortgå vid ansökningstillfället och vid prövningstillfället. Vidare bör ett krav för ideella föreningar vara att de fått organisationsnummer före utgången av 2019. När det gäller utländska företag bör ytterligare ett krav vara att verksamheten inte är undantag från beskattning i Sverige på grund av ett skatteavtal.

Svenskt Näringsliv anför att det är oklart om avsikten med att utesluta företag i icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner är att detta ska träffa företag som ingår i en koncern som har ett bolag, i ett sådant på skatteområdet icke-samarbetsvillig stat, vars verksamhet består i att inom denna stat bedriva sådan verksamhet som tillverkning, försäljning eller forskning. Svenskt Näringsliv antar att syftet i första hand är att inriktade på att motverka andra slag av verksamheter i sådana stater, varför en justering och ett förtydligande behövs. *SKV* pekar på att vissa svenska handelsbolag med verksamhet i Sverige och minoritetsägare i en icke-samarbetsvillig jurisdiktion kan få stöd enligt nuvarande författningstext.

Statens kulturråd pekar på att 3 § 2 i lagen träffar ett flertal kulturaktörer och institutioner som drabbats hårt av coronakrisen.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att omställningsstödet bör justeras så att det omfattar alla företag som helt eller delvis ägs av eller arbetar på uppdrag av kommuner och regioner. Gränsdragningen ifråga om vilka kommunala företag som anses bedriva respektive inte anses bedriva affärsverksamhet i bestämmelsens mening, är svår att göra. Enligt SKR är det angeläget att även företag som driver verksamhet som finansieras delvis av allmänna medel kan nyttja reglerna. För att undvika oklarheter och att vissa kommunala eller regionala bolag som drabbats av stora omsättningsbortfall inte kommer att omfattas. Enligt förbundet talar redan det faktum att ett företag fått så stor omsättningsminskning att stöd skulle kunna komma ifråga, för att fråga är om affärsverksamhet. Visst mått av offentligt stöd till en verksamhet brukar i andra sammanhang inte anses innebära att verksamheten inte betraktas som näringsverksamhet. Avgörande för att kommun- och regionägda bolag ska kunna ta del av det statliga stödet bör enligt SKR snarare vara om begreppet "affärsverksamhet" ska behållas i lagtexten – om fråga är om verksamhet som i kommunalrättsliga sammanhang betraktas som sedvanlig kommunal affärsverksamhet.

Skälen för regeringens förslag: Som utgångspunkt bör alla juridiska och fysiska personer som bedriver näringsverksamhet i Sverige ha rätt till omställningsstödet. Till skillnad från tidigare stödinsatser har samtliga branscher och alla företagsformer, inklusive aktiebolag, handelsbolag,

enskilda näringsidkare och ideella föreningar rätt till omställningsstödet. Anledningen till att samtliga företagsformer ska omfattas är att spridningen av viruset som orsakar sjukdomen covid-19 fått sådana effekter i samhället att det riskerar att drabba samtliga näringsidkare oavsett bransch och företagsform, även om vissa branscher är mer drabbade än andra.

Skatteverket kan efter ansökan godkänna näringsidkare för F-skatt. För att få ett sådant godkännande krävs att ett antal krav är uppfyllda. Enligt 9 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, krävs bl.a. att näringsidkaren har lämnat in deklARATIONER och betalat sina skatter och avgifter. För att minska risken för missbruk av stödet är det lämpligt att företaget är godkänt för F-skatt vid prövningstillfället.

Det kan finnas företag som i dag inte har godkännande för F-skatt trots att de uppfyller kraven. Det kan t.ex. vara fråga om företag som endast säljer varor. Företag som uppfyller kraven men inte har godkännande för F-skatt i nuläget har dock möjlighet att ansöka om detta redan innan ansökan om omställningsstöd görs.

I 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, undantas vissa stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund helt eller delvis från skatt. Trots att de undantas från skatt kan de bedriva näringsverksamhet och omfattas därför av möjligheten att ansöka om omställningsstöd. För dessa subjekt saknas det ofta anledning att ansöka om F-skatt. Det är viktigt att den administrativa bördan inte blir alltför betungande för den ideella sektorn. Dessa bör därför ha rätt till stödet även om de inte har F-skatt. Sådana ekonomiska föreningar som med stöd av 14 § lagen (1987:668) om införande av lagen (1987:669) om ekonomiska föreningar fått bestå som registrerad förening bör i detta sammanhanget likställas med allmännyttiga ideella föreningar. *Fastighetsägarna* föreslår att även privatbostadsföretag (2 kap. 17 § IL) undantas från kravet på F-skatt. Kravet på F-skatt är viktigt för att stävja missbruk och det är viktigt att kravet upprätthålls om det inte finns särskilda skäl. Med beaktande av att privatbostadsföretagen inte torde vara drabbade i någon större omfattning anser regeringen att privatbostadsföretag inte bör undantas från kravet på F-skatt. De privatbostadsföretag som trots allt kvalificerar för stödet har möjlighet att ansöka om F-skatt.

SKV anför att det vid bildande av en ideell förening inte finns något krav på registrering. För ideella föreningar bör därför omställningsstödet åtminstone förenas med ett krav på organisationsnummer. Ideella föreningar tilldelas organisationsnummer med stöd av 2 § lag (1974:174) om identitetsbeteckning för juridiska personer m.fl. Det sker vanligtvis efter en ansökan. En ideell förening som bedriver näringsverksamhet av någon omfattning torde också i praktiken behöva ett organisationsnummer. Med tanke på att det kan förflyta en tid innan en nybildad förening ansöker och får ett organisationsnummer är en rimlig avvägning att organisationsnummer ska ha tilldelats före år 2020. Eftersom det inte finns något registreringsförfarande vid bildande av ideella föreningar bör kravet på organisationsnummer gälla oavsett om föreningen är undantagen skattskyldighet eller inte. Regeringen instämmer i *SKV*'s synpunkter. Ett krav på organisationsnummer för ideella föreningar bör därför införas.

SKV anför att det bör tydliggöras att stöd endast kan ges till verksamhet som avses fortgå vid ansökningstillfället. Regeringen anser att i kravet på

att en juridisk eller fysisk person ska bedriva näringsverksamhet i Sverige ligger att det – även för aktiebolag – ska vara en faktisk verksamhet i Sverige som fortgår vid provningstillfället. Detta innebär bl.a. att ett vilande aktiebolag inte omfattas trots att ett sådant bolag alltid bedriver näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen. Oberoende av var ett vilande aktiebolag är registrerat eller har sitt säte kan det nämligen inte anses bedriva näringsverksamhet på en viss geografisk plats. Eftersom det i den kommande förordningen även kommer att finnas krav på att omsättningstapp ska bero på spridningen av sjukdomen covid-19 (se avsnitt 6) kan inte heller företag som lagt ned sin verksamhet och därför fått ett omsättningstapp omfattas av stödet. Deras omsättningstapp kan inte anses bero på sjukdomen covid-19. Någon ändring i denna del är därför inte nödvändig.

Verksamhet som redan huvudsakligen finansieras med allmänna medel bör som utgångspunkt inte få en statlig subvention i form av ett omställningsstöd. Från rätt att ansöka om omställningsstödet bör därför i första hand undantas offentliga verksamheter, oavsett om verksamheten bedrivs i egen regi eller genom olika slag av rättssubjekt. Staten, regioner, kommuner och kommunalförbund bör därför undantas även om de i den stora majoriteten av fall inte uppfyller kraven på att bedriva näringsverksamhet och inneha F-skatt. Även företag över vilka staten, regioner, kommuner och kommunalförbund har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande ska undantas eftersom det inte ska vara avgörande om verksamheten bedrivs i egen regi eller genom andra rättssubjekt. I de fall det allmänna genom olika slag av rättssubjekt bedriver affärsverksamhet, dvs. verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur och som inte är finansierad av anslags- eller skattemedel, bör verksamheten dock – på samma sätt som privatägda företag – omfattas av omställningsstödet. Avgörande i detta sammanhang för bedömningen av om det är fråga om affärsverksamhet är att den inte huvudsakligen finansieras av anslags- eller skattemedel. Om verksamheten huvudsakligen finansieras av anslags- eller skattemedel ska den inte anses utgöra affärsverksamhet och därmed inte kunna få stöd. Ledning för vad som avses med huvudsakligen kan tas från den innebörd som detta begrepp har inom skattelagstiftningen, dvs. ca 75 procent. Bedömningen bör ske med utgångspunkt i det räkenskapsår som avslutades närmast före den 1 januari 2020.

Såväl EU som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har publicerat förteckningar över vilka jurisdiktioner som anses vara icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet. Inom EU anses förteckningen hjälpa medlemsstaterna att på ett kraftfullt sätt arbeta mot aggressiv skatteplanering och skatteflykt. Mot denna bakgrund är det inte lämpligt att företag som, vid tidpunkten för provningen stöd, hör hemma i en sådan stat eller jurisdiktion som uppmuntrar skatteflykt ska kunna ta del av omställningsstödet. Enligt förslaget i promemorian ska ett företag inte heller kunna ta del av stödet om något annat företag i samma koncern hör hemma i en sådan jurisdiktion.

Svenskt Näringsliv anför att det är oklart om avsikten med att utesluta företag i icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner är att detta ska träffa företag som ingår i en koncern som har ett bolag, i ett sådant på skatteområdet icke-samarbetsvillig stat, vars verksamhet består i att inom denna stat bedriva

sådan verksamhet som tillverkning, försäljning eller forskning. SKV pekar samtidigt på att bl.a. vissa handelsbolag med verksamhet i Sverige kan få stöd enligt förslaget i promemorian. Regeringen anser att det är viktigt att syftet med den aktuella bestämmelsen upprätthålls. Bestämmelsens tillämpningsområde bör därför i stället omfatta företag i intresse-gemenskap. Företag bör anses befinna sig i intresse-gemenskap när företagen ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) eller det företag som ansöker om omställningsstöd, direkt eller indirekt, innehar minst 25 procent av kapitalet eller rösterna i det andra företaget eller har rätt till minst 25 procent av vinsten i det andra företaget.

Företag som endast tillfälligt bedriver näringsverksamhet i Sverige ska inte ha rätt till omställningsstödet. Det bör ställas krav på en stark koppling till Sverige för att rätt till stöd ska föreligga. Därför ska de som endast är begränsat skattskyldiga enligt inkomstskattelagen i Sverige inte omfattas av stödet om de inte har ett fast driftställe i Sverige. För det fall de har ett fast driftställe i Sverige är kopplingen tillräckligt stark för att företaget ska omfattas. Vilka fysiska personer som är begränsat skattskyldiga regleras i 3 kap. 17 § IL. Motsvarande i fråga om juridiska personer regleras i 6 kap. 7 § IL. Av 2 kap. 29 § IL framgår att med ett fast driftställe avses bl.a. en stadigvarande plats för affärsverksamhet varifrån verksamheten helt eller delvis bedrivs. SKV anser att när det gäller utländska företag bör ytterligare ett krav vara att verksamheten inte är undantagen från beskattning i Sverige på grund av ett skatteavtal. En ytterligare sådan begränsning är enligt regeringens mening inte nödvändig eftersom det endast synes röra ett begränsat antal situationer.

Lagförslag

Förslaget föranleder 2 och 3 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

5.3 Stödet utgör näringsbidrag vid inkomstbeskattningen

Regeringens förslag: Omställningsstöd ska tas upp i sin helhet det beskattningsår då stödet beslutas. Detta gäller dock inte till den del stödet motsvarar kostnader som är hänförliga till en verksamhet som företaget inte är skattskyldigt för enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen. Till den del stödet är hänförligt till kostnader under det föregående beskattningsåret får det tas upp detta år i stället. Ett företag som blir skyldigt att återbetala omställningsstöd som har tagits upp får dra av den del av stödet som återbetalas.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anser att avdragsrätten för stöd som återbetalas ska begränsas till sådant stöd som har tagits upp samt att stöd som är hänförligt till kostnader som uppkommer under två beskattningsår ska kunna fördelas på båda dessa åren. *Svenskt näringsliv* anser att det bör övervägas om stödet ska vara skattefritt till den del det avser att täcka ej avdragsgilla kostnader såsom räntor som träffas av de avdrags-

begränsningar som gäller för räntor. *Statistiska centralbyrån* rekommenderar att det förtydligas hur det beviljade omställningsstödet ska bokföras med avsikt på BAS-konton. *Ludvig & Co* och *Svenskt Näringsliv* anser att det bör klargöras att stödet inte är mervärdesskattepliktigt och inte heller påverkar avdragsrätten för mervärdesskatt.

Skälen för regeringens förslag: I 29 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, regleras beskattningen av näringsbidrag. Enligt 2 § avses med näringsbidrag bl.a. stöd utan återbetalningsskyldighet som lämnas till en näringsidkare för näringsverksamheten av staten, EU, regioner, kommuner eller vissa andra aktörer. Enligt 4 § ska ett näringsbidrag tas upp om det inte används för en utgift som inte får dras av vare sig omedelbart eller i form av värdeminskingsavdrag. Av 5 § framgår att ett näringsbidrag ska tas upp om det används för en utgift som ska dras av omedelbart. Om utgiften hänför sig till ett tidigare beskattningsår än det år då bidraget ska tas upp, får avdraget göras det senare året. Återbetalas bidraget, ska det återbetalda beloppet dras av. Vidare följer av 6 § att om ett näringsbidrag används för en sådan utgift för att anskaffa en tillgång som ska dras av genom värdeminskingsavdrag, ska anskaffningsvärdet minskas med bidraget. I 7 § finns en motsvarande bestämmelse för lagertillgångar. I 8 § finns en möjlighet att skjuta beskattningen på framtiden om näringsbidraget ska användas ett senare beskattningsår än det år bidraget lämnas.

Omställningsstödet är ett sådant stöd som avses i 29 kap. 2 § IL. Stödet ges för att möjliggöra en omställning av företagets verksamhet till följd av den rådande viruspandemin och beräknas på både uteblivna intäkter och fasta kostnader i förfluten tid. De nuvarande reglerna i 29 kap. IL bygger på att intäkten och kostnaden som stödet avser ska matcha varandra eller också ska intäkten minska anskaffningsvärdet för köpta tillgångar. Om stödet avser en kostnad som inte får dras av är det skattefritt.

Som utgångspunkt är ett företags omsättning skattepliktig och de kostnader som är stödberättigade (se avsnitt 6) är sådana kostnader som dras av. Stödet bör därför tas upp vid inkomstbeskattningen. Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund kan – om vissa förutsättningar är uppfyllda – bedriva näringsverksamhet som företaget inte är skattskyldigt för enligt 7 kap. 3 § IL. Det kan exempelvis för ideella föreningar och registrerade trossamfund gälla second hand-försäljning samt verksamhet som av hävd används för att finansiera ideell verksamhet. Om omställningsstödet ska täcka fasta kostnader i sådan verksamhet bör det inte tas upp i denna del.

En av de kostnader som ersätts är företagets planmässiga avskrivningar för anläggningstillgångar. Med hänsyn till detta är de befintliga reglerna i 29 kap. IL inte helt anpassade för omställningsstödet. Redovisningsmässigt skrivs en tillgång av planmässigt under den förväntade nyttjandeperioden. De skattemässiga reglerna kan medge en snabbare skattemässig avskrivning. Om en tillgång är skattemässigt avskriven men ännu inte helt avskriven redovisningsmässigt kommer de redovisningsmässiga avskrivningarna inte att vara avdragsgilla det året. Motsvarande kostnader har nämligen redan dragits av under tidigare år. Enligt 29 kap. 6 § IL gäller dessutom att ett stöd som ges för att förvärva en tillgång ska minska anskaffningsvärdet på tillgången. Det skulle därför kunna argumenteras för att stödet – till den del det avser avskrivningar – ska

minska anskaffningsvärdet på tillgången. Det skulle emellertid vara olämpligt av flera skäl. För det första bör anskaffningsvärdet inte ändras i efterhand. För det andra är omställningsstödet inte ett stöd för förvärv av själva tillgången utan för de avskrivningar som belöper sig på två månaders innehav. För att det inte ska råda någon oklarhet om vad som gäller beträffande den skattemässiga hanteringen av omställningsstödet i detta avseende bör det uttryckligen regleras att intäkten alltid ska tas upp. Intäkten bör tas upp i sin helhet det beskattningsår beslutet fattas. Eftersom omställningsstödet är tillfälligt bör regleringen inte göras i 29 kap. IL utan i stället i den nya lagen om omställningsstöd.

Svenskt näringsliv anför att en av de kostnadsposter som ersätts är räntor och att dessa kan träffas av avdragsbegränsningar för ränteutgifter som finns inkomstskattelagen. När så sker kommer stödet att beskattas trots att det är avsett att täcka en kostnad som inte dras av. Svenskt näringsliv önskar att denna brist undanröjs eller lindras.

I inkomstskattelagen finns olika regler som begränsar eller förbjuder avdrag för ränteutgifter. Huvudregeln är dock att ränteutgifter ska dras av. Mot denna bakgrund bör regeln vara att omställningsstödet ska tas upp i sin helhet. Med hänsyn till att omställningsstödet bara avser delar av årets räntekostnader (nämligen de som belöper sig på den för omställningsstödet aktuella perioden) skulle det dessutom bli mycket komplicerat att ta hänsyn till att en viss del av företagets totala räntekostnader för året eventuellt kommer att träffas av någon avdragsbegränsning.

För företag som har kalenderår som räkenskapsår är tidpunkten för beskattningen oproblematisk. Kostnaderna avser 2020 och beslutet kommer med största sannolikhet att fattas under detta år. Då ska intäkten redovisas och tas upp 2020 och kostnaderna dras av detta år. För företag som har brutet räkenskapsår kan situationen dock vara annorlunda. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2020. Det innebär att ett företag som har ett räkenskapsår som avslutas den 30 juni 2020 eller tidigare kommer att ha kostnaderna under räkenskapsåret 2019/20 samtidigt som intäkten inte kommer att kunna redovisas förrän nästkommande räkenskapsår.

Som nämnts ovan finns det i 29 kap. 5 § IL en bestämmelse som tar sikte på denna situation. Paragrafen anger att om stödet hänförs till ett tidigare beskattningsår än det år då bidraget ska tas upp får avdraget göras det senare året. En sådan ordning skulle dock kunna medföra problem för företag som tillämpar den räkenskapsenliga avskrivningsmetoden för inventarier. Enligt denna metod måste avdraget vid beskattningen motsvara avskrivningen i bokslutet. För omställningsstödet bör det därför i stället införas en uttrycklig bestämmelse som innebär att stödet får tas upp skattemässigt redan räkenskapsåret 2019/20. Därmed kan stödet matchas mot kostnaderna. Det bör vara frivilligt för den skattskyldige att tillämpa bestämmelsen om att ta upp stödet tidigare. Som *Skatteverket* har påpekat kommer ett företag som har ett räkenskapsår som avslutas den 31 mars 2020 att ha ersättningsberättigade kostnader under två räkenskapsår. Regeln bör därför justeras så att det blir möjligt även för dessa företag att matcha stödet mot kostnaderna.

I de bestämmelser i 29 kap. IL som rör beskattningstidpunkten (5–7 §§) finns en regel om att stödet ska dras av om det återbetalas. Även en sådan bestämmelse bör införas beträffande omställningsstödet. *Skatteverket* påpekar att stödet bara ska tas upp till den del det är hänförligt till

verksamhet som företaget är skattskyldigt för och att avdragsrätten därför bör begränsas till sådant stöd som har tagits upp. Regeringen delar denna bedömning.

Som *Ludvig & Co* och Svenskt Näringsliv påpekar bedöms stödet inte ha några mervärdesskatterättsliga konsekvenser.

Statistiska centralbyrån har rekommenderat att det förtydligas hur det beviljade omställningsstödet ska bokföras med avsikt på BAS-konton. Detta är inte en fråga som lämpar sig för lagstiftning utan bokföringen bör följa av god redovisningssed.

Lagförslag

Förslaget föranleder 4 § i den nya lagen om omställningsstöd.

5.4 Hanteringen av koncerner

Regeringens förslag: Vid tillämpning av den nya lagen om omställningsstöd hanteras varje företag i en koncern som en individuell stödmottagare.

I de fall särskilda regler krävs för koncerner definieras koncern som en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Srf konsulterna* och *TU – Medier i Sverige* tillstyrker förslaget i denna del. *Famna, Forum m.fl.* anser att det är oklart vad som är en koncern när det gäller trossamfund eller ideella föreningar som består av självständiga lokalföreningar, distrikt och en nationell nivå. *Svenskt Näringsliv* anför att många koncerner väljer att lägga servicefunktioner i egna koncernbolag som fakturerar koncernbolagen för sina tjänster. Det omsättningstapp som berättigar till omställningsstöd och de fasta kostnader som kan ges ersättning för hamnar då i olika bolag.

Skälen för regeringens förslag

Varje företag hanteras som en individuell stödmottagare

En grundläggande utgångspunkt vid utformningen av stödet är att regelverket så långt som möjligt ska vara neutralt, dvs. oberoende av om verksamheten organiserats i en enda juridisk person eller i flera koncernföretag. Utan särskilda regler skulle det finnas risk för att en koncern som helhet beviljades mer stöd än vad som hade varit fallet om hela verksamheten fanns i ett enda företag.

I huvudsak kan två alternativ för att reglera koncerner övervägas. Det första alternativet är att alla koncernföretag räknas som ett enda företag vid tillämpning av reglerna. Enligt detta alternativ ska alltså ett koncernföretag ansöka om stöd för hela koncernens räkning. Intäkter och kostnader räknas då för hela koncernen på s.k. konsoliderad basis. Detta innebär att intäkter och kostnader som hänför sig till transaktioner mellan koncernföretag ska elimineras på så vis som avses i 7 kap. 13 § andra stycket årsredovisningslagen (1995:1554), förkortad ÅRL. Om ett företag ansöker för hela koncernen kommer vidare reglerna per automatik

medföra att ett eventuellt maxbelopp för stöd (se avsnitt 6) är detsamma oavsett hur många företag verksamheten är uppdelad i.

Det andra alternativet är att varje företag i en koncern ansöker om stöd individuellt. I ett sådant fall måste dock reglerna garantera att det från maxbeloppet för stöd avräknas sådant stöd som andra koncernföretag har fått. Vidare bör inte koncerninterna kostnader beaktas vid beräkningen av stödet. I annat fall skulle det finnas risk för att stöd beräknades fler än en gång för vad som huvudsakligen utgör samma kostnad. En sådan situation skulle kunna uppstå exempelvis om lån vidareförmedlas i flera steg inom en koncern eller om en tillgång hyrs i flera led.

Båda alternativen har för- och nackdelar. Fördelen med att koncerner söker gemensamt på konsoliderad basis är främst att en sådan prövning ger ett materiellt utfall som i största möjliga mån speglar den ekonomiska situationen hos koncernen som helhet. Det kan exempelvis tänkas att ett koncernföretag har haft stora intäktstapp samtidigt som detta kompenseras av intäktsökningar hos andra koncernföretag. I ett sådant fall kan det ifrågasättas om stöd bör lämnas.

Det finns samtidigt flera nackdelar med att behandla koncerner som en enhet. För det första är det i princip främmande för den svenska rättsordningen att behandla koncerner som ett enda rättssubjekt. Som exempel kan nämnas att man i inkomstbeskattningen inte beskattar koncerner genom konsolidering utan beskattar varje bolag individuellt. Resultatutjämnning mellan företagen åstadkoms i stället huvudsakligen genom koncernbidrag enligt 35 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) förkortad IL. Det finns således inte något särskilt organisationsnummer eller liknande för koncernen som kan användas vid en ansökan. I stället måste ett koncernföretag ansöka för hela koncernens räkning. Detta leder i sin tur till flera praktiska problem. Till exempel. krävs särskilda överväganden vad gäller vilket företag som ska ta upp stödet vid beskattningen samt vilket företag som kan bli föremål för återbetalning. Det kan också tänkas att ett individuellt koncernföretag inte uppfyller något av de grundläggande kraven för stöd. Detta skulle utesluta hela koncernen från rätten att ansöka om omställningsstöd, vilket inte står i överensstämmelse med stödets syfte. Individuella ansökningar från varje koncernföretag förenklar på många vis den praktiska hanteringen och utformningen av regelverket då detta följer de principer som normalt gäller i de ärenden Skatteverket hanterar. Som nämnts ovan är den främsta nackdelen att det faktiska utfallet för ett enskilt koncernföretag inte nödvändigtvis speglar den ekonomiska situationen för koncernen som helhet. Som framgår ovan kan det också krävas vissa särskilda regler som säkerställer bl.a. att koncerninterna kostnader inte beaktas vid beräkningen av stödet.

Vid en avvägning av för- och nackdelarna med respektive alternativ anser regeringen, även med beaktande av vad *Svenskt Näringsliv* har anfört om att vissa koncerner har organiserats på så vis att de fasta kostnaderna kan ha samlats i ett företag som inte haft något omsättningstapp, att en individuell ansökan från varje koncernföretag framstår som den lämpligaste ordningen. De materiella reglerna för beräkningen av stödet (som huvudsakligen kommer att regleras i förordning, se avsnitt 6) bör utformas för att i möjligaste mån säkerställa att utfallet för en koncern inte blir förmånligare än om hela verksamheten funnits i ett företag.

Särskilda regler för ansökningar från företag som ingår i en koncern behandlas i avsnitt 7.1.2.

Definition av koncernförhållande

I vissa delar av regelverket krävs särskilda regler för företag som ingår i en koncern. Fråga är därmed hur koncernförhållande ska definieras.

I 1 kap. 4 § ÅRL finns en definition av vad som avses med en koncern. Förenklat innebär årsredovisningslagens koncerndefinition att om ett företag, moderföretaget, innehar mer än hälften av rösterna i en annan juridisk person, dotterföretaget, så ingår företagen i samma koncern. Detsamma gäller om ett företag äger andelar i den juridiska personen och förfogar över mer än hälften av rösterna, har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i dess styrelse eller har rätt att ensamt utöva ett bestämmande inflytande över denna. Alla fysiska och juridiska personer som direkt eller indirekt omfattas av en årsredovisning, koncernredovisning eller delårsrapport kan vara moderföretag.

I inkomstskattelagen, finns flera definitioner av företag i intressegemenskap som framför allt tar sikte på företag i koncernförhållande. Sådana definitioner finns i bl.a. 14 kap. 20 §, 17 kap. 19 a § och 24 b kap. 3 § IL. Enligt sistnämnda paragraf anses företag vara i intressegemenskap bl.a. om företagen ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § ÅRL. Att koncernen ska vara ”av sådant slag” som anges i 1 kap. 4 § ÅRL innebär att även utländska koncerner omfattas om företagen upprätthåller förbindelser med varandra motsvarande vad som anges i ÅRL (se prop. 2019/20:13 s. 124).

I den aktuella regleringen är det lämpligt att koncerndefinitionen har sin utgångspunkt i den definition som finns i ÅRL. Det är dock av stor vikt att även utländska koncerner träffas. Koncernförhållande bör därför definieras på liknande vis som intressegemenskap har definierats i 24 b kap. 3 § första stycket 1 IL. Företag ska alltså anses vara i koncernförhållande om de ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § ÅRL. Utöver nämnda definition kommer, som redogjorts för i avsnitt 5.2, regeln som begränsar rätten till stöd för företag som är hemmahörande i en s.k. icke-samarbetsvillig stat eller jurisdiktion på skatteområdet att innehålla en definition av företag i intressegemenskap med något vidare tillämpningsområde.

Famna, Forum m.fl. anser att det är oklart vad som är en koncern när det gäller trossamfund eller ideella föreningar med självständiga lokal-föreningar, distrikt och en nationell nivå. Regeringen konstaterar dock att eftersom koncernbegreppet definieras genom en hänvisning till ÅRL torde risken för gränsdragningsproblem minimeras.

6 Utformningen av omställningsstödet

<p>Regeringens bedömning: Omställningsstödet bör omfatta företag som under mars och april 2020 fått minskad nettoomsättning på grund av spridningen av sjukdomen covid-19. Beräkningen av</p>
--

nettoomsättningen bör ske i förhållande till det företag som söker stödet. Det bör finnas en omsättningsgräns för att företag ska få stöd och en lägsta gräns för utbetalning av stöd. Företag bör kunna ansöka om stödet under en viss tid.

Företag som lämnat vinstutdelning eller vissa andra typer av särskilt reglerade värdeöverföringar till aktieägare eller medlemmar under en viss tidsperiod bör inte kunna få stöd. Det bör även finnas begränsningar när det gäller möjligheten till stöd för företag i ekonomiska svårigheter.

Omställningsstödet bör lämnas för vissa fasta kostnader som företaget har och beräknas som en andel av de kostnaderna för mars och april 2020. Bestämmelser om maxbelopp per företag och om avräkning av annat stöd bör införas. För att förhindra överkompensation bör en särskild begränsning införas för företag med negativt rörelseresultat föregående räkenskapsår.

En förutsättning för stöd bör vara att ett revisorsintyg ges in, om stödet uppgår till minst 100 000 kronor eller om Skatteverket i ett enskilt fall anser att det finns skäl för det.

Promemorians bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenskt Näringsliv* och *Företagarna* anser att det inte bör finnas någon omsättningsgräns.

Flera remissinstanser, däribland *Företagarna*, *Srf konsulterna*, *Stockholms handelskammare*, *Småföretagarnas Riksförbund*, *Region Stockholm*, och *Länsstyrelsen i Västra Götaland* anser att förslaget bör ändras så att stödet även omfattar nystartade företag eller t ex säsongsföretag med ett ojämnt intäktsflöde.

Flera remissinstanser, däribland *Riksidrottsförbundet*, *Stockholms handelskammare*, *Företagarna*, *Småföretagarnas riksförbund*, *Länsstyrelsen i Västra Götaland*, *Sparbankernas Riksförbund*, *Region Norrbotten*, *Region Stockholm*, *Statens kulturråd*, *Tillväxtverket* och *Svenskt Näringsliv* anser att stödet bör förlängas och omfatta flera månader än mars och april.

Stockholms handelskammare anser att kravet på revisor bör justeras från 100 000 kronor till 300 000 kronor. *Företagarna* föreslår 500 000 kronor. *Svenskt Näringsliv* tillstyrker att det införs en beloppsgräns för när revisorsgranskning krävs men anför att det bör höjas, förslagsvis till 150 000 kronor.

Skälen för regeringens bedömning: Som framgår av avsnitt 5.1 kommer de närmare förutsättningarna för omställningsstödet att framgå av en förordning. Det är dock viktigt för förståelsen av förslagen i denna lagrådsremiss med en kortare redogörelse för utformningen av omställningsstödet.

Omställningsstödet bör omfatta företag som under mars och april 2020 fått minskad nettoomsättning på grund av spridningen av sjukdomen covid-19. Ett företags nettoomsättning kan variera mycket under ett år. Det är därför lämpligt att omsättningen för mars och april 2020 jämförs med omsättningen för mars och april 2019. En annan jämförelseperiod, exempelvis januari och februari 2020, skulle riskera att få orimliga konsekvenser för företag vars omsättning varierar under året. Den valda

referensperioden innebär att nystartade företag som inte haft någon omsättning under mars och april 2019 inte kommer att kunna få rätt till stödet. Detsamma gäller säsongsföretag som inte har någon omsättning under mars och april. Beräkningen av nettoomsättningen bör ske i förhållande till det företag som söker stödet. Flera remissinstanser har ifrågasatt att bl.a. nystartade företag inte kan vara stödmottagare. Regeringen anser att det inte är lämpligt att införa en generell undantagsregel som täcker samtliga situationer då en omstrukturering har skett eller en ny verksamhet har startats. En sådan reglering skulle onödigt komplicera regelverket och öka riskerna för missbruk. Flera remissinstanser anser även att stödet bör förlängas och omfatta fler månader än mars och april. Den aktuella perioden är vald för att möjliggöra en omställning för företagen och för att minimera risken för missbruk. Mars och april är enligt regeringen därför en lämplig jämförelseperiod.

Eftersom stödet bara bör omfatta företag som utgör en primär försörjningskälla för företagaren eller delägaren och för att minska den administrativa bördan för Skatteverket bör det införas en omsättningsgräns för att ett företag ska kunna få omställningsstöd. Vidare bör det införas en lägsta gräns för utbetalning av stöd. Företag bör kunna ansöka om stödet under en viss tid. Det bör även finnas andra begränsningar avseende stödet. Företag som lämnat vinstutdelning eller vissa andra typer av särskilt reglerade värdeöverföringar till aktieägare eller medlemmar under en viss tidsperiod bör inte kunna få stöd. Inte heller bör företag som hade ekonomiska svårigheter redan innan spridningen av sjukdomen covid-19 var en pandemi kunna få stöd. Det bör även finnas begränsningar i rätten till stöd för företag som vid prövningstillfället befinner sig i svårigheter.

Regeringen föreslår att det i lagen om omställningsstöd ska regleras bl.a. vem som har rätt till stödet och hur ärenden om omställningsstöd ska hanteras. Som framgår av avsnitt 5.1 kommer ytterligare föreskrifter om när omställningsstöd får lämnas och hur omställningsstöd ska beräknas att lämnas i förordning. Det innebär att det bl.a. kommer att införas bestämmelser om att företagen får ersättning för en viss andel av sina fasta kostnader. Det finns dock ingen definition av fasta kostnader i befintlig lagstiftning. Ur företagsekonomisk synvinkel är en kostnad fast om storleken inte varierar med storleken på företagets produktion eller omsättning. I praktiken är det dock inte alltid okomplicerat att avgöra om en kostnad är fast eller rörlig. Många gånger är det fråga om ett spektrum, där kostnaden till viss del kan anses vara en fast kostnad men till viss del också kan anses vara en rörlig kostnad. Omställningsstödet förväntas ge upphov till ett stort antal ansökningar som ska handläggas på kort tid. Det finns därför ett starkt behov av en reglering som i möjligaste mån inte ger upphov till gränsdragningsproblem. För att underlätta tillämpningen bör därför fasta kostnader definieras genom att det i förordning räknas upp vilka kostnader som är stödberättigande.

Vidare bör det införas bestämmelser om maxbelopp per företag och om avräkning av annat. Ett av kraven för att stödordningen ska kunna anses vara förenlig med EU:s regler om statligt stöd, är att den är utformad så att det säkerställs att stödet till ett enskilt företag inte överskrider den skada som företaget har lidit till följd av effekterna av covid-19-pandemin. Till följd av hur stödet kommer att beräknas kommer någon överkompensation

i normalfallet inte att kunna ske då stödet även vid en helt förlorad omsättning kan uppgå till maximalt en viss procentandel av de fasta kostnaderna. Det kan dock förekomma att företag redan innan pandemins utbrott har haft mycket låga bruttomarginaler och inte lyckats få täckning för sina fasta kostnader. Ett stöd motsvarande en andel av de fasta kostnaderna skulle därför kunna resultera i att ett sådant företag får sina fasta kostnader täckta i högre grad än om det inte hade haft något omsättningstapp, dvs. att företaget överkompenseras. Eftersom företaget kan ha haft en omfattande nettoomsättning kommer inte heller en överkompensation att förhindras av begränsningen avseende det nominella nettoomsättningstappet. En särskild bestämmelse som förhindrar överkompensation i sådana fall är därför nödvändig.

För att såväl underlätta den handläggande myndighetens administration och kontroll som minska risken för missbruk bör det vara en förutsättning för stöd att ett revisorsintyg ges in. För att i så stor utsträckning som möjligt inte omfatta de företag som i dag inte omfattas av krav på revisor bör revisorsintyg bara ges in om stödet uppgår till minst 100 000 kronor eller om Skatteverket i ett enskilt fall anser att ett sådant intyg bör ges in. *Stockholms handelskammare* anser dock att kravet på revisor bör justeras från 100 000 kronor till 300 000 kronor. *Företagarna* föreslår 500 000 kronor. *Svenskt Näringsliv* tillstyrker att det införs en beloppsgräns för när revisorsgranskning krävs men anför att det bör höjas, förslagsvis till 150 000 kronor. Regeringen anser till skillnad från remissinstanserna att gränsen på 100 000 kronor är väl avvägd.

7 Förfarandet

7.1 Handläggningen av ärenden om omställningsstöd

7.1.1 Skatteverket ska vara handläggande myndighet

Regeringens förslag: Skatteverket ska vara handläggande myndighet i ärenden om omställningsstöd.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har haft några invändningar mot att Skatteverket ska hantera ärendena om omställningsstöd. *Domstolsverket* pekar på att det i promemorian anges att Skatteverket ska handlägga ansökan om omställningsstöd skyndsamt. Något uttryckligt krav på skyndsamt handläggning i lagtexten finns dock inte angivet.

Skälen för regeringens förslag: Omställningsstödet är till för att lindra de ekonomiska konsekvenserna av spridningen av sjukdomen covid-19 för företag. Det kan förutses att det kommer att vara ett mycket stort antal företag som kommer att vilja utnyttja stödet. Det är dessutom fråga om mycket stora belopp som kan komma att betalas ut. Riskerna för att företag utnyttjar dessa möjligheter för egen vinning är stora. Det är därför

nödvändigt att den myndighet som ska hantera utbetalningarna av omställningsstödet har en uppbyggd kontrollverksamhet som kan användas för att i största möjliga mån undvika att stödet missbrukas. För att säkerställa en effektiv, snabb och rättssäker handläggning av ansökningarna om omställningsstöd bör den handläggande myndigheten dessutom ha vana att handlägga ett stort antal ärenden på kort tid. Skatteverket är den myndighet som har bäst förutsättningar att klara av denna uppgift på den korta tid som står till buds. Trots att hantering av stöd till företag inte har någon naturlig koppling till beskattningsverksamheten föreslås därför att ärenden om omställningsstöd ska handläggas av Skatteverket.

Även om det akuta läge som företagen nu befinner sig i gör att det är viktigt att utbetalningarna av omställningsstöd kan ske snabbt kommer handläggningen i många fall kräva komplicerade överväganden. Det är viktigt att hanteringen i dessa fall får ta den tid som krävs för att i möjligaste mån undvika att stöd utbetalas felaktigt. Det är därför inte lämpligt att på sätt *Domstolsverket* efterlyser införa något uttryckligt krav i lagtexten på att handläggningen ska ske skyndsamt.

7.1.2 Ansökan om omställningsstöd

Regeringens förslag: Ansökan om omställningsstöd prövas av Skatteverket. En sådan ansökan ska innehålla följande uppgifter:

- företagets minskade nettoomsättning,
- vad nedgången i nettoomsättning beror på,
- om företaget har redovisat ett negativt rörelseresultat före finansiella poster för det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020,
- de fasta kostnader som ansökan avser,
- ett skriftligt undertecknat yttrande från revisor om det sökta omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor, och
- de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd.

Om flera företag som vid tidpunkten för ansökan ingår i en koncern ska ansöka om omställningsstöd, ska ansökningarna ges in samtidigt. Dessa företag ska också lämna uppgifter om koncernstrukturen. Uppgifterna i en ansökan om omställningsstöd ska lämnas på heder och samvete.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorian innehöll inget förslag om att ansökan ska innehålla uppgift om negativt rörelseresultat.

Remissinstanserna: *Srf konsulterna* och *Länsstyrelsen i Västra Götaland* är positiva till den föreslagna hanteringen av omställningsstödet. Länsstyrelsen i Västra Götaland anser att den som söker omställningsstöd i sin ansökan bör åläggas att uppge om annat stöd har sökts eller kommer att sökas. *Region Stockholm* påpekar att det måste vara enkelt att ansöka. *Företagarna* pekar på att den som lämnar in ansökan, vilket får antas vara en firmatecknare för bolaget, tar på sig ett stort personligt ansvar genom att ansökan ska lämnas på heder och samvete.

Skälen för regeringens förslag: Företaget ska i sin ansökan om omställningsstöd lämna de uppgifter Skatteverket behöver för att kunna ta ställning till rätten till omställningsstöd. En ansökan om omställningsstöd ska därför innehålla följande uppgifter.

- Företagets minskade nettoomsättning.
- Vad nedgången i nettoomsättning beror på.
- Om företaget har redovisat ett negativt rörelseresultat före finansiella poster för det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020.
- De fasta kostnader som ansökan avser.
- Ett skriftligt undertecknat yttrande från revisor om det sökta omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor.
- De övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd.

För att utformningen av omställningsstödet ska vara tillåtet med hänsyn till EU:s statsstödsregler, måste stödet vara begränsat till den skada som uppkommit av spridningen av sjukdomen covid-19. Ett företag som vill ha del av stödet måste därför ange orsaken till den minskade nettoomsättningen i sin ansökan. Stödordningen måste vara utformad så att det säkerställs att stödet till ett enskilt företag inte överskrider den skada som företaget har lidit till följd av effekterna av covid-19-pandemin. Det är därför viktigt att förhindra att företag överkompenseras. Av denna anledning ska det till ansökan bifogas uppgifter huruvida företaget har redovisat ett negativt rörelseresultat före finansiella poster för det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020. I den kommande förordningen avses införas regler hur stödet ska beräknas och bestämmelser som ska förhindra överkompensation.

Ett omställningsstöd får beviljas endast om företaget till ansökan har bifogat ett skriftligt, undertecknat yttrande från revisor. Syftet med ett sådant revisorsintyg är dels att underlätta Skatteverkets prövning, dels minska risken för missbruk. Kravet på revisorsintyg gäller inte om det sökta omställningsstödet understiger 100 000 kronor. Den närmare regleringen kring vad intyget ska innehålla för uppgifter kommer finnas i förordningen.

De övriga uppgifter som Skatteverket kan behöva för att fatta beslut om omställningsstöd kan bl.a. vara uppgift om företaget fått försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Det kan även vara uppgifter om belopp som företaget fått i form av annat statligt, regionalt eller kommunalt stöd för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Vidare bör företaget lämna uppgift om belopp som lämnats i vinstutdelning, använts för förvärv av egna aktier eller återbetalats till aktieägarna vid minskning av aktiekapitalet eller reservfonden, om värdeöverföringen skett under perioden mars 2020 – juni 2021 eller beslutats på bolagsstämma under denna period. Det är också i detta sammanhang, som *Länsstyrelsen i Västra Götaland* påpekar, viktigt att den som söker omställningsstöd i sin ansökan uppger om annat stöd har sökts eller kommer att sökas. Någon särskild reglering i lagen om detta är inte nödvändig.

Varje företag i en koncern ansöker om stöd individuellt, vilket närmare utvecklas i avsnitt 5.4. Om flera företag som vid tidpunkten för ansökan ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) ska ansöka om omställningsstöd, bör krävas att ansökningarna ges in samtidigt för att underlätta Skatteverkets hantering. Dessa företag ska också lämna uppgifter om koncernstrukturen. Företag kan bli skyldiga att lämna uppgift om hur koncernstrukturen ser ut vid flera tillfällen beroende av vad prövningen kräver.

Regeringen anser att uppgifterna i en ansökan om omställningsstöd bör lämnas på heder och samvete. Den som skriftligen på annat sätt än muntligen lämnar osanna uppgifter eller undanhåller sanningen, när uppgiften lämnas på heder och samvete, kan dömas för osann försäkran till böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet grovt, döms till fängelse i högst två år. Den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning kan dömas för vårdslös försäkran till böter eller fängelse i högst sex månader, se 15 kap. 10 § brottsbalken. Ett krav på att uppgifter i en ansökan om omställningsstöd ska lämnas på heder och samvete skulle därför medföra en möjlighet att åtala företagets företrädare för osann försäkran eller vårdslös försäkran. Åklagare bör även kunna yrka på företagsbot för brott som begåtts i näringsverksamheten, 36 kap 7–10 a § brottsbalken. Det är då företaget som åläggs företagsboten.

Lagförslag

Förslaget föranleder 5 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.1.3 Anmälan vid ändrade förhållanden

Regeringens förslag: Ett företag som ansökt om omställningsstöd är skyldigt att till Skatteverket omgående anmäla om de uppgifter som lämnats i ansökan visat sig vara felaktiga eller om sådana förändringar inträffat som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek.

Ett företag som har fått omställningsstöd är skyldigt att till Skatteverket omgående anmäla omständigheter som skulle ha påverkat rätten till stöd eller stödets storlek om omständigheterna varit kända vid tidpunkten för prövningen av ansökan. Skatteverkets beslut om stöd ska innehålla en upplysning om denna skyldighet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsstyrelsen i Västra Götaland* pekar på att ett beslut om omställningsstöd kan komma att föregå länsstyrelsens beslut om stöd till rabatt på hyran. Det är därför bra att det regleras att den som beviljas omställningsstöd är skyldig att anmäla ändrade förhållanden till Skatteverket, som därefter kan komma att besluta om återbetalnings-skyldighet. *Svenskt Näringsliv* och *Företagarna* anser att det är oklart vad som avses med att ett företag ”omgående” ska anmäla om uppgifter som lämnats i ansökan visat sig vara felaktiga, och menar att tidsgränsen måste specificeras i lag för att undvika rättsosäkerhet. Även *Sveriges advokatsamfund* anser att detta behöver förtydligas.

Skälen för regeringens förslag: Rätten till det föreslagna omställningsstödet är beroende av ett flertal parametrar, bl.a. minskad nettoomsättning.

Vidare kan rätten till omställningsstöd komma att ändras efter att Skatteverket fattat beslut om detta, t.ex. om ett företag lämnat utdelning eller fått försäkringsersättning i efterhand som ska minska omställningsstödet. I vissa fall är rätten till exempelvis avdrag eller återbetalning för ingående mervärdesskatt inte beslutad vid tidpunkten för prövning av ansökan om omställningsstöd. Det är inte meningen att bedömning om rätten till avdrag eller återbetalning av sådan skatt ska ske inom ramen för handläggningen av omställningsstöd. Som *Länsstyrelsen i Västra Götaland* påpekar kan ett beslut om omställningsstöd komma att föregå länsstyrelsens beslut om stöd till rabatt på hyran. Detta är också ett exempel på en omständighet som påverkar omställningsstödet.

Regeringen anser det därför vara av vikt att företag som ansökt, men ännu inte fått stöd, och företag som fått omställningsstöd åläggs en skyldighet att anmäla till Skatteverket om de förhållanden som ligger till grund för stödet ändras. På så sätt ökar Skatteverkets möjligheter att fatta korrekta beslut. Någon särskild reglering om att den som ansöker om omställningsstöd har fått hyresrabatt beviljad kan inte, som Länsstyrelsen i Västra Götaland önskar, anses vara nödvändig.

Skyldigheten att lämna in en ändringsanmälan gäller omgående, vilket bör vara så snart som möjligt efter att den omständighet som föranleder skyldigheten att göra en ändringsanmälan blivit känd för företagets företrädare. Att precisera tidpunkten för detta närmare än så, som bl.a. *Svenskt Näringsliv* önskat, anser regeringen bl.a. mot bakgrund av de varierande omständigheter som kan medföra att ändringsanmälan ska lämnas, inte vara möjligt.

För de fall ett företag lämnar uppgifter till Skatteverket som visar att för mycket omställningsstöd har betalats ut, föreslås i avsnitt 7.4.1 att företaget ska kunna bli återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut för mycket.

Skatteverkets beslut om stöd föreslås även innehålla en upplysning om att företaget har en skyldighet att anmäla ändrade förhållanden. Konsekvenserna av att företaget inte anmäler ändrade omständigheter är att Skatteverket, vid en efterkontroll, kan komma att använda sig av de kontrollmöjligheter som står till buds för att närmare utreda förhållandena. Underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden föreslås också i avsnitt 7.8 kunna leda till straffansvar.

Lagförslag

Förslaget föranleder 6 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.2 Kreditering på företagets skattekonto

Regeringens förslag: Omställningsstöd ska tillgodoföras ett företag genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i skatteförfarandelagen.

Om en avstämning av skattekontot visar att det finns ett överskott på kontot efter kreditering av ett omställningsstöd, ska utbetalning ske om det inte finns hinder mot detta.

Om det finns ett överskott på skattekontot efter kreditering av ett omställningsstöd, ska intäktsränta enligt skatteförfarandelagen beräknas på överskottet från och med dagen efter tillgodoförandet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorian innehöll inget förslag om när intäktsränta ska beräknas.

Remissinstanserna: *Småföretagarnas Riksförbund* undrar vad som gäller för den som sökt uppskov med skatteinbetalningar när skattekontot krediteras. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker att stödet krediteras skattekontot och anser att en direktutbetalning bör göras till företagen. *Skatteverket* framför att det inte framgår av lagtexten när ett beslutat stöd ur ett ränteperspektiv ska anses ha krediterats på skattekontot. Enligt Skatteverkets bedömning bör beloppet anses ha krediterats på beslutsdagen.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att omställningsstödet kan komma företagen till del så snart som möjligt. Det är därför nödvändigt att använda sig av administrativa rutiner som redan finns hos Skatteverket, eller som relativt lätt kan byggas upp. Metoden med kreditering av ett företags skattekonto används redan vid t.ex. nystartsjobb. Mot den bakgrunden anser regeringen i motsats till *Sveriges advokatsamfund* att det bästa förfarandet är att omställningsstöd som beslutas av Skatteverket ska tillgodoföras ett företag genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Då skattekontot används kommer exempelvis avräkning att ske mot underskott för skatter och avgifter enligt de vanliga bestämmelserna i skattekontosystemet, på motsvarande sätt som gäller för andra stöd som krediteras skattekontot. Kreditering på skattekonto är en sådan form för tillgodoförande av ett belopp som behöver framgå av lag.

Om en avstämning av skattekontot visar att det finns ett överskott på kontot efter kreditering av ett omställningsstöd, ska utbetalning ske om det inte finns hinder mot detta enligt 64 kap. 4 § SFL. Ett sådant hinder mot utbetalning kan bl.a. vara om beloppet eller delar av beloppet behövs för avräkning. Av 62 kap. 11 § SFL framgår att inbetalda och andra tillgodoräknade belopp i första hand ska räknas av från den del av betalarens sammanlagda skuld för skatter och avgifter (sammanlagd skatteskuld) som inte har lämnats för indrivning och i andra hand från den del av skulden som har lämnats för indrivning.

För att utbetalningen till företaget ska kunna ske så skyndsamt som möjligt bör överskottet på skattekontot, efter avstämning, automatiskt betalas ut. Det är dock något som bör regleras i förordningsform. Fördelen med att ha en bestämmelse med innebörden att beslut om omställningsstöd automatiskt utbetalas från skattekontot om det finns ett överskott är att beloppet på ett enkelt och snabbt vis kommer betalas ut till kontohavarnas bankkonton. Det är dock inte nödvändigtvis så att kontohavarna vill få beloppet (helt eller delvis) återbetalt från skattekontot utan i stället önskar att beloppet ska stå kvar där. En anledning kan vara att kontohavaren önskar att beloppet ska avräknas mot skatter och avgifter som kommer förfalla till betalning men ännu inte beslutats och därför varken debiterats eller finns under de s.k. bevakningstransaktionerna. För att undvika att sådana överskott utbetalas måste företaget begära att beloppet ska användas för betalning av framtida skatte- eller avgiftsskulder (64 kap. 4 §

SFL). Krediteringen av omställningsstödet påverkar inte eventuella tidigare medgivna anstånd med betalning av skatt eller avgift.

Regeringen anser liksom *Skatteverket* att ett tillägg behövs i lagtexten för att reglera tidpunkten då intäktsränta ska börja beräknas om krediteringen av omställningsstödet medför att det finns ett överskott på skattekontot. Regeringen anser dock att intäktsränta enligt 65 kap. 4 § tredje stycket SFL ska beräknas på överskottet från och med dagen efter tillgodoförandet. På detta sätt överensstämmer det med regleringen av när dröjsmålsränta på ett återbetalningskrav ska tas ut, se avsnitt 7.4.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder 7 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.3 Utredning och kontroll

7.3.1 Proportionalitetsprincipen

Regeringens bedömning: Skatteverket ska vid bedömningen i det enskilda fallet, i samband med utredning och kontroll enligt den nya lagen om omställningsstöd, tillämpa proportionalitetsprincipen som den kommer till uttryck i förvaltningslagen och skatteförfarandelagen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* och *Kronofogdemyndigheten* anser att det bör göras en hänvisning i lagen om omställningsstöd till 2 kap. 5 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. *Svenska Taxiförbundet* och *TU – Medier i Sverige* anför att proportionalitetsprincipen måste iakttas.

Skälen för regeringens bedömning: Skatteverket föreslås i det följande få ett antal utrednings- och kontrollmöjligheter. Vid tillämpningen av dessa utrednings- och kontrollåtgärder ska Skatteverket, vid bedömningen i det enskilda fallet, tillämpa proportionalitetsprincipen vilken framgår av 5 § tredje stycket förvaltningslagen (2017:900). Utöver att åtgärderna inte får göras mer långtgående än vad som behövs för tillsynen i ärendet krävs att det Skatteverket vill uppnå med exempelvis att få tillgång till visst utredningsmaterial står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som berörs av åtgärden. Skatteverket, i egenskap av handläggande myndighet, får bara ingripa i ett enskilt intresse om åtgärden kan antas leda till det avsedda resultatet. Avsikten med bestämmelsen är dock inte att myndigheten i detalj ska väga varje åtgärd mot den enskildas motstående intressen. Bestämmelsen avser att säkerställa att de åtgärder som vidtas är proportionella och nödvändiga för att uppnå det resultat som myndigheten vill åstadkomma (prop. 2016/17:180 s. 290). Bestämmelsen om proportionalitet gäller alla delar av en åtgärd. Varje del i en åtgärd kräver en proportionalitetsavvägning, varför frågan om proportionalitet inte enbart är en fråga om tvång eller inte. Skatteverket måste således, vilket *Svenska Taxiförbundet* och *TU – Medier i Sverige* anför, iaktta proportionalitetsprincipen vid tillämpningen av de föreslagna utrednings- och kontrollåtgärderna.

Ett flertal av kontrollåtgärderna som föreslås motsvarar åtgärder som återfinns i SFL, då Skatteverkets rutiner i det avseende är väl inarbetade och till stor del har bäring även gällande förfarandet kring omställningsstöd. Av 2 kap. 5 § SFL följer att beslut enligt den lagen får fattas bara om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som beslutet innebär för den som beslutet gäller eller för något annat motstående intresse. Även i skatteförfarandelagen lyfts således proportionalitetsprincipen upp som en viktig princip för Skatteverket att bära med sig vid ärendehandläggningen. Någon direkt hänvisning till 2 kap. 5 § SFL i den nya lagen om omställningsstöd, vilket *Kammarrätten i Stockholm* och *Kronofogdemyndigheten* önskat, är dock inte nödvändig bl.a. med beaktande av proportionalitetsprincipen i 5 § tredje stycket FL.

7.3.2 Kontrollmöjligheter

Regeringens förslag: Ett företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd ska ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen. Skatteverket får begära att företaget lämnar ett revisorsintyg, även om stödets storlek understiger 100 000 kronor. Skatteverket får möjlighet att förelägga företaget att fullgöra sina skyldigheter. Om ett sådant föreläggande riktas mot ett företag vars ansökan ännu inte prövats, får ansökan avvisas om företaget inte följer föreläggandet. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om detta.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Brottsförebyggande rådet (BRÅ)* påpekar att det är viktigt att resurser avsätts för tillräckliga kontroller. *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* anser att någon form av löpande kontroll eller uppgiftsskyldighet för företagen bör övervägas. *Företagarna* anser att det är oklart vad denna kontrollbefogenhet tillför och att det måste uttryckas tydligt i lagtexten under vilka omständigheter Skatteverket ska kunna begära att ett företag som lämnar en ansökan om stöd understigande 100 000 kronor inkommer med revisorsintyg.

Skälen för regeringens förslag: Som anges ovan i avsnitt 7.1.1 är de kontrollverktyg som Skatteverket har till sitt förfogande i beskattningsverksamheten en viktig anledning till att just Skatteverket ska vara den myndighet som hanterar omställningsstödet. Det är därför av avgörande betydelse att Skatteverket tillförsäkras nödvändiga kontrollmöjligheter för hanteringen. De befogenheter som Skatteverket ska ges bör utformas med utgångspunkt i de kontrollmöjligheter som ges i skatteförfarandelagen (2011:1244). Risken för felaktiga ansökningar i kombination med behovet av en skyndsam hantering vid utbetalningar gör att det är mycket angeläget att det finns goda möjligheter till kontroll, såväl vid ansökningstillfället som efter att beslut om omställningsstöd fattats. Ett företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd ska därför ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

En viktig del i kontrollen av rätten till omställningsstöd är revisorsintyg, som ska lämnas in om det sökta stödets storlek överstiger 100 000 kronor.

Intyget syftar till att underlätta Skatteverkets kontroll och förebygga missbruk av stödet. Vilka uppgifter som intyget ska innehålla kommer att regleras i den kommande förordningen. Det kan, även för de ansökningar som avser omställningsstöd understigande 100 000 kronor, finnas skäl för Skatteverket att begära in ett sådant revisorsintyg för att kontrollera rätten till omställningsstöd. Det kan t.ex. vara om Skatteverket misstänker att inte fullständiga uppgifter avseende rätten till stöd lämnats med ansökan. Skatteverket bör därför få möjlighet att begära att ett företaget lämnar ett sådant revisorsintyg, även om det sökta stödet understiger 100 000 kronor. Någon närmare reglering om när detta ska kunna ske kan inte, som *Företagarna* föreslår, anses vara nödvändig. Vilken typ av granskning som revisorn i så fall ska göra blir upp till Skatteverket att avgöra beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.

I samband med ansökan ska Skatteverket kontrollera att de uppgifter som lämnats är korrekta. Mot bakgrund av angelägenheten i att stöden kommer företagen till del så snabbt som möjligt kommer dock en stor del av kontrollåtgärderna behöva ske i form av efterkontroller. Skatteverket bör därför, såväl i samband med granskning av ansökan som efter att beslut om omställningsstöd har fattats, ha rätt att förelägga företaget att bidra till kontrollen. Om föreläggandet riktas mot ett företag vars ansökan ännu inte prövats får ansökan avvisas, om företaget inte följer föreläggandet och det saknas uppgifter som behövs för att kunna ta ställning till ansökan. Om företaget besvarar föreläggandet men ändå inte kan visa att förutsättningarna för att få ett omställningsstöd är uppfyllda, ska ansökan avslås. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om att en ansökan får avvisas om företaget inte följer föreläggandet.

Mot bakgrund av de förhållandevis stora kontrollbefogenheter som föreslås i denna lagrådsremiss anser regeringen inte att det är nödvändigt att dessutom införa löpande kontroller eller en uppgiftsskyldighet, som har framförts av *EBM*.

Lagförslag

Förslaget föranleder 8 och 9 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

7.3.3 Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet

Regeringens förslag: Skatteverket får förelägga en fysisk eller juridisk person att lämna uppgift om en rättshandling med den som fått omställningsstöd. Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att den som har fått stödet har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter i en ansökan om omställningsstöd. Fysiska personer som inte är eller inte kan antas vara bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen får dock föreläggas endast om det finns särskilda skäl.

Föreläggandet får förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen. Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller det även företrädare för den juridiska personen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian fanns inte begränsningen att fysiska personer som inte är bokföringsskyldiga bara får föreläggas om det finns särskilda skäl.

Remissinstanserna: *Skatteverket* framför att fler kontrollmöjligheter, bl.a. tredjemansförelägganden, i samband med ansökan skulle medföra en effektivare handläggning för myndigheten. *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* instämmer med Skatteverket att tredjemansförelägganden bör kunna göras redan i samband med att ansökan om omställningsstöd prövas. *Företagarna* anser att detta tredjemansföreläggande är tämligen långtgående och att det krav som finns i skatteförfarandelagen på särskilda skäl för att en fysisk person ska kunna föreläggas bör gälla på samma sätt för lagen om omställningsstöd.

Skälen för regeringens förslag: Skatteverket bör få möjlighet att, på motsvarande sätt som gäller i vissa fall enligt 37 kap. 9 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, förelägga en fysisk eller juridisk person, annan än det företag som fått omställningsstöd, att lämna uppgift om en rättshandling som ingåtts med det företaget. Föreläggandet ska i dessa fall avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att den som har fått stödet har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter i en ansökan om omställningsstöd.

Den som föreläggs ska alltså lämna uppgifter om en ingången rättshandling. Det ska gälla sådana uppgifter som man faktiskt har tillgång till och som rör rättshandlingen. Ett föreläggande ska vara utformat så tydligt och precist att det är möjligt för den som föreläggs att följa det. Det innebär att beroende på i vilken situation ett föreläggande utfärdas kommer utformningen av föreläggandet att se olika ut. Om det exempelvis är fråga om att lämna en uppgift som gäller kontroll av en viss typ av rättshandling, ska det av föreläggandet klart framgå vilken eller vilka handlingar som man frågar efter. Gäller det en rättshandling med ett visst bestämt företag eller en viss bestämd person, ska den personen namnges i föreläggandet.

Begreppet ”rättshandling” omfattar förklaringar och handlingar som har rättslig betydelse. Det behöver inte innebära att ett särskilt dokument har upprättats. En rättshandling är exempelvis att muntligen, genom faktiskt handlande eller skriftligen, beroende på vad som är möjligt i respektive situation, ingå ett avtal, utfärda en fullmakt, lämna in en ansökan till en myndighet, säga upp ett kontrakt eller att betala en skuld. Skatteverket bör till exempel ha möjlighet att förelägga en bank att lämna kontoutdrag för ett konto eller att lämna uppgift om ett företag har lån hos banken.

Företagarna anser att det krav som finns i skatteförfarandelagen på särskilda skäl för att en fysisk person ska kunna föreläggas bör gälla på samma sätt för lagen om omställningsstöd. 37 kap. 10 § SFL innebär att fysiska personer som inte är bokföringsskyldiga endast får föreläggas att lämna uppgift om rättshandling med någon annan om det finns särskilda skäl. Regeringen instämmer i detta och föreslår därför att fysiska personer som inte är eller inte kan antas vara bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen (1999:1078) får föreläggas att lämna uppgift om en rättshandling med den som har fått omställningsstöd endast om det finns särskilda skäl. Skatteverket bör vara restriktivt med att förelägga fysiska personer att lämna uppgift om en rättshandling som ingåtts med den som sökt omställningsstöd. När det gäller motsvarande bestämmelse i beskattningsverksamheten, 37 kap. 10 § SFL, uttalas följande i för-

arbetena. Genom rekvisitet särskilda skäl markeras att föreläggande av en sådan person aldrig får vara en rutin vid revision eller annan utredning. Det ska i stället finnas skäl för föreläggandet i det enskilda fallet. I regel bör det vara fråga om mer betydande belopp som misstänks ha undandragits beskattning, men ibland kan det vara motiverat med ett föreläggande även vid mindre belopp om förfarandet har upprepats eller annars haft betydande omfattning. Särskilda skäl kan föreligga i situationer där det finns ett uttalat kontrollintresse och där alternativa kontrollmetoder saknas. Ett exempel på detta kan vara om Skatteverket, för att kontrollera att mervärdesskatt redovisats och betalats på rätt sätt, vill följa skattepliktig omsättning i en transaktionskedja. Det kan också vara fråga om skenrättshandlingar, oriktigt benämnda rättshandlingar eller dylikt. Se prop. 1993/94:151 s. 178, 182 och prop. 1996/97:100 s. 598). Regeringen anser att det finns skäl att göra motsvarande överväganden inför tredjemansföreläggande av fysiska personer när det är fråga om omställningsstöd.

Skatteverket och *EBM* menar att tredjemansförelägganden bör kunna göras redan i samband med att ansökan om omställningsstöd prövas. Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer ankommer det på den som ansöker om en förmån att visa att förutsättningarna för ett gynnande beslut är uppfyllda. Om så inte är fallet får Skatteverket avslå ansökan. Skatteverkets utredningsskyldighet i detta stadium är därför begränsad. Mot bakgrund av detta, och med beaktande av att tredjemansföreläggande är en förhållandevis långtgående åtgärd, som Företagarna påpekar, bedömer regeringen att det får anses tillräckligt med möjligheten att ta till ett sådant föreläggande i fall när beslut om omställningsstöd redan fattats.

För att ett tredjemansföreläggande inte ska riskera att bli verkningslöst i avsaknad av tvångsåtgärder föreslås det få förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen. Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller detta även företrädare för den juridiska personen.

Lagförslag

Förslaget föranleder 10 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.3.4 Revision

Regeringens förslag: Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd med avseende på företagets rätt till stöd. I fråga om revision gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen avseende beslut om revision, samverkan, revisorns befogenheter, den reviderades skyldigheter samt revisionens avslutande.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* anser att Skatteverket bör kunna besluta om revision redan i samband med att ansökan om omställningsstöd prövas. *Skatteverket* framför att det i efterkontrollen är

nödvändigt att även revision av tredjeman finns som ett komplement till tredjemansföreläggande. Skatteverket måste kunna göra en meningsfull kontroll av företag där revision genomförs av andra, stödsökande eller inte sökande, företag i samma koncern eller hos personer som har en intressegemenskap med det företag som kontrolleras.

Skälen för regeringens förslag: Riskerna för att stödet kan komma att utnyttjas i brottsliga syften i kombination med att utbetalningar bör ske skyndsamt gör, vilket konstaterats i avsnitt 7.3.2, att det är mycket angeläget att det finns goda möjligheter till kontroll. I samband med ansökan ska Skatteverket i erforderlig utsträckning kontrollera att de uppgifter som lämnats är korrekta. Det är dock inte möjligt med en detaljerad granskning av varje ansökan. Granskingen får därför i huvudsak inriktas på olika slag av stickprovskontroller och efterkontroller för de ansökningar som innehåller fullständiga uppgifter. En ansökan som inte innehåller alla nödvändiga uppgifter för att Skatteverket ska kunna fatta ett beslut ska dock avvisas, om det sökande företaget trots ett föreläggande inte kompletterar sin ansökan. Om ett företag inte förmår visa att förutsättningarna för att få omställningsstöd är uppfyllda ska Skatteverket i stället avslå ansökan. Skatteverkets möjligheter att vidta en fördjupad utredning, som revision, bör därför förläggas till tiden efter att ett beslut om omställningsstöd har fattats. Regeringen håller därför inte med *EBM* att Skatteverket bör få besluta om revision redan i samband med att ansökan om omställningsstöd prövas.

I fråga om revision för att kontrollera ett företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd bör därför bestämmelserna i 41 kap. 4–11, 13 och 14 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL tillämpas. Dessa bestämmelser rör beslut om revision, samverkan, revisorns befogenheter samt den reviderades skyldigheter, se avsnitt 4.3. Dessutom regleras revisionens avslutande. Möjligheten till föreläggande regleras uttryckligen i förslaget till lag om omställningsstöd, se avsnitt 7.3.2, varför någon hänvisning till 41 kap. 12 § SFL inte är nödvändig.

Det ska framhållas att Skatteverket, i möjligaste mån, bör använda de mindre ingripande åtgärder som står till buds. Det gäller främst möjligheten till frågor och föreläggande, vilket närmast kan liknas vid skrivbordskontroll i skatteförfarandet. Med tanke på omställningsstödet storlek och den stora risk för fel eller fusk som föreligger måste det dock anses som proportionerligt att Skatteverket även får tillgång till denna utredningsform. I och med att skatteförfarandelagens bestämmelser om revision blir tillämpliga tillgodoses även nödvändiga rättssäkerhetskrav.

Ett beslut om revision av tredjeman för att undersöka om det företag som fått omställningsstöd har rätt till det, skulle vara en mycket långtgående kontrollåtgärd. Mot den bakgrunden och med beaktande av de olika kontrollåtgärder som i övrigt föreslås i denna lagrådsremiss, anser regeringen att en möjlighet att utföra revision av tredjeman i detta syfte inte står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för denne. Det bör därför inte, som *Skatteverket* föreslår, införas en möjlighet för myndigheten att fatta beslut om revision av tredjeman.

Lagförslag

Förslaget föranleder 11 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.3.5 Kontrollbesök

Regeringens förslag: Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att det företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd har rätt till sådant stöd. Kontrollbesök får bara genomföras i verksamhetslokaler. Kontrollbesök får dock inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad.

Skatteverket får vid kontrollbesöket kontrollera sådant räkenskapsmaterial och andra handlingar som kan ligga till grund för beslut om omställningsstöd.

Skatteverket får vid besöket ställa frågor om verksamheten till en behörig företrädare för företaget. De uppgifter som lämnas får kontrolleras mot uppgifterna i ansökan om omställningsstöd.

Den som enligt ett beslut om kontrollbesök ska kontrolleras behöver inte underrättas om beslutet före besöket. Kontrollbesöket ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian fanns inget förslag om att kontrollbesök får genomföras hos ett företag innan beslutet om omställningsstöd fattats. Vidare fanns inget förslag om till vem Skatteverket vid besöket får ställa frågor om verksamheten.

Remissinstanserna: *Skatteverket* framför att fler kontrollmöjligheter, bl.a. kontrollbesök, i samband med ansökan skulle medföra en effektivare handläggning för myndigheten. *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* instämmer med Skatteverket att kontrollbesök bör kunna göras redan i samband med att ansökan om omställningsstöd prövas. *Förvaltningsrätten i Jönköping* anför att det verkar vara en utvidgning av Skatteverkets befogenheter jämfört med den nu befintliga funktionen kontrollbesök och att effekterna bör utredas. *Svenska Taxiförbundet* konstaterar att förslaget är mer långtgående än de kontrollbesök som gäller personalliggare och kassaregister. Det är därför av särskild vikt att proportionalitetsprincipen iakttas. *Företagarna* anser att formuleringen ”kan ligga till grund” öppnar för kontroll av i princip vilka handlingar som helst och att Skatteverkets kontrollrätt bör begränsas i denna del. Underrättelse om besöket ska ske i förväg, bl.a. eftersom ansökan har lämnats på heder och samvete. *Sveriges advokatsamfund* önskar att det förtydligas att småhus omfattas av undantaget från möjlighet att göra kontrollbesök. Frågor bör även ställas till en behörig företrädare för bolaget. *Svenskt Näringsliv* anser inte att förslaget om kontrollbesök är en kontrollåtgärd som är effektiv och välavvägd.

Skälen för regeringens förslag: Omställningsstöd kan uppgå till mycket stora belopp. Det är viktigt för systemets legitimitet och för risken för missbruk att stödet lämnas på korrekta grunder och med rätt belopp. Stödet behöver därför omgärdas av välavvägda mekanismer som möjliggör en effektiv kontroll av utbetalningarna.

Som framgår av avsnitt 7.3.2 har ett företag som har fått stöd en skyldighet att ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten avseende företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen. Ytterligare möjligheter till utredning och kontroll framgår

av 7.3.3 och 7.3.4. I promemorian bedömdes det som angeläget att Skatteverket som komplement dessutom får möjlighet att när som helst, dvs. utan någon föregående misstanke om oegentligheter, få göra oannonserade besök, s.k. kontrollbesök, i verksamheten hos företag som har fått omställningsstöd. *Skatteverket* och *EBM* har framfört att kontrollbesök bör kunna göras redan i samband med att ansökan om omställningsstöd prövas. Skatteverket skulle då kunna göra oannonserade besök hos företag i vissa riskbranscher, dvs. branscher där Skatteverket i sin beskattningsverksamhet har uppmärksammat att det förekommer felaktigheter i lämnade deklARATIONER. Regeringen instämmer i att det finns fog för ett sådant förfarande och föreslår därför att Skatteverket ska få göra kontrollbesök både hos företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd. Att göra kontrollbesök i samband med prövningen av en ansökan bör dock bli aktuellt i ett mindre antal fall och efter en noggrann riskanalys. Dessutom måste hänsyn tas till vikten av skyndsamt handläggning för dessa kontrollbesök.

EBM, *Svenska Taxiförbundet* och *Företagarna* har framfört att de föreslagna bestämmelserna om kontrollbesök synes ge Skatteverket större befogenheter än kontrollbesök som får göras avseende kassaregister och personalliggare. Regeringen instämmer i att nu föreslagna bestämmelser om kontrollbesök inte är direkt jämförbara med de befintliga bestämmelserna om kontrollbesök. Det beror bl.a. på att det är olika syften som ligger bakom de olika kontrollbesöken, där den nu aktuella kontrollen avser en kontroll av att förutsättningarna för ett helt nytt stöd som kan ge rätt till utbetalning av stora belopp är uppfyllda. Som Svenska Taxiförbundet påpekar anser även regeringen att det är av största vikt att proportionalitetsprincipen, se avsnitt 7.3.1, iaktas i förhållande till kontrollbesök. *Förvaltningsrätten i Jönköping* vill att effekterna av Skatteverkets befogenheter avseende kontrollbesök vid omställningsstöd ska utredas. Av avsnitt 9.2 framgår att regeringen avser att göra en utvärdering av regleringen om omställningsstöd när den varit i kraft en tid. En effektiv kontroll av omställningsstödet behövs oavsett stödets storlek i det enskilda fallet. Skatteverket föreslås vid kontrollbesöket få kontrollera sådant räkenskapsmaterial och andra handlingar som kan ligga till grund för beslut om omställningsstöd. Vid besöket får Skatteverket vidare ställa frågor om verksamheten. *Sveriges advokatsamfund* har föreslagit att sådana frågor bör ställas till en behörig företrädare för företaget, något som regeringen också anser är lämpligt. Detta torde också medföra att förslaget om kontrollbesök blir en mer effektiv och välavvägd kontrollåtgärd som *Svenskt Näringsliv* efterfrågat. Uppgifter om verksamheten som kan vara av intresse är bl.a. uppgifter om orsaken till omsättningsnedgången, om företaget fått försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Det kan även vara uppgifter om företaget fått annat statligt stöd för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på, se avsnitt 7.1.2. De uppgifter som lämnas bör kunna kontrolleras mot uppgifterna i ansökan om omställningsstöd. Genom kontrollbesöket kan Skatteverket få ett fylligare underlag för att kunna bedöma och kontrollera rätten till omställningsstöd. Besöken behöver, i motsats till vad *Företagarna* framfört, kunna vara oannonserade. En

underrättelse i förväg skulle enligt regeringens mening i många fall förta effekten av kontrollen.

Kontroll bör bara få genomföras i verksamhetslokaler och på annan plats där företaget bedriver verksamhet. I promemorian föreslogs att kontrollbesök, i likhet med vad som gäller för kontrollbesök på byggarbetsplatser för kontroll av personalliggare, inte får genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad. Denna avgränsning anknuter till jordabalkens lägenhetsbegrepp och omfattar inte bara lägenheter i ett flerbostadshus utan även t.ex. ett småhus, 12 kap. 1 § jordabalken. Begreppet verksamhetslokal är avsett att ha samma innebörd som i 3 kap. 18 § SFL. Kontrollbesöket ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan.

Lagförslag

Förslaget föranleder 12 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.3.6 Bevisräkning

Regeringens förslag: För att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd får Skatteverket genomföra revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersöka och omhändertaga handlingar samt försegla lokal, förvaringsplats eller annat utrymme. I fråga om bevisräkning gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens. Endast lagtekniska förändringar har gjorts i förhållande till förslaget i promemorian.

Remissinstanserna: *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* anser att Skatteverket bör kunna ansöka om bevisräkning redan i samband med att ansökan om omställningsstöd prövas. *Kronofogdemyndigheten* anser att bestämmelserna om bevisräkning bör hänvisa även till proportionalitetsbestämmelsen i skatteförfarandelagen, något som *Kammarrätten i Stockholm* instämmer i. *Kammarrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* har haft vissa lagtekniska synpunkter, framför allt vid jämförelse mellan bestämmelserna om bevisräkning, betalningssäkring och företrädaransvar. *Kammarrätten i Stockholm* anser bl.a. att det finns ett värde i att det av lagen framgår att det är förvaltningsrätten som beslutar om dessa åtgärder efter ansökan från Skatteverket.

Skälen för regeringens förslag: Som redan framgått (se avsnitt 7.3.4) bör Skatteverket efter att ett beslut om omställningsstöd har fattats, ha möjlighet till en fördjupad utredning. En av de kontrollmöjligheter som Skatteverket bör kunna använda sig av vid denna fördjupade kontroll är, som framgått ovan, möjligheten till revision. För att Skatteverkets granskning ska bli så effektiv som möjligt bör även en möjlighet till bevisräkning införas. Bevisräkning är en tvångsåtgärd som innebär att Skatteverket under tvång får utföra revision i verksamhetslokaler, eftersöka och omhändertaga handlingar och försegla lokaler och andra utrymmen. Syftet är att Skatteverket ska kunna få tillgång till handlingar som behövs för en granskning och få möjlighet att genomföra vissa

kontroller även när den granskade motsätter sig det eller kan förutses komma att sabotera utredningen. Reglerna om bevissäkring är tillämpliga vid revision eller annan kontroll inom praktiskt taget hela skatte- och avgiftsområdet, se prop. 2010/11:165 s. 885, och bör även kunna tillämpas vid revision och kontroll avseende omställningsstödet.

I fråga om bevissäkring bör därför bestämmelserna i 45 kap. och 69 kap. 2–12 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, tillämpas. Bestämmelserna i 45 kap. SFL reglerar bl.a. revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersökande och omhändertagande av handlingar, försegling av lokal, förvaringsplats eller annat utrymme, beslut om bevissäkring och behörig förvaltningsrätt. 69 kap. 2–12 §§ SFL reglerar verkställighet av beslut om bevissäkring, se avsnitt 4.3. Ett överklagande av en förvaltningsrätts beslut avseende bevissäkring kräver inte prövningstillstånd i kammarrätten.

EBM menar att bevissäkring bör kunna ske redan i samband med att en ansökan om omställningsstöd prövas. Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer ankommer det på den som ansöker om en förmån att visa att förutsättningarna för ett gynnande beslut är uppfyllda. Skatteverket har möjlighet att förelägga det sökande företaget att komma in med uppgifter som saknas eller som behövs för ytterligare klarlägganden. Om Skatteverket anser att ett företag som ansöker om omställningsstöd inte visat att förutsättningarna för stödet är uppfyllda ska Skatteverket avslå ansökan. Mot den bakgrunden anser regeringen att det inte finns anledning att även i samband med att en ansökan om omställningsstöd prövas införa en möjlighet till bevissäkring.

Bevissäkring för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd ska enligt ovan hanteras på motsvarande sätt som bevissäkring för skatter och avgifter. Skatteverket ska därför kunna ansöka om bevissäkring hos förvaltningsrätten i de fall då granskningsledaren inte beslutar, 45 kap. 13–14 §§ SFL. Det kan inte anses föreligga något behov av ytterligare förtydligande, vilket *Kammarrätten i Stockholm* fört fram, då hänvisning i bestämmelsen sker till skatteförfarandelagens bestämmelser om detta. Vissa lagtekniska ändringar har gjorts jämfört med promemorian för att uppnå större enhetlighet mellan bestämmelserna om bevissäkring, betalningssäkring och företrädaransvar.

Det ska framhållas att Skatteverket, särskilt med beaktande av att bevissäkring är ett tvångsmedel, i första hand bör använda mindre ingripande åtgärder som står till buds. Det gäller främst möjligheten till frågor och föreläggande, vilket närmast kan liknas vid skrivbordskontroll i skatteförfarandet. Även revision i samverkan med företag samt kontrollbesök (se avsnitt 7.3.4 och 7.3.5) bör i de flesta fall vara att föredra framför användningen av denna ingripande åtgärd. Med tanke på omställningsstödet storlek och den stora risk för fel eller fusk som föreligger måste det dock anses som proportionerligt att Skatteverket får möjlighet att granska handlingar när ett företag som beviljats omställningsstöd till exempel motsätter sig en utredning. Att en av Skatteverket särskilt utsedd granskningsledare hos förvaltningsrätten får ansöka om, och i vissa fall besluta om, bevissäkring innebär att såväl rättssäkerhetsskäl som Skatteverkets möjlighet till bevissäkring i så stor utsträckning som möjligt kan tas tillvara även vid kontroll av omställningsstöd. I och med att skatteförfarandelagens bestämmelser om

bevisräkning görs tillämpliga tillgodose nödvändiga rättssäkerhetskrav. Någon särskild reglering om eller hänvisning till proportionalitetsprincipen 2 kap. 5 § SFL, vilket *Kronofogdemyndigheten* och Kammarrätten i Stockholm förespråkar, behövs inte i lagtexten då proportionalitetshänsyn ändå ska tas (se 5 § tredje stycket förvaltningslagen (2017:900), vilket berörs ovan i avsnitt 7.3.1).

Lagförslag

Förslaget föranleder 13 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.3.7 Undantag från kontroll

Regeringens förslag: Bestämmelserna i skatteförfarandelagen om att vissa uppgifter och handlingar kan undantas från granskning gäller vid föreläggande, revision, bevisräkning och kontrollbesök hos ett företag som ansökt om eller fått omställningsstöd.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian finns inget förslag om att kunna undanta handlingar från kontroll hos ett företag som ansökt om stöd.

Remissinstanserna: *TU – Medier i Sverige* understryker att det föreslagna undantaget från kontroll innebär ett förbud mot beslag eller granskning av handlingar som enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken, förkortad RB, kan innefatta uppgifter för vilka det råder tystnadsplikt enligt 36 kap. 5 §, femte stycket samma lag. Det betyder i praktiken att uppgifter som kan finnas på tidnings- och massmedieredaktioner och för vilka det råder tystnadsplikt (källskydd) enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen ska undantas.

Skälen för regeringens förslag: Skatteverket föreslås få en mängd olika kontrollmöjligheter för att ha möjlighet att granska om ett företag är berättigat till omställningsstöd. I vissa fall kan handlingar, precis som inom beskattningsverksamheten, behöva undantas från granskning för att rättssäkerhetsaspekterna även ska kunna tas till vara vid Skatteverkets utredning och kontroll av omställningsstöd.

Utgångspunkten vid t.ex. en revision och vid en bevisräkning till följd av en revision, är att alla handlingar som rör verksamheten kan granskas. De handlingar som inte får granskas är handlingar som bedömts vara sådana handlingar som inte får tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken. samt handlingar som bedömts inte omfattas av revisionen, bevisräkningen, tillsynen eller kontrollbesöket. Inte heller får Skatteverket granska handlingar som bedömts ha ett betydande skyddsintresse, och vars innehåll av särskilda omständigheter inte bör komma till annans kännedom, och handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för kontrollen. Som *TU – Medier i Sverige* konstaterar innebär hänvisningen i 27 kap. 2 § RB till 36 kap. 5 § sjätte stycket RB att ett tidningsföretag omfattas av beslagförbudet, i den mån det avser handlingar som tidningsföretaget inte får höras som vittne om enligt tryckfrihetsförordningens bestämmelser.

Bestämmelserna i 47 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), se avsnitt 4.3, om att vissa uppgifter och handlingar efter begäran av företaget kan

undantas från granskning bör därför även gälla vid föreläggande, revision, bevisinsamling och kontrollbesök hos ett företag som ansökt om eller fått omställningsstöd. På så sätt säkerställs att Skatteverkets utredningsbefogenheter inte kan överskridas i större utsträckning än vid ordinarie skatteförfarande. I och med att skatteförfarandelagens bestämmelser om undantagande av handlingar görs tillämpliga tillgodoses även nödvändiga rättssäkerhetskrav. Ett överklagande av en förvaltningsrätts beslut avseende undantag från kontroll kräver inte prövningstillstånd i kammarrätten.

Lagförslag

Förslaget föranleder 14 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.4 Återkrav

7.4.1 Återbetalningsskyldighet för felaktiga utbetalningar

Regeringens förslag: Ett företag är återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har tillgodoförts felaktigt eller med ett för högt belopp. Om ett företag är återbetalningsskyldigt får Skatteverket besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet. Ett sådant beslut ska innehålla uppgift om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas. Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Srf konsulterna* tillstyrker förslaget. *Förvaltningsrätten i Jönköping* framhåller att orsaken för varför beslut om återkrav ska kunna fattas oavsett orsak närmare bör belysas. *Skatteverket* efterlyser, om möjligt, ett uttalande om vilket beviskrav som gäller för den som enligt förvaltningsrättsliga principer har bevisbördan. Även *Sveriges advokatsamfund* anser att frågan om bevisbördans placering samt beviskravet för återkrav måste tydliggöras. Vidare bör, enligt *Sveriges advokatsamfund*, beslut om återkrav fattas av en särskilt kvalificerad beslutsfattare, som tidigare inte har prövat ärendet (se 66 kap. 5 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL). Återkrav bör endast kunna beslutas för belopp över 5 000 kronor. *Företagarna* anser att det är fråga om ett strikt återbetalningskrav, varför en möjlighet till korrigerande bör införas. *Region Norrbotten* anser att återkrav endast bör vara möjligt när företaget lämnat oriktiga uppgifter.

Skälen för regeringens förslag: Om ett företag fått omställningsstöd utan att förutsättningarna för det varit uppfyllda, eller om förutsättningarna ändrats efter att företaget fått stöd, är det angeläget att detta kan korrigeras. En sådan situation behöver inte endast uppkomma om företaget lämnat oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att stöd lämnats på felaktig grund. Det kan även bero på en missuppfattning t.ex. av vilka fasta kostnader som omställningsstödet ges för. Skatteverket ska därför kunna besluta om återkrav oavsett orsak till felaktigheten. Korrigerande bör

även kunna ske om ett företag t.ex. i efterhand fått hyresfakturer ändrade, mottagit försäkringsersättningar eller andra statliga stöd. Det är Skatteverket som ska visa att ett företag är återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Ytterligare tydliggörande, vilket *Sveriges advokatsamfund* och *Skatteverket* önskat, är därför inte nödvändigt i denna del.

Omställningsstödet omfattas även av EU:s statsstödsregler (se avsnitt 4.2). Den som har tagit emot sådant stöd är återbetalningsskyldig om mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har orsakat att stödet har bestämts felaktigt eller med för högt belopp, eller stödet av någon annan orsak har bestämts felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta. Ett företag kan i dessa fall bli återbetalningsskyldigt om villkoren i statsstödsbeslutet inte uppfylls. Återbetalningsskyldigheten bör inte förväxlas med den skyldighet att återbetala ett stöd som genomförts i strid med artikel 108.3 i EUF-fördraget, dvs. ett stöd som skulle ha anmälts till och godkänts av kommissionen innan det genomfördes. För stödåtgärder som genomförts i strid med artikel 108.3 tillämpas lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

Ett företag kan därför bli återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har tillgodoförts felaktigt eller med ett för högt belopp. Eftersom företaget kan låta omställningsstödet stå kvar på skattekontot för att t.ex. låta det avräknas mot framtida skatteskulder bör tydliggöras att någon utbetalning av överskott från skattekontot inte behöver ha skett för att återkrav ska kunna bli aktuellt. Uttrycket tillgodoförts föreslås därför ersätta promemorian uttryck betalas ut.

Skatteverket måste, tväremot vad *Sveriges advokatsamfund* och *Region Norrbotten* efterfrågat, ha möjlighet att ändra beslut även om det inte föreligger oriktig uppgift från företagets sida. Något krav på att oriktiga uppgifter lämnats eller att företaget på annat sätt har orsakat att omställningsstödet betalats ut felaktigt eller med för högt belopp bör därför inte införas. Den föreslagna bestämmelsen täcker således in fler situationer än vad som gäller när stödmottagare blir återbetalningsskyldiga enligt exempelvis EU-rättens statsstödsregler.

Om ett företag är återbetalningsskyldigt får Skatteverket besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet. I och med att Skatteverket ”får” besluta att återkräva beloppet finns den möjlighet till korrigerings som Företagarna efterfrågat. Av samma anledning finns inte heller behov av, vilket *Sveriges advokatsamfund* uttryckt önskemål om, att en beloppsgräns införs då Skatteverket har möjlighet att låta bli att återkräva små belopp. Något krav på att återkravsbeslut bör fattas av en särskilt kvalificerad beslutsfattare enligt 66 kap. 5 § SFL som inte tidigare har prövat ärendet, vilket *Sveriges advokatsamfund* anser, bör inte heller införas. Syftet med särskilt kvalificerade beslutsfattare inom skatteförfarandet är att bygga in ett kvalitetsstärkande moment för att försäkra sig om att beslutsfattaren har hög kompetens inom skatteområdet. I förevarande fall avser återkravsbesluten inte skatter eller avgifter. Skatteverket bör därför inom ramen för sin verksamhet ges möjlighet till ett effektivt resursutnyttjande vid handläggningen av ärenden om omställningsstöd.

Ett återkravsbeslut ska vidare innehålla uppgift om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas. Beslutet ska gälla omedelbart (se avsnitt 7.5).

Utgångspunkten är att bestämmelserna i förvaltningslagen (2017:900) gäller i ärenden om omställningsstöd (se avsnitt 7.5). Det innebär att Skatteverket ska, om det inte är uppenbart obehövt, underrätta företaget om allt material av betydelse för beslutet och ge företaget tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Skatteverket får dock avstå från sådan kommunikation om det kan befaras att det annars skulle bli avsevärt svårare att genomföra beslutet, eller ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver att beslutet meddelas omedelbart. Detta framgår av 25 § förvaltningslagen.

Avslutningsvis kan framhållas att det, till skillnad från vad som anges i skatteförfarandelagen, inte heller finns skäl att införa någon ytterligare bestämmelse om tidsfrister för återkrav av omställningsstöd.

Lagförslag

Förslaget föranleder 15 och 16 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

7.4.2 Avbetalning och anstånd

Regeringens förslag: Skatteverket får träffa avtal med ett företag om avbetalning av ett återkrav på omställningsstöd om återkravet skulle medföra betydande skadeverkningar för företaget, om det annars framstår som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen eller om ett sådant avtal kan antas vara till fördel för det allmänna.

Vid återkrav ska Skatteverket efter ansökan av företaget bevilja anstånd med hela eller delar av betalningen om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. Anståndstiden får bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet.

Anstånd kan också medges om det kan antas vara till fördel för det allmänna.

Om det kan antas att återkravet inte kommer att betalas i rätt tid och det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas, får anstånd beviljas bara om säkerhet ställs för återbetalningen. Säkerhet krävs dock inte om det finns särskilda skäl som talar mot det. Bestämmelserna i skatteförfarandelagen avseende säkerhet som villkor för anstånd, när ställd säkerhet får tas i anspråk samt ersättning för säkerhet som inte behöver tas i anspråk gäller i dessa fall. Om en sådan säkerhet ska tas i anspråk gäller vad som sägs om Kronofogdemyndigheten i lagen om indrivning av statliga fordringar m.m. i stället Skatteverket.

Skatteverket får även, för anstånd som beviljats med anledning av att det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas, möjlighet att återkalla ett sådant anstånd, sätta ned anståndsbeloppet eller kräva säkerhet för fortsatt anstånd. Denna möjlighet föreligger om förhållandena har ändrats väsentligt sedan ett anstånd beviljats, om företaget har lämnat felaktiga uppgifter som legat till grund för anståndet eller om det finns andra särskilda skäl.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian saknas förslag som ger möjlighet att träffa avtal med ett företag om avbetalning eller bevilja anstånd för ett återkrav på omställningsstöd, om det kan antas vara till fördel för det allmänna. I promemorian anges att Skatteverket efter ansökan av företaget får bevilja anstånd med hela eller delar av betalningen om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas.

Remissinstanserna: *Företagarna* tillstyrker förslaget om möjlighet till avbetalningsplan. I stället för att anstånd får beviljas ska anstånd beviljas om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. *Skatteverket* anser att företaget bör kunna uppvisa möjlighet till betalning för att det ska kunna bli aktuellt med en avbetalningsplan. Dessutom bör en avbetalningsplan kunna kombineras med en säkerhet. Enligt Skatteverket bör det också finnas en möjlighet att träffa avtal om avbetalning eller medge anstånd om det kan antas vara till fördel för det allmänna. Skatteverket har en sådan möjlighet avseende anstånd med skatter och avgifter enligt 63 kap. 23 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. *Kammarrätten i Göteborg* önskar ett förtydligande varför ”får” används i stället för ”ska”, vilket används i SFL beträffande anstånd.

Skälen för regeringens förslag

Avbetalning

Ett återbetalningskrav kan komma att uppgå till stora belopp. Dessutom kan Skatteverket besluta om återbetalning av omställningsstöd även i de fall ett företag inte förfarit felaktigt. Det kan till exempel röra sig om situationer som företaget inte kunnat förutse vid ansökan om omställningsstöd. I många fall kan företag som fått återkrav inte vilja överklaga dessa, såsom då återkraven är berättigade med anledning av att förhållandena i ett visst avseende ändrats. Med anledning av omställningsstödet särskilda karaktär och ett företags behov av att få möjlighet till återhämtning efter den lågkonjunktur som kan förväntas i spåren av spridningen av sjukdomen covid-19 bör det därför, till skillnad mot vad som gäller vid betalning av skatter och avgifter, även finnas en möjlighet för Skatteverket att i det enskilda fallet träffa avtal om en avbetalningsplan. En sådan avbetalningsplan bör vara möjlig att träffa om det skulle medföra betydande skadeverkningar för företaget, eller det annars framstår som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen. Rekvisitet att undvika betydande skadeverkningar kan bl.a. avse den situationen att det återbetalningsskyldiga företaget inte ska tvingas sälja ekonomiskt betydelsefull egendom. Sådan egendom kan vara fastigheten där företagets verksamhet bedrivs och som är nödvändig för företagets fortlevnad. En avbetalningsplan bör även kunna träffas om det annars skulle framstå som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen. Det är upp till Skatteverket att bedöma om det finns grund för att träffa avtal om avbetalning. Avtalet bör även kunna hävas om det skulle framkomma omständigheter som gör att de ursprungliga övervägandena inte längre gäller.

Enligt *Skatteverket* bör det också finnas en möjlighet att träffa avtal med ett företag om avbetalning av ett återkrav på omställningsstöd om uppskovet ger ett bättre ekonomiskt utfall än om verkställighetsåtgärder

vidtas. Skatteverket har en sådan möjlighet avseende anstånd för skatter och avgifter enligt 63 kap. 23 § SFL, av vilken framgår att Skatteverket får bevilja anstånd om det kan antas vara till fördel för det allmänna. Skatteverket kan med de föreslagna bestämmelserna om avbetalning när det gäller omställningsstöd inte gå med på en avbetalningsplan även om det skulle finnas intresse hos Skatteverket ur en strikt fiskal synvinkel att träffa en avbetalningsplan i stället för att begära indrivning. En sådan ordning förefaller inte vara lämplig. Enligt regeringen bör det därför, i likhet med vad Skatteverket föreslår, införas en möjlighet för Skatteverket att träffa avtal med ett företag om avbetalning av ett återkrav på omställningsstöd om det kan antas vara till fördel för det allmänna.

Som exempel på omständigheter som kan föranleda att Skatteverket vill häva en avbetalningsplan kan nämnas att betalning inte sker enligt planen, oriktiga uppgifter har lämnats när avbetalningsplanen upprättades, misstanke om ekonomisk brottslighet uppkommer, den betalningsskyldiga brister i sin informationskyldighet eller avsevärt förbättrad betalningsförmåga inträder.

Skatteverket anser även att det bör finnas en möjlighet att kombinera avbetalningsplanen med ställande av säkerhet. Tanken med en avbetalningsplan är att den ska möjliggöra betalning i rätt tid. En förutsättning för att Skatteverket ska ingå en avbetalningsplan bör därför vara att myndigheten har gjort bedömningen att företaget har möjlighet att fullfölja planen. Enligt regeringens mening finns därför inte tillräckliga skäl för att införa en möjlighet att kräva säkerhet för att ingå en avbetalningsplan. Skatteverket bör emellertid i dessa situationer så långt möjligt i sin bedömning tillämpa avbetalningsmöjligheten generöst i de fall ett företag inte medvetet har förorsakat att omställningsstödet utbetalats felaktigt. Det kan till exempel avse förhållanden som inte var kända vid tidpunkten för ansökan om omställningsstöd men som senare föranlett ett helt eller delvis återkrav. En avbetalningsplan bör dock inte kunna komma i fråga om systemet med omställningsstöd har missbrukats.

Anstånd

Anstånd bör kunna beviljas efter ansökan av företaget om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. Skälet till tveksamheten kan vara ett överklagande. Varje initiativ som väcker frågan om hur mycket som ska betalas tillbaka i slutändan omfattas av ordalydelsen. Med beviskravet "tveksamt" förstås att det är minst lika sannolikt att hela eller delar av återbetalningskravet kommer att kvarstå som att det kommer att sättas ned. Det behöver dock inte väga helt jämnt för att anstånd ska beviljas, utan anstånd får även beviljas om sannolikheten för att det inte blir någon nedsättning av återkravet väger över något. Däremot bör anstånd inte beviljas om det är troligt att återkravet kommer att kvarstå. Det är upp till Skatteverket att bedöma om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. På samma sätt som inom skatteförfarandet är det lämpligt att Skatteverket, vilket *Företagarna* fört fram, i dessa fall inte bara får en möjlighet att bevilja anstånd utan att så ska ske om förutsättningarna är uppfyllda. Ett företag som ansöker om anstånd har i detta fall rätt att få det om förutsättningarna för anstånd är uppfyllda. I sådana fall ska Skatteverket bevilja anstånd. I dessa fall får anståndstiden

bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet. Det innebär att tiden vid ett överklagande räknas från dagen för förvaltningsdomstolens dom.

Enligt *Skatteverket* bör även anstånd kunna medges om det ger ett bättre ekonomiskt utfall än om verkställighetsåtgärder vidtas omedelbart. På motsvarande skäl som anges ovan under avsnittet om avbetalningsplan anser regeringen att en sådan möjlighet bör införas även när det gäller möjligheten att bevilja anstånd. Det bör således införas en möjlighet för Skatteverket att bevilja anstånd om det kan antas vara till fördel för det allmänna.

Skatteverket ska i dessa fall avgöra om det är till fördel för staten eller inte att bevilja anstånd (se prop. 2010/11:165 s. 1043 f.). I en sådan situation grundar Skatteverket sitt beslut om anstånd helt utifrån vad som är till fördel för det allmänna. Ett sådant beslut går inte att överklaga (jfr 67 kap. 5 § SFL). På motsvarande sätt som gäller för anstånd som meddelas på denna grund enligt SFL bör det alltid anges i beslutet att anståndet kan komma att återkallas om det skulle framkomma omständigheter som gör att anståndet inte längre kan anses vara till fördel för det allmänna (se prop. 2010/11:165 s. 1044). Samma omständigheter som framförts som exempel på skäl för att upphäva en ingången avbetalningsplan ska gälla även vid upphävande av anstånd som medgetts till förmån för det allmänna.

Om det kan antas att återkravet inte kommer att betalas i rätt tid, bör anstånd beviljas om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas bara om säkerhet ställs för återbetalningen. Säkerhet behöver dock inte ställas om det finns särskilda skäl som talar emot det. Bestämmelserna i 63 kap. 8–10 §§ SFL bör gälla i dessa fall. Dessa bestämmelser reglerar säkerhet som villkor för anstånd, när ställd säkerhet får tas i anspråk samt ersättning för säkerhet som inte behöver tas i anspråk. Om en sådan säkerhet ska tas i anspråk gäller vad som sägs om Kronofogdemyndigheten i 13 § lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. i stället Skatteverket.

Skatteverket bör även, i likhet med vad som gäller i beskattningsverksamheten när anstånd beviljats med anledning av att det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas, ha möjlighet att återkalla ett sådant anstånd, sätta ned anståndsbeloppet eller kräva säkerhet för fortsatt anstånd. Denna möjlighet bör föreligga om förhållandena har ändrats väsentligt sedan ett anstånd beviljats, om företaget har lämnat felaktiga uppgifter som legat till grund för anståndet eller om det finns andra särskilda skäl.

Lagförslag

Förslaget föranleder 17–19 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

7.4.3 Återbetalning

<p>Regeringens förslag: Ett återkrav enligt den nya lagen om omställningsstöd ska återbetalas genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning. Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot. Återbetalning ska</p>

göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav. Om det finns särskilda skäl får Skatteverket besluta att återbetalningen ska göras senast en annan dag.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Företagarna* tillstyrker förslaget. *Svenskt Näringsliv* anför att det bör specificeras vad särskilda skäl är när Skatteverket får besluta att återbetalningen senast ska göras en annan dag.

Skälen för regeringens förslag: Omställningsstöd ska, som framgår av avsnitt 7.2, tillgodoföras företaget genom kreditering på företagets skattekonto. Om återkrav avseende felaktigt utbetalt omställningsstöd skulle betalas genom insättning på skattekontot skulle även återbetalningen räknas av mot eventuellt underskott på kontot. I den situationen skulle det alltså kunna innebära att återbetalningen i stället kommer företaget till godo. Det bör därför i stället regleras att återbetalningen ska göras genom insättning på ett särskilt konto. Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot. Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav. Om återbetalning inte har gjorts i rätt tid kan fordringen lämnas för indrivning, eftersom beslut om återbetalning gäller omedelbart. Om det finns särskilda skäl får Skatteverket besluta att återbetalningen senast ska göras en annan dag. *Svenskt Näringsliv* har efterfrågat förtydligande av vad som kan utgöra särskilda skäl. Som framgår av avsnitt 7.7 föreslås att Skatteverket ska kunna överlämna en fordran för indrivning även om förfallodagen inte har inträffat för att tillförsäkra det allmänna betalning om det är fara i dröjsmål. Ordalydelsen i den nu aktuella bestämmelsen ger dock utrymme för att tidigarelägga betalningsdagen även i ett sådant fall. Det finns inte heller något som hindrar att Skatteverket senarelägger återbetalningsdagen.

Lagförslag

Förslaget föranleder 20 och 21 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

7.4.4 Dröjsmålsränta

Regeringens förslag: Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid ska dröjsmålsränta tas ut på beloppet. Dröjsmålsräntan beräknas från och med dagen efter att omställningsstödet tillgodoförts till och med den dag betalning sker. Dröjsmålsräntan beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt skatteförfarandelagen.

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Företagarna* tillstyrker förslaget. *Umeå tingsrätt* anför att det är oklart när dröjsmålsränta ska utgå för det fall det finns en avbetalningsplan eller beslut om anstånd. *Skatteverket* anser att det av lagtexten eller förarbetena bör framgå om dröjsmålsränta ska tas ut vid en avbetalnings- eller anståndssituation.

Skälen för regeringens förslag: Enligt regeringens mening bör det i återkravssituationer finnas ett påtryckningsmedel utöver själva möjligheten att kräva återbetalning. Återkrav på omställningsstöd bör därför påföras en dröjsmålsränta som beräknas från och med dagen efter att det felaktiga omställningsstödet tillgodoförts till och med den dag betalning sker. Då dröjsmålsräntan beräknas till och med den dag betalning sker innebär det även att ränta ska tas ut på obetalda belopp när ett företag fått en betalningsplan eller beviljats anstånd med betalningen av ett återkrav, vilket *Umeå tingsrätt* och *Skatteverket* önskat ett förtydligande om.

Dröjsmålsräntan bör, enligt regeringens mening, utgå från en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Det ska framhållas att olagligt stöd regleras i lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Ifrågasvarande bestämmelse tar sikte på lagligt stöd där stödet betalats med för höga belopp på grund av nya omständigheter och liknande. Ränta vid sådant olagligt stöd regleras i lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler

Det kan uppkomma situationer då det skulle framstå som oskäligt att ta ut dröjsmålsränta. Det bör därför tillfogas en eftergiftsgrund som innebär att Skatteverket helt eller delvis får avstå från kravet på dröjsmålsränta om det finns särskilda skäl. Ett sådant skäl kan t.ex. vara att en felaktig utbetalning av omställningsstöd orsakats av ett misstag hos Skatteverket. Skatteverket bör på eget initiativ kunna pröva frågan om eftergift.

Lagförslag

Förslaget föranleder 22 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.4.5 Betalningssäkring

Regeringens förslag: Skatteverket får ta en betalningsskyldigs egendom i anspråk för att säkerställa betalning av återkrav av omställningsstöd. I fråga om betalningssäkring avseende ett sådant återkrav gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen om beslut om betalningssäkring, tidsfrist när betalningsskyldigheten inte är fastställd, beslut om att ta egendom i förvar, ställande av säkerhet, när ställd säkerhet får tas i anspråk, behörig förvaltningsrätt och ersättning för skada. Vidare tillämpas skatteförfarandelagens regler om verkställighet av beslut om betalningssäkring.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian angavs dock att endast företag kunde bli föremål för betalningssäkring.

Remissinstanserna: *Företagarna* har inga invändningar mot förslaget. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det bör tydliggöras att ansökan ska göras hos förvaltningsrätt. *Kronofogdemyndigheten* anser att proportionalitetshänsyn bör regleras i lagtexten. *Småföretagarnas Riksförbund* anser att endast fastställda fordringar ska kunna bli föremål för betalningssäkring.

Skälen för regeringens förslag: Betalningssäkring är en tvångsåtgärd som kan användas för att säkra betalning från betalningsskyldiga som kan, men inte vill, betala skatter och avgifter. Med betalningssäkring avses att Skatteverket ansöker hos en förvaltningsdomstol om betalningssäkring för att säkerställa betalning av skatt, avgift, särskild avgift eller ränta. Ett beslut av förvaltningsdomstol verkställs av Kronofogdemyndigheten efter ansökan av Skatteverket. För att Skatteverket ska kunna ansöka om betalningssäkring måste en rad förutsättningar vara uppfyllda. Skattefordran ska vara antingen fastställd eller sannolik, det måste finnas en påtaglig risk för betalningsovilja, fordran måste uppgå till ett betydande belopp och tidsperioden måste ha gått till ända. Dessutom måste betalningssäkring vara en proportionerlig åtgärd.

Syftet med betalningssäkring är att det allmännas fordringsanspråk säkerställs av Kronofogdemyndigheten genom att den betalningsskyldiges egendom tas i anspråk till dess att det allmännas fordran frivilligt blir betald eller kan drivas in. Detta förutsätter att det finns en påtaglig risk att den betalningsskyldige kommer att dra sig undan från sin betalningsskyldighet. Betalningssäkring liknar institutet kvarstad. Det är en provisorisk åtgärd som ligger vid sidan av det ordinarie förfarandet att bestämma och debitera skatter och avgifter. Betalningssäkring är en tvångsåtgärd som får användas endast när vissa särskilt angivna förutsättningar är uppfyllda. Betalningssäkring ersätter inte utmätning. Egendom som betalningssäkrats måste utmätas innan betalning kan erhållas ur egendomen.

För att betalningssäkring ska kunna beslutas krävs att det finns en fordran. Denna behöver dock inte vara fastställd. Om betalningsskyldigheten inte är fastställd, får betalningssäkring beslutas bara om det är sannolikt att skyldigheten kommer att fastställas.

Regeringen anser att det, på samma sätt som inom skatteförfarandet, bör finnas en möjlighet för Skatteverket att ansöka om betalningssäkring avseende en fordran på återbetalning av omställningsstöd för fordran som är fastställd och för fordran som inte är fastställd, men som sannolikt kommer att fastställas.

I praktiken har betalningssäkring, inom skatteförfarandet, nästan uteslutande kommit att användas beträffande fordringar som ännu inte blivit fastställda. Om betalningsskyldigheten inte är fastställd får betalningssäkring, enligt 46 kap. 7 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, bara beslutas om det är sannolikt att skyldigheten kommer att fastställas. För att komma fram till om så är fallet måste en prövning i två led göras. Först ska det avgöras om det finns sannolika skäl för att det allmänna har en fordran. Därefter ska det bedömas till vilket belopp fordringen, med hänsyn till föreliggande omständigheter, sannolikt kommer att bli fastställd (prop. 1978/79:28 s. 146, prop. 1989/90:3 s. 18 ff. och prop. 2010/11:165 s. 908).

Frågan om det är sannolikt att det allmänna har en återkravsfordran på utbetalt omställningsstöd får avgöras med ledning av lagen och den kommande förordningen om omställningsstöd. Vid prövningen ska det alltså framstå som sannolikt att den betalningsskyldiga mot vilket betalningssäkringen riktas kommer att bli återbetalningsskyldig på angivet sätt i ett framtida återkravsbeslut.

Det andra bedömningsledet, dvs. fordringens storlek, bör på samma sätt som inom skatteförfarandet präglas av försiktighet (prop. 1989/90:3 s. 20). En betalningssäkring ska avse det fordringsbelopp som sannolikt kommer att fastställas. Alla relevanta omständigheter som i någon riktning kan påverka beräkningen av fordringsbeloppet ska beaktas. Vid betalningssäkring i ärenden där utredningen avseende återkrav inte är slutförd och där det finns ett intervall inom vilken fordringen kan komma att fastställas bör betalningssäkringen avse det lägsta beloppet inom intervallet. Framkommer det senare skäl för ytterligare höjning kan en ny ansökan göras beträffande det tillkommande fordringsbeloppet.

Småföretagarnas Riksförbund har fört fram önskemål om att endast fastställda fordringar ska kunna bli föremål för betalningssäkring. Regeringen delar inte denna bedömning. Enligt regeringen skulle syftet med Skatteverkets möjlighet till betalningssäkring inte nås om inte verket fick möjlighet att, på samma sätt som inom skatteförfarandet, ansöka om betalningssäkring även avseende en sannolik fordran. Omständigheter som enskilt eller tillsammans med andra omständigheter kan visa på en påtaglig risk för att den betalningsskyldiga kan komma att undandra sig att betala en fordring är att företaget tidigare har visat betalningsovilja eller försökt att undgå sina betalningsförpliktelser. I sådana fall kan det därför finnas behov att kunna ansöka om betalningssäkring innan Skatteverket har fattat ett beslut om återbetalning. Det kan emellertid åter framhållas att åtgärden bara får vidtas om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som beslutet innebär för den betalningsskyldiga. Någon särskild reglering härom, vilket *Kronofogdemyndigheten* förespråkar, är dock inte nödvändig, vilket berörs ovan i avsnitt 7.3.1.

I promemorian angavs att Skatteverket får ta ett företags egendom i anspråk för att säkerställa betalning av återkrav av omställningsstöd. I samband med att Skatteverket genomför en utredning avseende återkrav mot ett företag kan det emellertid bli aktuellt att betalningssäkra även för ett eventuellt företrädaransvar. Om Skatteverket vid utredningen kan konstatera att företaget saknar tillgångar bör betalningssäkringen riktas endast mot företrädaren och dennes tillgångar. Skatteverket ska i ansökan om betalningssäkring mot företrädaren redogöra för grunderna för att betalningsskyldigheten kommer fastställas avseende företaget och att förutsättningar för att utkräva betalningsansvar av företrädaren föreligger. En ändring görs därför i lagtexten så att betalningssäkring ska kunna göras avseende en betalningsskyldigs egendom, för att tydliggöra att det även avser återkrav av omställningsstöd från ett företags företrädare. Härigenom överensstämmer reglerna med vad som gäller enligt SFL.

Ett beslut om betalningssäkring ska upphävas helt eller delvis om det inte längre finns förutsättningar för beslutet eller beslutet av någon annan anledning inte bör kvarstå.

I fråga om betalningssäkring avseende ett återkrav av omställningsstöd ska bestämmelserna i 46 kap. 5–7 och 9–22 §§ och 69 kap. 13–18 §§ SFL gälla. Tillämpliga bestämmelser i 46 kap. SFL reglerar beslut om betalningssäkring, tidsfrist när betalningsskyldigheten inte är fastställd, beslut om att ta egendom i förvar, ställande av säkerhet, när ställd säkerhet får tas i anspråk, behörig förvaltningsrätt, och ersättning för skada. I 69 kap. SFL regleras verkställighet av beslut om betalningssäkring. Genom hänvisningen till 46 kap. 5 § SFL behövs inte, vilket

Kammarrätten i Stockholm efterfrågat, direkt i lagtexten regleras att Skatteverkets ansökan om betalningssäkring sker hos en förvaltningsrätt.

Betalningssäkring är en ingripande åtgärd som främst är tänkt att användas för att säkerställa betalning av betydande belopp när det föreligger en påtaglig risk för betalningsundandragande. Att en av Skatteverket särskilt utsedd granskningsledare får besluta att ta egendomen i förvar om det finns en risk för att egendom som kan betalningssäkras undanskaffas innan förvaltningsrätten kan fatta beslut, innebär att såväl rättssäkerhetsskäl som Skatteverkets möjlighet att agera snabbt i så stor utsträckning som möjligt kan tas tillvara. Skatteförfarandelagens regler i övrigt tillförsäkrar även företaget de rätts-säkerhetsgarantier som är nödvändiga vid en sådan ingripande åtgärd som betalningssäkring. Ett överklagande av en förvaltningsrätts beslut avseende betalningssäkring kräver inte prövningstillstånd i kammarrätten.

Lagförslag

Förslaget föranleder 23 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.4.6 Företrädaransvar

Regeringens förslag: Om en företrädare för en juridisk person förfarit uppsåtligt eller varit grovt oaktsam vid ansökan om omställningsstöd och detta har lett till att omställningsstöd har tillgodoförts med ett stort belopp, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för. Bestämmelserna i skatteförfarandelagen avseende möjlighet till befrielse från betalningsskyldigheten, förfarandet, regressrätt, indrivning och preskription ska tillämpas på detta företrädaransvar.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Srf konsulterna* tillstyrker förslaget men anser att det bör förtydligas att den som kan anses vara sådan företrädare ska kunna kopplas till upprättandet av ansökan eller lämnandet av den oriktiga uppgiften. Detta krävs för att till exempel styrelseledamöter som inte deltar i arbetet med ansökan ska kunna få företrädaransvar med solidarisk återbetalningsplikt. Det bör även förtydligas om sådant ansvar kan komma att utsträckas till intygsgivare. Även *Kammarrätten i Göteborg* anser att det bör förtydligas om kretsen av företrädare är en annan än vad som avses i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Det är även, enligt kammarrätten, otydligt i vilket avseende företrädaren ska anses ha förfarit uppsåtligt eller varit grovt oaktsam. *Förvaltningsrätten i Jönköping* pekar på att det inte ges några exempel på vad som utgör grov oaktsamhet i fråga om företrädaransvar. *Företagarna* anser att företrädaransvaret bör förtydligas, så att det endast omfattar den företrädare som lämnat in stödansökan för företaget. Det bör, enligt *Skatteverket*, förtydligas att företrädaransvaret som mest omfattar hela det återkravsbelopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det bör tydliggöras att ansökan ska göras hos förvaltningsrätt.

Småföretagarnas Riksförbund anser att det tolkning av företrädaransvaret som bör gälla är den som finns i aktiebolagslagen (2005:551).

Sveriges advokatsamfund är tveksamma till förslaget om företrädaransvar, då det skatterättsliga företrädaransvaret har kommit att utvecklas till närmast blivit ett strikt ansvar. Detta gäller oaktat det subjektiva rekvisitet om att företrädaren måste ha agerat uppsåtligen eller av grov oaktsamhet för att ansvaret ska aktualiseras. Ett utökat företrädaransvar bör enligt Sveriges advokatsamfund inte införas utan en mer ingående utredning. Företrädaransvaret bör i lagen även knytas till själva ansökningstillfället och den eller de personer som låg bakom ansökan.

Skälen för regeringens förslag: Företrädare för juridiska personer kan under vissa förutsättningar bli betalningsskyldiga för den juridiska personens obetalda skatter och avgifter. Skatteverket ansöker i dessa fall om företrädaransvar i förvaltningsdomstol. Det är exceptionella förhållanden som råder med anledning av effekterna av spridningen av sjukdomen covid-19. Företag föreslås kunna få mycket stora belopp i omställningsstöd. Eftersom det kommer att vara en snabb hantering av ett mycket stort antal ansökningar finns en uppenbar risk för att företag kommer att kunna få stöd trots att de inte har rätt till det. Att det måste finnas en möjlighet att återkräva felaktigt utbetalda stöd från företaget är därför självklart. Men i vissa fall kommer det också vara tydligt att även företrädaren för en juridisk person bör bära en del av ansvaret för att omställningsstödet felaktigt kunnat betalas ut. I motsats till *Småföretagarnas Riksförbund* anser regeringen att de regler i aktiebolagslagen som innebär att företrädare för aktiebolag kan bli personligen ansvariga för bolagets förpliktelser inte är tillräckliga för att reglera en företrädares ansvar för återbetalning av ett återkrav på omställningsstöd. Det finns därför anledning att införa ett särskilt företrädaransvar för betalningen av ett återkrav av omställningsstöd. Om en företrädare för en juridisk person förfarit uppsåtligt eller varit grovt oaktsam vid ansökan om omställningsstöd och detta har lett till att omställningsstöd har tillgodoförts med ett för stort belopp som Skatteverket beslutat att återkräva helt eller delvis, bör företrädaren tillsammans med den juridiska personen vara skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för. Med anledning av de stora belopp som ett företag kan få i omställningsstöd och risken att ett företag inte betalar ett återkrav av stödet framstår det, till skillnad mot vad *Sveriges advokatsamfund* anser, som nödvändigt att införa en möjlighet för Skatteverket att i vissa fall kunna ansöka om företrädaransvar för ett företags företrädare. De rättssäkerhetsgarantier som gör sig gällande vid det skatterättsliga företrädaransvaret kommer även att tillämpas på detta företrädaransvar.

Genom att knyta ansvaret till inlämnandet av ansökan definieras kretsen av aktuella företrädare. Eftersom det redan framgår av lagtexten i det remitterade förslaget är det inte nödvändigt att göra något ytterligare förtydligande med avseende på ansvarstidpunkten, vilket exempelvis Sveriges advokatsamfund efterfrågat.

Vad gäller bedömningen av grov oaktsamhet, vilket bl.a. *Förvaltningsrätten i Jönköping* och *Kammarrätten i Göteborg* efterfrågat ett förtydligande kring, kan följande framhållas. Grov oaktsamhet bör kunna föreligga om företrädaren har slarvat i högre grad vid upprättandet av ansökan om omställningsstöd eller visat uppenbar likgiltighet för att

sätta sig in i de regler som ska tillämpas. Kravet på att underlåtenheten ska ha skett med uppsåt eller av grov oaktsamhet innebär att man i varje enskilt fall måste bedöma bl.a. vilka handlingsalternativ som företrädaren hade att tillgå, liksom företrädarens skäl för att vidta eller avstå från vissa åtgärder. Det är dock inte uteslutet att beteckna även en omedveten oaktsamhet som grov. Ett exempel på detta kan vara när en person inte har bemödat sig om att kontrollera riktigheten av mer betydelsefulla uppgifter som lämnats, även om det funnits starka skäl att göra det. Samma överväganden som när det gäller straffbestämmelsen avseende vårdslöst omställningsstödsbrott gör sig därför gällande i detta fall. Företrädarens ansvar tar dock endast sikte på situationen vid själva ansökan om omställningsstöd.

Företrädarens betalningsansvar bör omfatta inte bara belopp som faktiskt utbetalats till företaget, utan även belopp som kvittats eller avräknats vid utbetalningen till företagets skattekonto. Ett beviljat omställningsstöd som krediterats skattekontot och helt eller till viss del har kvittats, avräknats eller utmättas för andra fordringar ska därför inte påverka vilket belopp företrädaren kan hållas solidariskt ansvarig för. Ansvarsbeloppet är därför inte beroende av vad som faktiskt har utbetalats till den juridiska personen utan motsvarar det belopp som bolaget har bedömts återbetalningsskyldigt för (jfr prop. 1993/94:50 s. 291). En företrädare är bara betalningsansvarig i samma omfattning som den juridiska personen. Om huvudfordran sätts ned eller faller bort minskar företrädarens ansvar därför i motsvarande mån (jfr prop. 2002/03:128 s. 37).

Betalningsskyldighet enligt reglerna om företrädarens ansvar kan utkrävas av varje företrädare för en juridisk person, således även av den som inte är legal ställföreträdare. I fråga om aktiebolag omfattar företrädarkretsen främst den verkställande direktören och enskilda styrelseledamöter, även om det i förekommande fall kan bli aktuellt att även inkludera en aktieägare som inte ingått i styrelsen men som fattar beslut om ansökan om omställningsstöd i samråd med företagets verkställande direktör (jfr NJA 1979 s. 555), i företrädarkretsen. I de flesta fall bör det vara ganska lätt att ringa in den krets där den återbetalningsskyldige kan finnas. Inte endast den som lämnat in ansökan om omställningsstöd bör kunna bli återbetalningsskyldig, då företaget kan ha använt sig av en målvakt eller dylikt som undertecknat ansökan om omställningsstöd. Den revisor som skrivit ett revisorsintyg till styrkande av rätten till omställningsstöd bör emellertid inte kunna åläggas företrädarens ansvar, vilket *Srf konsulterna* önskat ett förtydligande kring, eftersom revisorn inte är ansvarig för själva ansökan om omställningsstöd.

Företrädarens ansvar för omställningsstöd ska hanteras på motsvarande sätt som företrädarens ansvar för skatter och avgifter. Skatteverket ska därför kunna ansöka om företrädarens ansvar hos förvaltningsrätten. Regeringen anser att det inte finns behov av att ytterligare förtydliga detta i bestämmelsen, vilket *Kammarrätten i Stockholm* efterfrågat, då hänvisning i bestämmelsen görs till 59 kap. 16 § SFL. Bestämmelserna i 59 kap. 15 och 16 §§, 17 § första stycket, 18 §, 19 § första och andra styckena, 20, 21, 26 och 27 §§ SFL, ska tillämpas på detta företrädarens ansvar. Dessa bestämmelser avser möjlighet till befrielse från betalningsskyldigheten, förfarandet, regressrätt, indrivning och preskription. Någon hänvisning till 59 kap. 12–14 § SFL är inte nödvändig, då förutsätt-

ningarna för företrädaransvaret avseende ett återkrav på omställningsstöd regleras särskilt i lagen om omställningsstöd. Ett överklagande av en förvaltningsrätts beslut avseende företrädaransvar kräver inte prövnings-tillstånd i kammarrätten.

En möjlighet att utdöma företrädaransvar kommer att vara ett kraftfullt verktyg som kan förväntas vara en starkt bidragande faktor till att ett företags företrädare låter bli att lämna felaktiga uppgifter vid ansökan om omställningsstöd.

Lagförslag

Förslaget föranleder 24 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.5 Besluts verkställbarhet

Regeringens förslag: Beslut enligt den nya lagen om omställningsstöd gäller omedelbart.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens. Lagtexten i promemorian kunde dock tolkas som att enbart Skatteverkets beslut skulle gälla omedelbart.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* undrar vad som gäller för verkställigheten av de beslut som fattas av förvaltningsrätten som första instans, dvs. bevissäkring, betalningssäkring och företrädaransvar. Det framgår inte om även dessa beslut ska gälla omedelbart, eller om förslaget endast avser Skatteverkets beslut.

Skälen för regeringens förslag: På skatteförfarandområdet är huvudregeln att beslut gäller omedelbart, 68 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Laga kraft krävs alltså inte för att besluten ska bli gällande, vilket t.ex. betyder att delgivning inte behövs och att betalningsskyldighet enligt ett beslut gäller även om beslutet överklagas.

Bestämmelserna i SFL är dock inte direkt tillämpliga på ärenden om omställningsstöd. Utgångspunkten är därför att bestämmelserna i förvaltningslagen (2017:900), förkortad FL, gäller i ärenden om omställningsstöd. Av 35 § FL framgår bl.a. följande. Ett beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas när överklagandetiden har gått ut, om beslutet inte har överklagats. Ett beslut får dock alltid verkställas omedelbart, bl.a. om beslutet gäller endast tillfälligt eller kretsen av dem som har rätt att överklaga är så vid eller obestämd att det inte går att avgöra när överklagandetiden går ut. En myndighet får även verkställa ett beslut omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det (35 § tredje stycket FL). Myndigheten ska dock först noga överväga om det finns skäl att avvakta med att verkställa beslutet på grund av att beslutet medför mycket ingripande verkningar för någon enskild, att verkställigheten inte kan återgå om ett överklagande av beslutet leder till att det upphävs, eller någon annan omständighet.

Mot bakgrund av behovet av att kunna betala ut omställningsstödet så snabbt som möjligt måste regleringen av ärendehantering avseende omställningsstöd ge Skatteverket förutsättningar att så skyndsamt som

möjligt efter att beslutet fattats betala ut stödet. För att säkerställa att beslut om återbetalning av omställningsstöd följs bedömer regeringen att det finns anledning att överväga om sådana beslut alltid ska gälla omedelbart. Att Skatteverkets beslut om återbetalning gäller omedelbart kan antas leda till en bättre kontrolleffektivitet, eftersom obetalda återkrav kan överlämnas till Kronofogdemyndigheten och bli föremål för verkställighet snabbare än om företaget först måste delges och återbetalningskravet få laga kraft. Att tiden från det att en fordran fastställs till dess den kan överlämnas för indrivning är kort är en viktig faktor för ett effektivt förfarande vid återkrav. Risken för utebliven återbetalning ökar även med tiden, eftersom risken för att den betalningsskyldige saknar tillgångar eller försätts i konkurs ökar över tid. En inte oväsentlig effekt av förslaget i denna del är att det även bedöms fungera som ett milt påtryckningsmedel för att bidra till en hög grad av regelefterlevnad. En hög grad av regelefterlevnad är viktig, inte minst med tanke på de avsevärda belopp omställningsstödet omfattar. Bestämmelser som kan leda till en hög grad av regelefterlevnad är dessutom viktiga för acceptansen av omställningsstödet i stort. I sammanhanget bör också rättssäkerheten för enskilda beaktas. Ett beslut som gäller omedelbart innebär att enskildas skyldighet att betala återkrävt belopp gäller trots att beslutet överklagas. Att ett beslut om återbetalning föreslås gälla omedelbart innebär dock inte att beslutet måste verkställas omgående. Betalningsfristen i 16 § gäller. Att ett beslut om återbetalning gäller omedelbart påverkar inte den enskildes möjlighet att överklaga beslutet. Regeringen föreslår att en möjlighet till avbetalning och anstånd ska införas, se avsnitt 7.4.2. Vidare föreslår regeringen att Skatteverket kan avstå från att lämna en fordran på återkrav av omställningsstöd till indrivning om vissa förutsättningar är uppfyllda, se avsnitt 7.7. Regeringen bedömer sammanfattningsvis att enskildas rättssäkerhet alljämt kan säkerställas.

För att uppnå syftet att återkraven av omställningsstöd hanteras på ett effektivt sätt och för att öka förutsebarheten för enskilda anser regeringen att frågan om att beslut om återbetalning ska gälla omedelbart bör regleras särskilt i lagen om omställningsstöd. Att enbart tillämpa den möjlighet till undantag som anges i 35 § tredje stycket FL bedöms inte vara ändamålsenligt för att uppnå angivna syften. Eftersom Skatteverkets beslut om återbetalning är en sådan exekutionstitel som får ligga till grund för verkställighet enligt utsökningsbalken, utgör den bestämmelse som nu föreslås dessutom en sådan särskild föreskrift som innebär att verkställighet enligt utsökningsbalken får ske innan beslutet har vunnit laga kraft (3 kap. 23 § andra stycket utsökningsbalken).

Som framgår ovan kan det ifrågasättas om det behöver särregleras att även gynnande beslut om beviljande av omställningsstöd ska gälla omedelbart. Regeringen anser emellertid att det av tydlighetsskäl bör anges att samtliga beslut enligt lagen ska gälla omedelbart, för att det inte ska råda någon tvekan om att även omställningsstöd ska kunna betalas ut direkt.

Kammarrätten i Stockholm har efterfrågat ett förtydligande om även beslut om bevissäkring, betalningssäkring och företräदारansvar efter ansökan till förvaltningsrätt ska gälla omedelbart. I promemorian angavs att beslut enligt denna lag fattas av Skatteverket. I ett andra stycke i samma paragraf angavs att besluten gäller omedelbart. Detta ger utrymme för

tvekan kring om omedelbarheten bara avser beslut som Skatteverket fattar. Det förekommer emellertid, vilket kammarrätten påpekar, situationer då t.ex. förvaltningsrätt fattar beslut enligt lagen. Även dessa beslut måste, i likhet med vad som gäller inom skatteförfarandet, kunna gälla omedelbart för att syftet med t.ex. en bevissäkring ska kunna uppnås. Till skillnad från promemorians förslag bör det därför i lagtexten anges att beslut enligt lagen gäller omedelbart för att markera att det inte enbart är Skatteverkets beslut som avses. Regeringen bedömer även i dessa fall att den enskildes rättssäkerhet kan säkerställas, då det faktum att förvaltningsrättens beslut i dessa avseenden gäller omedelbart inte påverkar den enskildes möjlighet att överklaga beslutet. I dessa fall krävs inte heller prövningstillstånd i kammarrätten (se avsnitt 7.6).

Sammantaget bedöms förslaget om att beslut ska gälla omedelbart vara ett led i att Skatteverkets kontrollverksamhet blir så effektiv som möjligt samtidigt som rättssäkerheten för enskilda säkerställs.

Lagförslag

Förslaget föranleder 25 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.6 Överklagande

Regeringens förslag: Skatteverkets beslut får överklagas till den förvaltningsrätt som anges i skatteförfarandelagen som behörig förvaltningsrätt för fysiska och juridiska personer.

Beslut som avser föreläggande utan vite, revision, kontrollbesök, avbetalningsplan och anstånd till fördel för det allmänna får dock inte överklagas. En granskningsledares beslut om bevissäkring eller om att ta egendom i förvar får heller inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian anges inte att beslut om avbetalningsplan och beslut om anstånd till fördel för det allmänna är sådana beslut som inte får överklagas.

Remissinstanserna: *Småföretagarna Riksförbund* anför att även beslut om föreläggande utan vite, revision och kontrollbesök ska få överklagas. *Företagarna*, som i övrigt inte har några invändningar mot förslaget, anser att beslut om att ta egendom i förvar bör kunna överklagas. *Kammarrätten i Stockholm* undrar vad som gäller för överklagande av sådana beslut som förvaltningsrätten fattar som första instans enligt lagen. Kammarrätten uppfattar, till skillnad från *Kammarrätten i Göteborg*, att prövningstillstånd inte kommer att gälla för dessa beslut (jfr 34 a § förvaltningsprocesslagen [1971:291]). *Sveriges advokatsamfund* anser att det inte bör krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten. Det bör även i lagtext klargöras att det är överklagandefristen enligt 44 § förvaltningslagen (2017:900), förkortad FL, som gäller vid överklagande. Enligt *Skatteverkets* bedömning förutsätter möjligheten för Skatteverket att ingå avtal om avbetalning att företag inte ska kunna överklaga

Skatteverkets val att inte träffa till förvaltningsdomstol eller eventuellt häva ett avtal om avbetalning.

Skälen för regeringens förslag: Omställningsstödet är utformat som en rättighet för företag som fått minskad omsättning till följd av coronaviruset. Företagen bör därför ha rätt att överklaga Skatteverkets beslut i ärenden om omställningsstöd, såsom beslut om återkrav. Detta gäller dock inte beslut avseende föreläggande utan vite, revision och kontrollbesök. En överklagandemöjlighet i dessa fall skulle förta effekten med åtgärderna, inte minst då exempelvis ett kontrollbesök föreslås kunna ske oannonserat. En granskningsledares beslut om bevissäkring enligt 45 kap. 14 § första stycket skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, eller beslut om att ta egendom i förvar enligt 46 kap. 16 § första stycket SFL får inte heller överklagas när de vidtas med anledning av ett omställningsstöd.

Regeringen föreslår en möjlighet till avbetalningsplan i 17 § (se avsnitt 7.4.2). I denna del kan framhållas att regeringen delar *Skatteverkets* bedömning att möjligheten för Skatteverket att ingå avtal om avbetalning eller häva ett sådant avtal inte bör kunna överklagas. Sådana åtgärder, liksom möjligheten att bevilja anstånd med betalningen om det kan antas vara till fördel för det allmänna, är inte ett uttryck för Skatteverkets myndighetsutövning utan är en åtgärd som Skatteverket får vidta i sin roll som borgenär. Ett förtydligande om att dessa beslut inte kan överklagas införs i överklagandebestämmelsen.

Företagarna anser att ett beslut om att ta egendom i förvar bör kunna överklagas. Ett sådant beslut får fattas av en granskningsledare om det finns en risk för att lös egendom som kan betalningssäkras undanskaffas innan förvaltningsrätten kan fatta beslut. Om egendomen har tagits i förvar, ska Skatteverket så snart som möjligt och senast inom fem dagar ansöka om betalningssäkring hos förvaltningsrätten. Om Skatteverket inte gör någon ansökan eller om förvaltningsrätten avslår ansökan, ska egendomen omedelbart lämnas tillbaka. Om betalningssäkring beslutas, ska egendomen bli kvar i förvar till dess att beslutet verkställs om inte förvaltningsrätten bestämmer något annat. Detta framgår av 46 kap. 16 § SFL. En möjlighet att överklaga ett sådant beslut, vilket *Företagarna* anser bör vara fallet, skulle således allvarligt försvåra möjligheten till betalningssäkring. Eftersom Skatteverket ska ansöka hos förvaltningsrätten inom fem dagar från beslutet kommer det underställas domstolsprövning.

Beslut om omställningsstöd ska överklagas till den förvaltningsrätt som anges i 67 kap. 7–9 §§ SFL som behörig domstol för fysiska och juridiska personer. I övrigt gäller förvaltningslagens bestämmelser om överklagande. I enlighet med 44 § FL ska därför ett överklagande av ett beslut ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet. Förvaltningsrättens beslut kan, enligt 33 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) överklagas till kammarrätten. För de mål där det är särskilt föreskrivet krävs, enligt 34 a § förvaltningsprocesslagen, prövningstillstånd för att kammarrätten ska pröva ett överklagande av ett beslut som förvaltningsrätten har meddelat i målet.

Sveriges advokatsamfund har fört fram att omställningsstödet kan komma att omfatta betydande belopp på samma sätt som i fråga om påförda skatter och avgifter, varför det inte bör krävas prövningstillstånd

för att den enskildes rättssäkerhet ska säkerställas. Regeringen delar inte denna bedömning. Omställningsstödet är, till skillnad från skatter och avgifter, utformat som en rättighet för företag som fått minskad omsättning till följd av pandemin. Även om omställningsstödet i förekommande fall kan uppgå till stora belopp säkerställs den enskildes rättssäkerhet genom överklagandemöjligheten till förvaltningsrätten. Prövningstillstånd i kammarrätten ska enligt 34 a § förvaltningsprocesslagen meddelas om det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till, det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till, det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet. Genom den prövning som görs för att bedöma om prövningstillstånd ska meddelas säkerställs den enskildes rättssäkerhet.

För överklaganden av beslut som förvaltningsrätten fattar som första instans enligt lagen, t.ex. avseende bevissäkring och betalningssäkring, krävs emellertid inte prövningstillstånd (se 34 a § förvaltningsprocesslagen). Ytterligare förtydliganden i denna del, vilket *Kammarrätten i Göteborg* önskat, är därmed inte nödvändiga.

Lagförslag

Förslaget föranleder 26 § i den nya lagen om omställningsstöd.

7.7 Indrivning, verkställighet och preskription

Regeringens förslag: Om ett återkrav av omställningsstöd inte har betalats i rätt tid ska fordran lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket avstå att lämna en fordran för indrivning eller lämna en fordran för indrivning även om förfallodagen inte har inträffat.

Vid indrivning får verkställighet enligt utsökningsbalken ske.

Om en fordran på återkrav av omställningsstöd har lämnats för indrivning, ska Kronofogdemyndigheten beräkna ränta efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt skatteförfarandelagen, för tiden efter överlämnandet och driva in den.

Ett företags fordran på omställningsstöd som ska tillgodoföras får inte överlåtas innan beloppet kan betalas ut.

En sådan fordran får dock utmätas trots att den inte får överlåtas. Utmätning får dock göras först efter det att Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att ta fordran i anspråk enligt lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter. Bestämmelserna i utsökningsbalken om vad som ska undantas med hänsyn till gäldenärens behov tillämpas inte vid utmätning av en fordran på stöd som ska betalas ut.

En fordran på återkrav av omställningsstöd ska vid tillämpning av lagen om preskription av skattefordringar m.m. anses vara en sådan fordran som har påförts enligt skatteförfarandelagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har några synpunkter på bestämmelserna om indrivning, verkställighet eller preskription. *Kronofogdemyndigheten* har dock efterfrågat ett klagörande av till vem indrivet belopp ska redovisas.

Skälen för regeringens förslag: En förutsättning för att Skatteverkets efterkontroll av utbetalningar av omställningsstöd ska vara effektiv är att det finns tillgängliga rättsmedel för att säkerställa att ett beslutat återkrav av omställningsstöd betalas. Om återbetalning inte har skett i rätt tid ska Skatteverket överlämna fordran till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Skatteverkets beslut om återbetalning ska få verkställas enligt utsökningsbalken, enligt förslaget till 29 § i lagen om omställningsstöd. När det gäller skatter och avgifter har Skatteverket möjlighet att avstå från att överlämna sådana fordringar till indrivning om det finns särskilda skäl. Enligt förarbetena till skatteförordningen (prop. 2010/11:165 s. 1183 och prop. 1996/97:100) kan ett skäl att avvakta med att begära indrivning vara att det finns en ansökan om anstånd som ännu inte har avgjorts och det finns skäl som talar för att anstånd kan komma att medges. Även när ett beslut att inte medge anstånd har överklagats ska det enligt nämnda förarbeten finnas utrymme för att avvakta. När Skatteverket övertog de offensiva borgenärsuppgifterna från Kronofogdemyndigheten angavs som ett ytterligare exempel på när det kunde finnas skäl för att avvakta med överlämnande för indrivning att en ackordsuppgörelse övervägs (prop. 2006/07:99 s. 41). Om det är fara i dröjsmål därför att den återbetalnings-skyldige är i färd med att göra sina tillgångar oåtkomliga för exekution kan det finnas skäl att överlämna fordringen för indrivning även om den återbetalningsskyldige inte har uppmanats att betala beloppet (prop. 2010/11:165 s. 1183 och prop. 1996/97:100 s. 628). Skatteverket ska, om det finns särskilda skäl, kunna avstå från att överlämna en fordran på återkrav av omställningsstöd för indrivning. Dessa skäl överensstämmer med de skäl som gäller för att avstå från att överlämna skatter och avgifter för indrivning.

Lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar gäller vid indrivningen vilket bland annat innebär att Kronofogdemyndigheten ansvarar för vissa borgenärsuppgifter och att Skatteverket skyndsamt ska hålla Kronofogdemyndigheten underrättad om anstånd med betalning medges eller om fordringen betalas för att förhindra att indrivning sker för belopp som inte är verkställbara. Enligt 3 kap. 23 § utsökningsbalken får ett beslut inte verkställas förrän det har vunnit laga kraft om det inte är särskilt föreskrivet. En sådan föreskrift ges i 25 § där det föreskrivs att beslut enligt lagen gäller omedelbart (se avsnitt 7.5.). Skatteverket måste därför inte delge beslutet för att en obetald fordran ska kunna lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

Under indrivningsförfarandet föreslås att Kronofogdemyndigheten ska beräkna ränta enligt 65 kap. 3 § skatteförordningen (2011:1244), förkortad SFL. Ränta på återkrav av omställningsstöd som lämnats för indrivning ska alltså beräknas på samma sätt som för restförda skatter och avgifter. Det innebär en räntenivå motsvarande basräntan på skattekontot. Räntenivån har varierat över åren och får enligt SFL inte understiga 1,25 procent.

På motsvarande sätt som gäller för skatter och avgifter enligt 71 kap. 2 § första stycket SFL ska en fordran på omställningsstöd som ska tillgodoföras företagets skattekonto inte få överlåtas innan beloppet kan betalas ut. Ett överskott på skattekontot som kontohavaren avstår från att begära utbetalning av enligt 64 kap. 2 § första stycket 1 SFL ”kan betalas ut” i paragrafens mening. Detsamma gäller ett överskott som normalt återbetalas utan begäran enligt 64 kap. 2 § första stycket 2 SFL, men som enligt kontohavarens begäran står kvar på skattekontot för att användas till betalning av framtida skatteskulder eller avgiftsskulder (64 kap. 4 § 5 SFL).

En grundläggande princip för skattekontot är att inbetalda och andra belopp som tillgodoräknas skattekontot räknas av från den sammanlagda skulden på kontot och inte från någon specifik skuld. Det innebär att det inte alltid är möjligt att direkt utläsa om en viss skatt eller avgift är betald eller om saldot på kontot helt eller delvis består av en viss fordran. Saldot kommer därför i praktiken vanligtvis inte motsvara företagets fordran på omställningsstöd, utan av ett motsvarande belopp. Om det finns andra poster registrerade på skattekontot är därför det belopp som Kronofogdemyndigheten kan ta i anspråk genom avräkning för en fordran på omställningsstöd inte specifikt det omställningsstöd som företaget har beviljats utan det överskott som finns på skattekontot.

En fordran på omställningsstöd som ska tillgodoföras företagets skattekonto eller det överskott som finns på kontot efter avstämning ska få utmätas trots att det inte får överlåtas, vilket motsvarar vad som gäller för skatter och avgifter enligt 71 kap. 3 § SFL. Därigenom kan fordringar som finns hos Kronofogdemyndigheten betalas innan företaget kan använda ett eventuellt överskott till annat. En fordran på omställningsstöd eller det överskott som kvarstår på skattekontot får utmätas först efter det att Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att ta fordran i anspråk enligt lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter. Om staten har en motfordran avseende skatter, avgifter, böter, viten m.m., och om motfordringen är registrerad för indrivning i utskökningsregistret kan avräkning därför ske innan omställningsstödet eller det överskott som kvarstår på skattekontot betalas ut. Regler om registrering av fordringar för indrivning i utskökningsregistret finns i 12 § indrivningsförordningen. Bestämmelserna i 5 kap. 1–3 §§ utskökningsbalken om vad som ska undantas med hänsyn till gäldenärens behov ska inte tillämpas vid utmätning av en fordran på omställningsstöd som ska utbetalas.

Vidare föreslås att en fordran på återkrav av omställningsstöd vid tillämpning av lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. anses vara en sådan fordran som påförts enligt skatteförfarandelagen. Enligt 3 § tredje stycket räknas den femåriga preskriptionstiden därför från den tidpunkt när fordringen överlämnades till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

När det gäller Kronofogdemyndighetens efterfrågade klagörande konstaterar regeringen att generella utgångspunkter om hur återbetalningar av stöd ska redovisas gäller i dessa fall. Det betyder att indrivet belopp som avser stöd som utbetalats under samma år redovisas mot anslag medan indrivet belopp som avser stöd som utbetalats tidigare år redovisas mot inkomstitel på statens budget.

7.8 Straffbestämmelser

Regeringens förslag: Straffbestämmelser införs i lagen om omställningsstöd. Straffansvaret ska gälla för den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lagen, och på så sätt orsakar fara för att omställningsstöd felaktigt tillgodoförs eller tillgodoförs med ett för högt belopp. Straffansvaret ska även träffa den som efter att omställningsstöd tillgodoförts inte anmäler sådana ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla och på så sätt orsakar att företaget fått ett högre stöd än vad det har rätt till.

Brottet delas in i två grader, som benämns omställningsstödsbrott respektive grovt omställningsstödsbrott. Straffet för omställningsstödsbrott ska vara fängelse i högst två år. Straffet för grovt omställningsstödsbrott ska vara fängelse på viss tid, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om brottet rört betydande belopp,
2. om den som begått brottet använt falska handlingar eller vilseledande bokföring, eller
3. om gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning.

Det införs även ett oaktsamhetsbrott. Den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning som avses ovan döms för vårdslöst omställningsstödsbrott till böter eller fängelse i högst ett år. Om gärningen med hänsyn till beloppet och övriga omständigheter är mindre allvarlig, döms det inte till ansvar för detta brott.

Den som frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att det kan fattas ett korrekt beslut om stödet eller om återkrav av stödet döms inte till ansvar för något av brotten. För ansvarsfrihet vid felaktigt tillgodofört omställningsstöd krävs att det felaktiga stödet har återbetalats.

Som en följd av införandet av straffbestämmelser ska det i lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet införas en hänvisning till lagen om omställningsstöd i uppräknningen av de brott som verksamheten omfattar.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens, men har en något annan språklig utformning. Promemorians förslag till bestämmelse om grovt omställningsstödsbrott innehåller inte kvalifikationsgrunden vilseledande bokföring. Promemorian föreslår vidare att frivillig rättelse ska kunna ske leda till ansvarsfrihet utan att det krävs att det felaktigt tillgodoförda stödet har återbetalats.

Remissinstanserna: En majoritet tillstyrker eller har inga invändningar mot att förslaget genomförs. *Företagarna* avstyrker förslaget som anses leda till en rättsosäker situation för de sökande. Även *Småföretagarnas Riksförbund* ifrågasätter nödvändigheten av de nya straffbestämmelser

som föreslås. *Åklagarmyndigheten* och *Ekobrottsmyndigheten* tar upp att det saknas bestämmelser om vem som ska underteckna ansökan om stöd. Det är inte heller tydligt vilka personer som kan göra sig skyldiga till omställningsstödsbrott genom underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden, vilket kan leda till osäkerhet om vem som kan göra sig skyldig till omställningsstödsbrott genom underlåtenhet. *Åklagarmyndigheten* och *Ekobrottsmyndigheten* anser också att det bör anges ytterligare kvalifikationsgrunder för grovt omställningsstödsbrott. Båda myndigheterna anser vidare att om ansvarsfrihet genom frivillig rättelse ska vara möjlig även efter att stödet utbetalats borde det krävas att de oriktigt utbetalda medlen återbetalats. *Domstolsverket* anser att det i de föreslagna straffbestämmelserna om omställningsstödsbrott bör tydliggöras om det som omfattas av straffbestämmelserna enbart är situationer då omställningsstödet utbetalats eller om den straffbara gärningen är fullbordad redan när omställningsstödet tillgodoförts skattekontot. *Domstolsverket* efterfrågar också ett förtydligande av hur omställningsstödsbrottet förhåller sig till bidragsbrottsbestämmelserna. *Sveriges advokatsamfund* anser att det bör övervägas om straffbestämmelsen även ska innehålla ett ringa brott med böter som påföljd. *Region Kalmar län* och *Region Norrbotten* anser att det måste tydliggöras vilket straffansvar revisorn eventuellt har. *Brottsförebyggande rådet* anser att det på längre sikt kan övervägas att samla bedrägerilikhande bestämmelser som omfattar näringsverksamhet i en särskild lag efter mönster från bidragsbrottslagen.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av straffbestämmelser

I bidragsbrottslagen (2007:612) regleras vissa brott mot välfärdssystemen med brottsförutsättningar som är särskilt anpassade till förhållandena inom välfärdsområdet. Straffansvar för gärningar som består i underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden kommer till direkt uttryck i den straffrättsliga regleringen genom ett s.k. äkta underlåtenhetsbrott. Brottsförutsättningarna innehåller vidare ett farerekvisit.

Vid ställningstagande till behovet av att införa särskilda straffbestämmelser för brott som riktar sig mot det omställningsstöd som nu föreslås införas, kan konstateras att det finns många likheter med de förhållanden som motiverade införandet av bidragsbrottslagen. I likhet med vad som gäller beträffande bidragsbrott kommer förhållandena vid utbetalningar av omställningsstöd i flera avseenden skilja sig från andra situationer där straffansvar för uppsåtligt brott i form av bedrägeri kan förekomma. Inom omställningsstödet kommer ett stort antal ärenden att behöva hanteras under mycket kort tid. För att stödet ska kunna fylla avsedd funktion under pågående kris är det vidare nödvändigt att handläggningen av ärendena är mycket effektiv och smidig. Masshanteringen och kravet på effektivitet och smidighet medför att det kommer att vara omöjligt att göra mer ingående individuella bedömningar och kontroller i varje enskilt ärende. I handläggningen kommer Skatteverket i stor utsträckning att vara hänvisat till uppgifter som lämnas av de sökande företagen.

En skillnad jämfört med stöd enligt bidragsbrottslagen är att dessa avser centrala välfärdsförmåner till enskilda, medan omställningsstöd är ett statligt stöd till företag. En annan skillnad är att omställningsstödet till skillnad från välfärdsförmåner som omfattas av bidragsbrottslagen kommer att kunna omfatta mycket stora belopp.

Utformningen av omställningsstödet innebär att det bedöms finnas ett särskilt behov av en tydlig straffrättslig reglering för den som inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lagen om omställningsstöd. Stödets funktionssätt innebär vidare att den som orättfärdigt tillskansar sig stödet normalt inte gör något annat än att lämna en felaktig uppgift. Beroende på kontrollsystemen är det mer eller mindre slumpmässigt om ett upptäckt brott stannar på försöksstadiet eller kommer att lagföras som ett fullbordat bedrägeribrott. Det är tveksamt om det är någon skillnad i klandervärdighet mellan dessa fall. Detta talar, precis som regeringen ansåg vara fallet när bidragsbrottet infördes, för en brottskonstruktion som inte gör någon skillnad på dessa två situationer. Sammantaget talar dessa förhållanden för införandet av en särskild straffrättslig reglering för omställningsstöd. Straffansvar för gärningar som består i underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden bör komma till direkt uttryck genom ett s.k. äkta underlåtenhetsbrott. Brottsförutsättningarna bör vidare lämpligen innehålla ett farerekvisit. Det gäller dock med ett undantag. Straffansvar bör även träffa den som efter att omställningsstöd har beslutats inte anmäler sådana ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla och på så sätt orsakar att företaget fått ett högre stöd än vad det har rätt till. I promemorian anges i lagtexten att stödet utbetalats. Eftersom stödet tillgodoförs genom kreditering på skattekontot, och inte behöver leda till någon utbetalning från skattekontot bör dock farerekvisitet i stället kopplas till det tidigare tillfälle när omställningsstödet tillgodoförs skattekontot. En språklig justering i straffbestämmelsen föreslås därför i enlighet med *Domstolsverkets* önskemål om förtydligande.

Straffansvar bör gälla både vid uppsåtliga brott och oaktsamhetsbrott

Straffansvar bör gälla för uppsåtliga brott. Det bedöms dock att även kvalificerat oaktsamma beteenden i samband med utbetalningar av omställningsstöd – i likhet med bidragsbrott – är så klandervärda att de bör kunna mötas med straff. Utöver uppsåtliga brott mot omställningsstödet befaras att det sannolikt i stor omfattning riskerar att förekomma att oaktsamma beteenden leder till felaktiga utbetalningar av stödet. Det är bl.a. med tanke på de betydande belopp som kommer att betalas ut i omställningsstöd som det är angeläget att straffvärda beteenden kan mötas med straff. Redan en mer begränsad förekomst av sådana grovt oaktsamma beteenden kan, om de inte leder till lagföring, skapa negativa effekter genom att det påverkar förtroendet för omställningsstödet och stödets legitimitet hos medborgare och företag i allmänhet. Det är sammantaget väsentligt att den straffrättsliga regleringen är anpassad till de särskilda förhållanden som gäller för omställningsstödet. En sådan kriminalisering bedöms också kunna ha en normbildande effekt. Regeringen anser således att det finns ett tydligt behov av att införa särskilda straffbestämmelser, vilket *Småföretagarnas Riksförbund* ifrågasätter nödvändigheten av.

Regeringen anser i likhet med *Brottsförebyggande rådet* att det på längre sikt bör övervägas att samla bedrägerilikhande bestämmelser som omfattar stöd till näringsverksamhet i en särskild lag efter mönster från bidragsbrottslagen.

De fall som är avsedda att träffas av den föreslagna straffrättsliga regleringen är för det första när den som fått omställningsstöd i egenskap av enskild näringsidkare själv lämnar en oriktig uppgift eller åsidosätter en anmälningsskyldighet. Som anges i avsnitt 7.1.3 föreslås skyldigheten att lämna in en ändringsanmälan gälla omgående, dvs. så snart som möjligt. Någon möjlighet att precisera detta närmare än så i tid, såsom bl.a. *Företagarna* önskat, anser regeringen bl.a. mot bakgrund av de varierande omständigheter som kan medföra att en ändringsanmälan ska lämnas, inte vara möjligt. Det finns följaktligen inte heller någon möjlighet att ange en tidsgräns för när anmälningsskyldigheten måste vara fullgjord för att undgå straffansvar på det sätt som *Företagarna* också efterfrågat. Bestämmelsen omfattar även sådana fall där en person, exempelvis en företrädare för ett företag som ansöker om stöd, medvetet lämnar en oriktig uppgift, som leder till fara för en felaktig utbetalning till företaget. Subjektiva omständigheter som vad gärningsmannen trott, förväntat sig eller insett om faran har ingen betydelse för bedömningen av faran. Det är således en objektiv bedömning som ska ske. Sådana omständigheter har däremot betydelse för uppsåtsbedömningen.

Åklagarmyndigheten och *Ekobrottsmyndigheten* tar upp att det saknas bestämmelser om vem som ska underteckna ansökan om stöd. De menar också att det inte är tydligt vilka personer som kan göra sig skyldiga till omställningsbrott genom underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden, vilket kan leda till osäkerhet om vem som kan göra sig skyldig till omställningsstödsbrott genom underlåtenhet. Regeringen konstaterar att det är vanligt att brott begås med användande av ett företag som brottsverktyg, t.ex. skattebrott. Om en straffbar överträdelse har ägt rum i ett företags verksamhet innebär det individuella straffansvaret att det, när det gäller t.ex. en straffbar underlåtenhet, måste fastställas vem som har haft ansvaret för att uppfylla företagets skyldighet. Det brukar inte vara föreskrivet i författning, utan följer av principer som utvecklats i praxis. Utifrån ett straffrättsligt perspektiv behöver denna fråga således inte regleras i författning.

För det fall det inte är fråga om gärningsmannaskap kan bestämmelserna om medverkan i 23 kap. brottsbalken bli tillämpliga. Bestämmelsen i 23 kap. 4 § brottsbalken om medhjälp kan t.ex. aktualiseras för en revisor som skriver ett revisorsintyg där denne medvetet lämnar felaktiga uppgifter för att hjälpa en person att för ett företags räkning ansöka om omställningsstöd på felaktiga grunder. I ett sådant fall kan även brottet osant eller grovt osant intygande aktualiseras.

En särskild brottsrubricering bör väljas – omställningsstödsbrott

I flertalet straffrättsliga författningar finns särskilda rubriceringar på brotten. Som exempel kan nämnas skattebrott och bidragsbrott. En särskild rubricering har många fördelar. Rubriceringen förmedlar på ett enkelt sätt vilket beteende det är fråga om. Det förenklar användningen av lagstiftningen för bl.a. dem som är verksamma inom rättsväsendet. Det blir

också enklare för allmänheten att förstå vilken typ av brott det är fråga om. Mot denna bakgrund bör därför brotten få särskilda rubriceringar.

Omställningsstödsbrott bedöms vara en brottsrubricering som språkligt täcker hela tillämpningsområdet för den föreslagna lagen och samtidigt är tydlig och begriplig. Det ger en tydlig upplysning om vilket beteende som avses. Det föreslås därför att huvudbrottet bör benämnas omställningsstödsbrott.

Straffskala för omställningsstödsbrott

Straffskalan för bidragsbrott som inte är ringa och som det föreslagna omställningsstödsbrottet har tydliga likheter med är fängelse i högst två år. En skillnad är att omställningsstödsbrott torde avse betydligt högre belopp. Straffvärdet för försök till bedrägeri mot välfärdssystemen eller det statliga omställningsstödet kan inte anses skilja sig nämnvärt från ett fullbordat brott. Den sökande har ju gjort allt han eller hon kan för att brottet ska fullbordas. Samma straffskala som för bidragsbrott gäller för bedrägeribrott av normalgraden. Straffskalan för det centrala omställningsstödsbrottet bör mot denna bakgrund vara densamma som för bidragsbrott och bedrägeri, dvs. fängelse i högst två år (jfr prop. 2006/07:80 s. 80 och 81).

Ringa brott behövs inte

För uppsåtligt bidragsbrott som är ringa är straffskalan böter eller fängelse i högst sex månader. I straffskalan för motsvarande bestämmelse i brottsbalken – bedrägligt beteende – finns också böter och fängelse upp till sex månader. *Sveriges advokatsamfund* anser att det bör övervägas om straffbestämmelsen för omställningsstödsbrott även ska innehålla ett ringa brott med böter som påföljd. Med hänsyn till de stora belopp som omställningsstödet i de allra flesta fall kommer att uppgå till bedöms dock att en bestämmelse om ringa brott i praktiken skulle sakna betydelse. Inte heller sådana uppsåtliga omställningsstödsbrott som rör belopp i närheten av det lägsta belopp som kan betalas ut, enligt promemorians förslag 5 000 kr, motiverar införandet av ett ringa brott. Någon bestämmelse om ringa brott föreslås därför inte.

Grovt omställningsstödsbrott

En bestämmelse för särskilt allvarliga fall av omställningsstödsbrott bör tas in i regleringen. Brottet bör betecknas grovt omställningsstödsbrott. Straffskalan bör vara densamma som för grovt bedrägeri och grovt bidragsbrott, dvs. straffminimum för grovt omställningsstödsbrott bör vara fängelse lägst sex månader och straffmaximum bör vara fängelse sex år.

I bestämmelsen bör anges sådana omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt. Även här bör en jämförelse kunna göras med de omständigheter som beaktas vid bedömningen av om ett bidragsbrott är grovt. Det innebär att det särskilt ska beaktas om brottet rört betydande belopp. Som tidigare nämnts kan omställningsstödet uppgå till stora belopp, maximalt 150 miljoner kronor. Det är förhållandevis vanligt att förfalskade handlingar används i samband med bedrägeribrott mot det allmänna. Ett sådant användande bör, liksom vid bidragsbrott och bedrägeri, kunna vara en kvalificerande omständlig-

het. Ett exempel kan vara om ett förfalskat revisorsintyg ges in. En annan omständighet som enligt regeringen särskilt ska beaktas är om gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning. *Åklagarmyndigheten* och *Ekobrottsmyndigheten* anser att det bör anges ytterligare kvalifikationsgrunder och hänvisar till de exempel som anges i bestämmelserna om grovt bedrägeri respektive grovt skatte- och bokföringsbrott. I dessa bestämmelser anges vilseledande bokföring som en sådan omständighet som ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt. Bokföringsmaterial har en stor betydelse vid bedömningen av rätten till omställningsstöd. Regeringen delar uppfattningen att det därför särskilt även bör beaktas om gärningsmannen använt vilseledande bokföring i samband med omställningsstödsbrottet.

Till skillnad från *Åklagarmyndigheten* anser regeringen inte att bestämmelsen om grovt omställningsstödsbrott bör innehålla lokutionen att gärningsmannen använt ”urkund eller annat vars brukande är straffbart enligt 14 eller 15 kap. brottsbalken” efter förebild i bestämmelsen om grovt bedrägeri. I promemorians lagförslag anges att det särskilt ska beaktas om den som begått brottet använt falska handlingar. Med *Åklagarmyndighetens* förslag skulle användande av både falska och osanna handlingar omfattas. Promemorians förslag är i den delen utformat på samma sätt som bestämmelserna om grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott, vilket anses ändamålsenligt med hänsyn till att de omständigheter som är av intresse för dessa brott har en stark koppling även till omställningsstödsbrottet. Det finns inte heller tillräckliga skäl att utpeka den omständigheten att gärningen annars varit av särskilt farlig art som kvalifikationsgrund, vilket både *Åklagarmyndigheten* och *Ekobrottsmyndigheten* förordar. Principen här som i andra fall ska naturligtvis vara att exemplifieringen är just ett antal exempel som kan men inte alltid behöver medföra att brottet bedöms som grovt. En värdering av samtliga omständigheter ska alltid göras i varje enskilt fall (jfr prop. 2006/07:80 s. 82 och 83).

Vårdslöst omställningsstödsbrott

Som tidigare nämnts bör en särskild straffbestämmelse för grovt oaktsamma fall av omställningsstödsbrott införas. Denna bör även innefatta brott som består i underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden som påverkat rätten till omställningsstöd. De objektiva brottsförutsättningarna kan därför vara desamma som för huvudbrottet. I såväl fall av aktivt uppgiftslämnande som underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden bör i första hand endast medveten oaktsamhet kunna medföra straffansvar för grov oaktsamhet. Det bör alltså normalt krävas att den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt förslaget till lag om omställningsstöd har misstänkt att den lämnade uppgiften varit felaktig eller att det förelåg en anmälningsskyldighet. Ett exempel då det är tänkbart att en omedveten oaktsamhet skulle kunna betecknas som grov är när en person inte har bemödat sig om att kontrollera riktigheten av mer betydelsefulla uppgifter som lämnats, även om det funnits starka skäl att göra det. Regeringen delar inte *Företagarnas* uppfattning att den angivna tillämpningen leder till en rättsosäker situation för de sökande. Det som anges ovan stämmer

dessutom överens med regeringens uttalanden i förarbetena till bidragsbrottslagens bestämmelse om vårdslöst bidragsbrott. Det nu aktuella brottet bör betecknas vårdslöst omställningsstödsbrott. Ett grovt oaktsamt brott kan i princip inte anses vara lika straffvärt som ett uppsåtligt brott. Det finns därför anledning att särskilja de två brottstyperna och ha en lägre straffskala för det grovt oaktsamma brottet. Straffskalan kan här begränsas till böter eller fängelse i högst ett år. Det kan förväntas att påföljden oftast kommer att bli böter. Det är emellertid inte uteslutet att det kan uppstå situationer där påföljden ändå ligger på fängelsenivå. För att lagstiftningen inte ska omfatta beloppsmässigt bagatellartade fall av grov oaktsamhet bör fall som är mindre allvarliga vara straffria. Motsvarande gäller enligt 4 § bidragsbrottslagen (jfr prop. 2006/07:80 s. 83 och 84 och se även prop. 2018/19:132 s. 31–34).

I 4 § bidragsbrottslagen har det särskilt markerats att risken för slutlig ekonomisk skada ska vara av betydelse vid bedömningen om gärningen är mindre allvarlig (se prop. 2018/19:132 s. 34–38). En stor mängd ansökningar om omställningsstöd förväntas och det är en mångfald av olika uppgifter som kan vara relevanta för prövningen av rätten till stöd. Även om Skatteverket föreslås få omfattande möjligheter att utföra kontroller kommer systemet inte vara så heltäckande att det finns anledning att i mildrande riktning ta särskild hänsyn till risken för slutlig ekonomisk skada. Det är därför inte motiverat att införa en sådan bestämmelse för bedömningen av omställningsstödsbrottet.

Frivillig rättelse

I 23 kap. 3 § brottsbalken finns en bestämmelse om bl.a. ansvarsfrihet för den som frivilligt tillbakaträder från ett försöksbrott och därmed föranleder att brottet inte fullbordas. För bidragsbrott finns en bestämmelse om frivillig rättelse som innebär att den som före utbetalning eller tillgodoräkande av en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att ett korrekt beslut om förmånen eller stödet kan fattas inte ska dömas för bidragsbrott. I förarbetena till bidragsbrottslagens uttalades bl.a. följande (prop. 2006/07:80 s. 85 f.).

Det yttersta syftet med en straffrättslig reglering avseende brott mot välfärdssystemen är samhällsekonomiskt i så måtto att systemen skall kunna upprätthållas även i ett längre perspektiv. Även om betydelsen inte skall överdrivas skulle en bestämmelse om frivillig rättelse i alla händelser kunna sägas främja detta syfte på det sättet att det kan motivera att en rättelse sker av en felaktig uppgift som en förmånstagare lämnat i ett tidigare skede. Till detta kommer att den lagtekniska konstruktionen av bidragsbrottet gör att det som tidigare bedömts som försöksbrott nu kommer att bedömas som fullbordade brott. Därmed försvinner den möjlighet till frivilligt tillbakaträdande från försök till bedrägeri som finns enligt gällande rätt. En bestämmelse om frivillig rättelse kompenserar för denna förändring.

Motsvarande resonemang gör sig gällande för omställningsstödsbrott, även om det rör sig om ett tillfälligt stöd i en krissituation. Med hänsyn till de mycket stora belopp som omställningsstödet kan uppgå till finns det anledning att motivera till frivilliga rättelser även avseende omställnings-

stödsbrott. Till skillnad från i bidragsbrottslagen bör dock en möjlighet till frivillig rättelse inte begränsas på så sätt att den endast bör kunna göras fram till utbetalningen av omställningsstödet. För skattebrott finns sedan lång tid tillbaka en bestämmelse om frivillig rättelse som innebär att det finns en möjlighet till straffrihet från fullbordade brott. Bestämmelsen om frivillig rättelse i 12 § skattebrottslagen (1971:69) motiverades vid lagens tillkomst med att avsaknaden av en sådan bestämmelse på grund av beskattningssystemets periodicitet kunde föra med sig att den som en gång lämnat en oriktig uppgift fortsatte med detta för att dölja det första brottet. Även om inte det argumentet gör sig gällande här bedöms att det även i detta fall bör finnas en möjlighet att göra frivillig rättelse också från fullbordade brott. Det är den mest gynnsamma lösningen utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv.

I promemorian föreslås en särskild bestämmelse tas in i lagen med innebörd att den som frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att ett korrekt beslut om stödet eller om återkrav av stödet kan fattas, inte ska dömas för omställningsstödsbrott. Regeringen delar *Åklagarmyndighetens* och *Ekobrottsmyndighetens* bedömning att om ansvarsfrihet genom frivillig rättelse ska vara möjlig även efter att stödet har utbetalats bör det krävas att de oriktigt utbetalda medlen återbetalats. I annat fall blir risken för stor att omställningsstödet utnyttjas i brottsligt syfte. I sammanhanget måste det beaktas vilka belopp som det är fråga om. Bestämmelsen om frivillig rättelse ska således innehålla ett krav på att det felaktigt tillgodoförda stödet måste återbetalas för att kunna leda till ansvarsfrihet. Även med ett sådant krav är möjligheten till frivillig rättelse vidare än den i bidragsbrottslagen. En delvis återbetalning bör inte medföra ansvarsfrihet. Däremot bör det kunna beaktas vid bedömningen av straffvärdet av gärningen.

Företagsbot

På yrkande av allmän åklagare ska ett företag åläggas företagsbot för brott, om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter och brottet har begåtts i utövningen av näringsverksamhet, sådan offentlig verksamhet som kan jämföras med näringsverksamhet eller annan verksamhet som ett företag bedriver, om brottet varit ägnat att leda till en ekonomisk fördel för företaget. För att företaget ska åläggas företagsbot krävs också att företaget inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottet, eller att brottet har begåtts av en person med ledande ställning i företaget eller en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten (36 kap. 7 § brottsbalken). En företagsbot kan fastställas till max 500 miljoner kr (36 kap. 8 och 9 §§ brottsbalken). En företagsbot är ingen påföljd i egentlig mening utan en annan särskild rättsverkan av brott vid brott i näringsverksamhet. Med hänsyn till straffskalan kan det förekomma situationer där en person i företaget döms för omställningsstödsbrott samtidigt som företaget åläggs företagsbot.

Konkurrens

I fråga om konkurrens mellan omställningsstödsbrott och bedrägeri-bestämmelsen görs motsvarande bedömning som gjordes när bidrags-

brottet infördes. I konkurrenshänseende ska således de föreslagna bestämmelserna genom de speciella brottsföresättningar som ställs upp ha företräde framför bedrägeribestämmelsen (grundsatsen om *lex specialis*). Detta gäller även om gärningen kan tänkas innefatta ett aktivt vilseledande. Om rekvisiten för omställningsstödsbrott är uppfyllda, ska alltså bedrägeribestämmelsen inte tillämpas. Det innebär att när en gärning utgör ett omställningsstödsbrott behöver någon prövning av om ett sådant brott alternativt skulle kunna innefatta ett bedrägeri inte ske. När det gäller *Domstolsverkets* önskemål om ett förtydligande av hur omställningsbrottet förhåller sig till bidragsbrottsbestämmelserna, konstaterar regeringen att bidragsbrottslagen inte är tillämplig på omställningsstöd. Det framgår redan av det förhållande att stödet beslutas av Skatteverket (se 1 §). Någon situation där de föreligger konkurrens mellan bidragsbrott och omställningsstödsbrott kan med andra ord inte uppkomma. I förhållande till andra brottsbalksbrott gäller samma principer som vid bedrägeri. För det fall ett omställningsstödsbrott begåtts genom användande av en falsk handling och trots detta inte är att rubricera som grovt omställningsstödsbrott, döms i konkurrens för både omställningsstödsbrott och exempelvis urkundsförfalskning enligt 14 kap. 1 § brottsbalken. Om en gärning också innefattar osann eller vårdslös försäkran enligt 15 kap. 10 § brottsbalken bör dömas endast för omställningsstödsbrott. Om en gärning innefattar såväl vårdslöst omställningsstödsbrott som vårdslös försäkran enligt 15 kap. 10 § brottsbalken bör dömas endast för vårdslöst omställningsstödsbrott. Ett omställningsstödsbrott konsumerar ett efterföljande olovligt förfogande enligt 10 kap. 4 § brottsbalken (jfr prop. 2006/07:80 s. 80).

Utvidgad brottskatalog i lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

Sedan 1998 har Skatteverket i uppgift att medverka i vissa brottsutredningar samt att bedriva underrättelseverksamhet avseende viss brottslighet. Den brottsbekämpande verksamheten bedrivs inom den s.k. skattebrottsenheten, som är organisatoriskt skild från andra verksamheter inom Skatteverket. Bestämmelser om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet finns i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet. Medverkan i brottsutredningar sker på begäran av och under ledning av åklagare medan underrättelseverksamheten bedrivs självständigt av Skatteverket. Verksamheten är begränsad till vissa brott som har anknytning till Skatteverkets övriga verksamhet, den s.k. brottskatalogen.

I dag omfattar brottskatalogen bl.a. skattebrott och bokföringsbrott och annan brottslighet som ansetts ha ett klart samband med Skatteverkets verksamhet (jfr prop. 2016/17:89 s. 42). Även omställningsstödsbrott kommer att ha ett klart samband med Skatteverkets verksamhet. Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet föreslås därför även omfatta brott enligt lagen om omställningsstöd. Förslaget syftar till att Skatteverket ska kunna bedriva förebyggande verksamhet samt underrättelse- och utredningsverksamhet mot omställningsstödsbrott. På så sätt kan Skatteverkets särskilda kompetens inom detta sakområde tillvaratas i det brottsbekämpande arbetet.

Lagförslag

Förslaget föranleder 34–37 §§ i den nya lagen om omställningsstöd och ändring i 1 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet.

7.9 Personuppgiftsbehandling

Regeringens förslag: Lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet ska kompletteras med en uttrycklig bestämmelse om att behandlingen av personuppgifter vid handläggning enligt lagen om omställningsstöd omfattas av lagens tillämpningsområde. Uppgifter ska få behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för handläggning enligt lagen om omställningsstöd och lagen om stöd vid korttidsarbete. Sådana uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen om stöd vid korttidsarbete ska få behandlas i beskattningsdatabasen.

Regeringens bedömning: Någon ny bestämmelse om gallring behöver inte införas i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorian innehåller inte någon bedömning av om det behöver införas bestämmelser om gallring.

Remissinstanserna: *Skatteverket*, som tillstyrker de föreslagna lagändringarna, tar upp att promemorian inte tar ställning till om uppgifter och handlingar om omställningsstöd ska bevaras eller gallras. Riksarkivet har i rekommendationer till statliga myndigheter med anledning av covid-19-pandemin uppmanat myndigheterna att bevara handlingar som på olika sätt belyser hur pandemin påverkar verksamheten. Skatteverket anser därför att lagstiftaren kommer att behöva ta särskilt ställning till om uppgifter och handlingar om omställningsstöd hos Skatteverket ska bevaras eller gallras. För det fall att lagstiftaren anser att uppgifterna och handlingarna i ärenden om omställningsstöd ska gallras anser Skatteverket att det inte är tydligt att befintlig gallringsbestämmelse, utifrån dess ordalydelse samt utifrån vad som framgår av förarbetena, även omfattar dessa ärenden. Skatteverket ser det som tveksamt att bestämmelsen kan omfatta även ärenden om omställningsstöd och att det därför är mycket angeläget att lagstiftaren förtydligar hur och på vilket sätt bestämmelsen kan tillämpas på samtliga typer av ärenden om omställningsstöd och vilka uppgifter och handlingar som behöver undantas från gallring.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

I denna promemoria föreslås ett införande av ett statligt omställningsstöd. Syftet med förslaget är att kompensera företag som drabbats av stora omsättningstapp till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Stödet omfattar företag som är en fysisk eller juridisk person som vid tidpunkten för prövningen av ansökan om omställningsstöd bedriver näringsverksamhet i Sverige och som är godkänd för F-skatt (se avsnitt 5.2). Utformningen av stödet beskrivs närmare i avsnitt 6.

Ansökan om omställningsstöd ska göras elektroniskt på av Skatteverket fastställt formulär. En ansökan ska innehålla uppgifter om företagets minskade nettoomsättning, vad nedgången i nettoomsättning beror på, de fasta kostnader som ansökan avser och ett skriftligt undertecknat yttrande från revisor om det söka omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor samt de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd (se avsnitt 7.1.2). Förslaget medför således att personuppgifter om sökande företag som är fysiska personer måste behandlas av enskilda revisorer. Det kan utöver de uppgifter som anges ovan bl.a. avse sökandens namn, personnummer och samordningsnummer. I ansökningsförfarandet och i Skatteverkets verksamhet för kontroll av stödet kommer myndigheten att behöva behandla ytterligare uppgifter för att bedöma rätten till stöd. Skatteverket kommer t.ex. att behöva samköra uppgifter i ansökningar som läggs in i beskattningsdatabasen mot beskattningsuppgifter i denna databas för att kunna välja ut de företag för manuell bedömning där det bedöms föreligga hög risk för att stöd kommer att betalas ut eller har betalats ut på felaktiga grunder.

Det står mot den angivna bakgrunden klart att förslaget ger upphov till en sådan personuppgiftsbehandling hos revisorer och Skatteverket som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning. EU:s dataskyddsförordning är i alla delar bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsländer och ska tillämpas fr.o.m. den 25 maj 2018. Förordningen utgör den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU. För Skatteverkets personuppgiftsbehandling i beskattningsverksamheten finns lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet som innehåller bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen.

Behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Enligt 1 kap. 1 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet är lagens tillämpningsområde behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (1991:1047) om sjuklön, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Förutom vid behandling av personuppgifter om enskilda personer gäller vissa bestämmelser i lagen även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna. Inom lagens tillämpningsområde faller även viss verksamhet som åligger Skatteverket men som inte utgör ett led i beskattningsförfarandet. Exempel på det är Skatteverkets åligganden att pröva godkännande av upplagshavare enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt och att utöva tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i alkohollagen (2010:1622) rörande försäljning (se prop. 2000/01:33 s. 124 och 197).

I 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet anges för vilka ändamål uppgifter får behandlas enligt den lagen. För att täcka in de ovan nämnda åliggandena, som ligger vid sidan av den egentliga beskattningsverksamheten, har som ett särskilt ändamål angivits tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning (1 kap. 4 § 5, jfr prop. 2000/01:33 s. 124). I 2 kap. lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns bestämmelser om den s.k. beskattningsdatabasen. I beskattningsdatabasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende (2 kap. 2 §). I 2 kap. 3 § första och andra styckena anges vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen. Bland annat får det behandlas uppgifter om fysiska och juridiska personers identitet, med vilket avses bl.a. namn och person-, samordnings- eller organisationsnummer. Vidare får behandlas uppgift om registrering för skatter och avgifter, vilket inbegriper registrering som arbetsgivare, yrkanden och grunder i ett ärende samt beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende (jfr prop. 2000/01:33 s. 200 f.). Även uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen om stöd vid korttidsarbete får behandlas i beskattningsdatabasen (2 kap. 3 § första stycket 13). I 2 kap. 3 § tredje stycket anges att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket. Sådana bestämmelser finns i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. I lagen regleras också Skatteverkets behandling av sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning och uppgifter om lagöverträdelse. Sådana uppgifter får behandlas endast om uppgifterna har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av det (1 kap. 7 §). Behandlingen av känsliga uppgifter i s.k. elektroniska handlingar i beskattningsdatabasen regleras i en särskild bestämmelse på följande sätt. En handling som har kommit in i ett ärende får behandlas i databasen och får innehålla – dvs. behöver inte rensas från – sådana känsliga uppgifter. En inom myndigheten upprättad handling får behandlas i databasen och får innehålla sådana känsliga uppgifter om de är nödvändiga för handläggningen (2 kap. 4 §, jfr prop. 2000/01:33 s. 201 och 350).

Behandlingen av uppgifter i ärenden om omställningsstöd

Behandling hos enskilda (i detta fall revisorer som upprättar revisorsintyg) av personuppgifter bedöms ha rättslig grund på det sätt som krävs enligt artikel 6 i EU:s dataskyddsförordning. Den rättsliga grunden för behandlingen hos revisorerna i detta fall är i första hand att den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse på det sätt som anges i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Den aktuella grunden för behandlingen är fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. Den rättsliga grunden och syftet med behandlingen framgår av förslaget till lag och förordning om omställningsstöd. De uppgifter som kommer att behandlas är inte sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s data-

skyddsförordning. Behandlingen hos revisorerna är mot denna bakgrund förenlig med dataskyddsförordningen.

När en elektronisk ansökan har getts in till Skatteverket behöver myndigheten behandla personuppgifterna i beskattningsdatabasen. Den rättsliga grunden för behandlingen hos Skatteverket är i första hand att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning). Den aktuella grunden för behandlingen är fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. Den rättsliga grunden är fastställd i förslaget till lag och förordning om omställningsstöd. De uppgifter som kommer att behandlas är inte sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning.

Med uttrycket beskattningsverksamhet avses i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet även verksamhet som åligger Skatteverket men som inte utgör ett led i beskattningsförfaranden, t.ex. tillsynsverksamhet enligt alkohollagen. Det är svårt att likna hanteringen av omställningsstöd vid något av Skatteverkets övriga åligganden, med undantag för hanteringen av stöd vid korttidsarbete. Skatteverkets handläggning enligt lagen om stöd vid korttidsarbete anges uttryckligen i bestämmelsen om tillämpningsområdet för lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Mot denna bakgrund bör Skatteverkets handläggning enligt lagen om omställningsstöd också uttryckligen anges i bestämmelsen om lagens tillämpningsområde.

Även i fråga om ändamålen i 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet behöver Skatteverkets insamling och övriga behandling av uppgifter om omställningsstöd uttryckligen anges. Regeringen ansåg i samband med införandet av lagen om stöd vid korttidsarbete att ärenden om stöd vid korttidsarbete faller in under punkt 5 (tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning). Det finns tydliga likheter mellan korttidsstöd och omställningsstöd – det rör sig i båda fallen om regleringar som avser bestämmande, utbetalning och återbetalning av statligt stöd samt olika bestämmelser om kontroll av stödet. Det kan därför ifrågasättas om inte den behandling av uppgifter som den föreslagna lagen om omställningsstöd ger upphov till också omfattas av det angivna ändamålet. En av grundprinciperna med den nya regleringen om dataskydd som gäller sedan den 25 maj 2018 är att personuppgiftsbehandling ska ske på ett öppet sätt i förhållande till den registrerade (se artikel 5.1 a i dataskyddsförordningen). Med hänsyn till detta krav på tydlighet och att hanteringen av både stöd vid korttidsarbete och omställningsstöd skiljer sig från Skatteverkets övriga åligganden görs bedömningen att det bör införas en ny ändamålsbestämmelse i 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet som anger att uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för handläggning enligt lagen om stöd vid korttidsarbete och lagen om omställningsstöd.

Det bedöms att Skatteverket har motsvarande möjlighet att behandla uppgifter för att få fram ett urval av kontrollobjekt vid handläggning enligt lagen om omställningsstöd och lagen om stöd vid korttidsarbete som gäller

för beskattningsverksamheten i övrigt. Det finns stöd för sådan behandling i 1 kap. 4 § 4, som avser ändamålen revision och annan analys- eller kontrollverksamhet. Av förarbetena till den bestämmelsen framgår att Skatteverket som en förberedande åtgärd inför revisioner eller andra kontroller med hjälp av dataprogram tar fram olika riskprofiler, dvs. analyser av vilka skattesubjekt som ska granskas (se prop. 2000/01:33 s. 123). Denna ändamålsbestämmelse anses således även ge stöd för motsvarande behandling vid Skatteverkets hantering av stöd vid korttidsarbete och omställningsstöd.

För att säkerställa att de uppgifter som Skatteverket kommer att behöva behandla i samband med hanteringen av ärenden om omställningsstöd får behandlas i beskattningsdatabasen, föreslås att 2 kap. 3 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet kompletteras. Ett tillägg föreslås i första stycket som innebär att uppgifter får behandlas i databasen om de behövs för handläggning enligt lagen om omställningsstöd. Motsvarande bestämmelse finns redan för lagen om stöd vid korttidsarbete. De uppgifter som Skatteverket kommer att behöva behandla med anledning av förslaget till reglering om omställningsstöd är därmed tillåten enligt lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

I Skatteverkets hantering av omställningsstöd är möjligheten att få fram ett lämpligt urval av företag för kontroll av avgörande betydelse liksom att det finns goda förutsättningar att utföra kontroll i ärenden om omställningsstöd. Skatteverket kommer därför att behöva samköra uppgifter i ansökningarna om stöd som läggs in i beskattningsdatabasen mot beskattningsuppgifter i databasen för att kunna välja ut de företag för manuell bedömning där det bedöms föreligga hög risk för att stöd kommer att betalas ut eller har betalats ut på felaktiga grunder. Det behöver t.ex. göras samkörningar för att kontrollera uppgifter i ansökan om omställningsstöd om bl.a. minskad nettoomsättning mot uppgifter i företagets inkomst- och skattedeklaration. En allmän dataskyddsrättslig princip är att personuppgifter bara får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Enligt den s.k. finalitetsprincipen får uppgifterna inte senare behandlas för något annat ändamål som är oförenligt med insamlingsändamålen. Dessa principer följer av artikel 5.1 b i dataskyddsförordningen. Den som lämnar uppgifter till Skatteverket för beskattningsändamål i t.ex. inkomstdeklarationen måste kunna räkna med att sådana uppgifter sedan kan komma att användas för andra ändamål såsom för kontroll av olika förmåner och stöd. I detta fall är flera av de uppgifter som lämnats för beskattningsändamål relevanta för Skatteverkets kontroll och för att välja ut kontrollobjekt vid myndighetens hantering av omställningsstöd. Bedömningen görs att sådan behandling av uppgifterna i beskattningsdatabasen är förenlig med de ändamål för vilka uppgifterna samlats in. Av artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen följer dock att det endast är sådana uppgifter som är adekvata och relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas, som får behandlas (jfr regeringens bedömning i prop. 2013/14:1 s. 377.)

Det eventuella integritetsintrång som personuppgiftsbehandlingen medför för de enskilda näringsidkare som ansöker om stöd och andra enskilda personer bedöms stå i proportion till ändamålet att införa ett

omställningsstöd i syftet att kompensera företag som drabbats av stora omsättningsstapp till följd av spridningen av sjukdomen covid-19.

Sammanfattningsvis föreslås att lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet ska kompletteras med en uttrycklig reglering om att behandlingen av personuppgifter vid handläggning enligt lagen om omställningsstöd omfattas av lagens tillämpningsområde, att uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för handläggning enligt lagen om omställningsstöd och lagen om stöd vid korttidsarbete samt att de uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen om omställningsstöd får behandlas i beskattningsdatabasen. Regeringen avser att göra vissa ändringar i förordningsform för att personuppgiftsbehandlingen som förslaget till ny lag om omställningsstöd ger upphov till hos Skatteverket ska vara tillåten.

Frågor om bevarande och gallring

Omsättningsstödet kräver som tidigare angetts ett statsstödsgodkännande från Europeiska kommissionen. Av lagen (2013:388) om tillämpningen av Europeiska unionens statsstödsregler framgår att den som genomför en stödåtgärd som godkänts av kommissionen ska i den omfattning som kommissionen bestämt lämna uppgifter för offentliggörande och rapportering av stödåtgärden (punkt 1), och föra register över stödåtgärden (punkt 2). Ett kommande beslut om godkännande av omställningsstödet av kommissionen förväntas vara förenat med ett krav på att minst tio år från den dag då stödet beviljades föra detaljerade register med den information och de styrkande handlingar som behövs för att fastställa att alla villkor för förenlighet med den inre marknaden är uppfyllda.

I lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns bestämmelser om gallring. Enligt 2 kap. 11 § ska uppgifter och handlingar i beskattningsdatabasen, om inget annat anges i 12 §, gallras senast sju år efter utgången av det kalenderår då den beskattningsperiod som uppgifterna och handlingarna kan hänföras till gick ut. I 2 kap. 12 § anges bl.a. att uppgifter och handlingar som avser revision ska gallras tio år efter utgången av det kalenderår då revisionen avslutades. Av 2 kap. 13 § samma lag följer att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att uppgifter eller handlingar ska bevaras längre tid än som anges i 11 och 12 §§.

Med anledning av *Skatteverkets* ifrågasättande av om bestämmelsen i 2 kap. 11 § är tillämplig på ärenden om omställningsstöd konstaterar regeringen att omställningsstöd som utgångspunkt är skattepliktigt och enligt huvudregeln ska tas upp det beskattningsår som stödet beslutas och i annat fall det föregående beskattningsåret (se avsnitt 5.3). Det finns således en tydlig koppling till ett visst beskattningsår. I de fall stöd inte beviljas eller ett företag inte är skattskyldigt för stödet, får företaget anses ha ansökt om stöd för det beskattningsår som beslutet fattas. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att bestämmelsen i 2 kap. 11 § är tillämplig. I förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns dock bestämmelser om att uppgifter eller handlingar skall bevaras under längre tid än som anges i 2 kap. 11 och 12 §§. Av 19 § andra stycket förordningen framgår att uppgifter och handlingar som

omfattas av 12 a § första stycket 2 lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler ska gallras elva år efter utgången av det kalenderår under vilket beskattningsåret gått ut. Bestämmelsen, som uppfyller de krav på bevarande av de aktuella uppgifterna och handlingarna som förväntas gälla för omställningsstödet, kommer att gälla i dessa ärenden. Någon ny gallringsbestämmelse i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet behöver alltså inte införas. Regeringen ser inte heller något behov av att ta ställning till om uppgifter och handlingar om omställningsstöd ska bevaras längre med anledning av Riksarkivets rekommendationer, som är riktade till statliga myndigheter, att bevara handlingar som innehåller uppgifter som belyser hur pandemin påverkar verksamheten, vilket Skatteverket har efterfrågat.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring i 1 kap. 1 § och 2 kap. 3 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och 1 kap. 4 § lagen (2020:000) om ändring i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

7.10 Sekretessfrågor

Regeringens bedömning: Sekretess till skydd för enskild bör gälla i Skatteverkets verksamhet som består i handläggning av stöd enligt den föreslagna lagen om omställningsstöd.

Någon ny sekretessbestämmelse behöver inte införas i offentlighets- och sekretesslagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Fastighetsägarna Sverige* anser att uppgifter om hyresvillkor och eventuella hyresrabatter ska omfattas av sekretess hos Skatteverket oavsett om sekretess åberopas av den som ansöker om omställningsstöd.

Skälen för regeringens bedömning

Allmänt om sekretess

I det allmännas verksamhet gäller sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, samt enligt offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), förkortad OSF. Med sekretess avses enligt 3 kap. 1 § OSL förbud att röja en uppgift, vare sig det sker muntligen, genom utlämnande av en allmän handling eller på något annat sätt. Sekretess gäller som huvudregel inte bara i förhållande till enskilda utan också mellan myndigheter och inom en myndighet, om det där finns olika verksamhetsgrenar som är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra (8 kap. 1 och 2 §§ OSL). Beroende på vilken typ av skaderekvisit som används har den som gör bedömningen om en uppgift omfattas av sekretess eller inte att pröva antingen om ett röjande av uppgiften kan antas leda till viss skada (rakt skaderekvisit – presumtion för offentlighet) eller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att

viss skada uppkommer (omvänt skaderekvisit – presumtion för sekretess). Sekretessen kan också vara absolut. I sådana fall används inget skaderekvisit, utan uppgifterna som är föremål för sekretess ska hemlighållas utan att någon skadeprövning sker. Genom användningen av skaderekvisit säkerställs att uppgifter inte beläggs med mer sekretess än vad som är oundgängligen nödvändigt för att skydda det intresse som föranlett bestämmelsen.

Behov av sekretess i ärenden enligt den nya lagen om omställningsstöd

Omställningsstöd som lämnas enligt den föreslagna lagen finansieras av allmänna medel och kommer att kunna omfatta stora belopp, upp till 150 miljoner kronor för ett företag. Det finns därför ett stort allmänt intresse av insyn i dessa ärenden och det är viktigt att Skatteverket i egenskap av handläggande myndighet arbetar så öppet och transparent som möjligt. För att kunna fatta beslut kommer myndigheten framför allt att behöva ta ställning till huruvida ett visst omsättningstapp har uppkommit för det sökande företaget mellan vissa tidsperioder. De uppgifter som bl.a. kommer att behöva hanteras i de enskilda ärendena avser uppgifter som inte framgår av t.ex. årsredovisningar, utan behöver hämtas in från affärsredovisning, dvs. uppgifter på kontonivå. Bland annat behövs uppgifter om försäkringskostnad, royalties och fasta kostnader. Dessa uppgifter är inte offentliga och kan inte erhållas från Bolagsverket. Det kan dock konstateras att det typiskt sett inte handlar om några känsliga uppgifter för de företag som ansöker om omställningsstödet. Det kan dock förekomma att de handlingar och uppgifter som Skatteverket tar del av i samband med handläggningen av ärenden om omställningsstöd innehåller sådana uppgifter om enskilda där det finns ett behov av att uppgifterna skyddas av sekretess. Som *Fastighetsägarna Sverige* anför kan t.ex. hyresvillkor och lämnade hyresrabatter i vissa fall vara sådana uppgifter om affärs- eller driftförhållanden som behöver omfattas av sekretess hos Skatteverket.

Enligt 30 kap. 23 § OSL gäller sekretess, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, i en statlig myndighets verksamhet som består i stödverksamhet med avseende på produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs (punkt 1) och för uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet (punkt 2). Bestämmelsen omfattar således både uppgifter om den som är föremål för myndighetens verksamhet och uppgifter om tredjeman vars förhållanden är berörda. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. Föreskrifter om när sekretess enligt denna paragraf ska gälla finns i 9 § OSF och bilagan till OSF.

En möjlighet att tillgodose behovet av sekretesskydd är att regeringen i förordning föreskriver att sekretessen enligt 30 kap. 23 § OSL ska gälla också för Skatteverkets verksamhet som består i att handlägga stöd enligt den nya lagen. I ärenden om omställningsstöd kommer vissa uppgifter att inhämtas i kontrollsyfte från den sedvanliga beskattningsverksamheten där

uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden omfattas av absolut sekretess enligt 27 kap. 1 § första och andra stycket samt 27 kap. 2 § första stycket OSL. Det kan t.ex. vara fråga om att uppgifter i det ansökande företags inkomst- och skattedeklaration inhämtas för att kommuniceras med företaget, eftersom de tyder på att uppgifter i ansökan om omställningsstöd om minskad nettoomsättning kan vara felaktiga. Sådana uppgifter kommer således att omfattas av en svagare sekretess i ärenden om omställningsstöd i den utsträckning sekretess kommer att gälla med ett rakt skaderekvisit enligt 30 kap. 23 § första stycket 1 OSL. Att uppgifterna omfattas av absolut sekretess i beskattningsverksamheten har huvudsakligen motiverats av hänsyn till den enskildes integritet. Den skattskyldiges långtgående plikt att lämna uppgifter om sina förhållanden till Skatteverket har ansetts ge särskild tyngd åt skyddsaspekten (prop. 1979/80:2 Del. A s. 256). Någon sådan utgångspunkt för avvägningen mellan insynsintresset och skyddsintresset kan inte göras gällande för uppgifter i ärenden om omställningsstöd, som utgör ett statligt stöd som efter ett ansökningsförfarande ges till företag i syfte att kompensera dem som drabbats av stora omsättningstapp till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 (jfr prop. 2013/14:1 s. 379). Att låta uppgifter om enskilds affärs- och driftförhållanden i ärenden om omställningsstöd i andra fall än då de behandlas i beskattningsdatabasen (se nedan) omfattas av absolut sekretess bedöms inte vara motiverat. Med hänsyn till karaktären av de uppgifter som avses hanteras i ärenden om omställningsstöd, görs sammantaget bedömningen att den i 30 kap. 23 § OSL föreskrivna sekretessen utgör en lämplig avvägning mellan skyddsintresset och insynsintresset.

Regeringen anser således att behovet av sekretess för känsliga uppgifter som kan förekomma i ärenden enligt lagen om omställningsstöd kan tillgodoses genom att 30 kap. 23 § OSL görs tillämplig på Skatteverkets nya stödverksamhet genom en ändring i offentlighets- och sekretessförordningen. Någon ny sekretessbestämmelse behöver alltså inte föras in i offentlighets- och sekretesslagen. Här kan också nämnas att sekretess enligt regeringens uppfattning av insynsskäl inte bör gälla för beslut om omställningsstöd eller beslut om återkrav av omställningsstöd.

Det kan tilläggas att det i avsnitt 7.9 föreslås att de uppgifter som behövs för handläggning enligt den föreslagna lagen om omställningsstöd ska få behandlas i beskattningsdatabasen. Bland annat kommer ansökningar om omställningsstöd att läggas in i beskattningsdatabasen. Därmed aktualiseras 27 kap. 1 § andra stycket 1 OSL. Enligt denna bestämmelse gäller absolut sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som har tillförts databasen.

Inhämtande av uppgifter i kontrollsyfte

Det är av stor vikt att Skatteverket kan kontrollera de uppgifter som lämnas i ansökningar om omställningsstöd för att säkerställa att de är korrekta. I 8–13 §§ förslaget till lag om omställningsstöd anges mot denna bakgrund ett stort antal olika kontrollmöjligheter. Skatteverket måste därutöver ha andra möjligheter att bl.a. kontrollera att den sökande är godkänd för F-

skatt, inte har skatte- och avgiftsskulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning och att sökanden inte har näringsförbud (2 § förslaget till lag om omställningsstöd och 7 § förslaget till förordning om omställningsstöd). Uppgifter om näringsförbud finns i näringsförbudsregistret hos Bolagsverket medan övriga nämnda uppgifter finns hos Skatteverket. De uppgifter som finns i näringsförbudsregistret är offentliga (jfr 15 § förordningen [2014:936] om näringsförbud). Någon sekretessbrytande reglering bedöms därför inte behövas för att Skatteverket ska kunna hämta in uppgifter om näringsförbud. Vad gäller uppgifterna hos Skatteverket rör det sig om sådana uppgifter som redan finns i beskattningsverksamheten. Några sekretessbrytande bestämmelser i lag eller förordning till stöd för ett utlämnande av uppgifterna till Skatteverkets verksamhet som avser omställningsstöd bedöms således inte behövas.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2020.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser bl.a. *Företagarna*, och *Svensk Handel* anser att de nya reglerna om omställningsstöd bör träda i kraft tidigare.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen instämmer i remissinstansernas synpunkt att omställningsstödet bör träda i kraft så snart som möjligt. Omställningsstödet kräver dock både ändringar i lag och ett statsstödsgodkännande från kommissionen. Det är därför inte möjligt med ett tidigare ikraftträdande. Den nya lagen om omställningsstöd och övriga lagändringar bör därför träda i kraft den 1 juli 2020. Skatteverket kommer därefter ha möjlighet att pröva ansökningar om omställningsstöd.

Förslagen kräver inte några övergångsbestämmelser.

9 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med beaktande av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. De närmre förutsättningarna för omställningsstödet kommer att framgå av förordning. I detta avsnitt har regeringen i dessa delar utgått från förslagen i den remitterade promemorian.

Regelrådet saknar möjlighet att behandla ärendet och avstår därför från att yttra sig. *Företagarna* anför i sitt remissvar att de har förståelse för att en fullödig konsekvensanalys inte kan göras eftersom covid-19-krisen är

pågående och inte fullt ut går att bedöma. De anser trots detta att vissa delar av konsekvensanalysen är bristfälliga. Företagarna anser att en brist är att det inte gjorts någon konsekvensanalys av begränsningen av möjligheten att lämna utdelning till aktieägare i företag som mottar omställningsstöd. Det kan enligt Företagarna komma att ha påtagliga effekter på investeringsklimatet i Sverige. Vidare anser företagarna att gränsdragningarna avseende omsättningsgräns, fasta kostnader, omfattade månader m.m. påverkar mindre företags överlevnadsmöjligheter borde analyseras. Företagarna menar också att konsekvensanalys saknas av centrala rättssäkerhetsaspekter av förslagen, bl.a. vad gäller beviskrav, bevisbörd och tolkning av bärande rekvisit.

Begränsningen av möjligheterna till utdelning är motiverad utifrån syftet med omställningsstödet, som är att hjälpa företag som tappat en stor del av omsättningen att täcka sina fasta kostnader. Omställningsstödet är således avsett att användas i företagets verksamhet, inte för värdeöverföring till aktieägare eller medlemmar. När det gäller investeringsklimatet delar inte regeringen uppfattningen att begränsningen av möjligheterna till utdelning har en påtaglig effekt. Begränsningen av möjligheterna till utdelning är en följd av de särskilda insatser som görs för att hjälpa företag igenom den period av ekonomisk nedgång som utlösts av viruspandemin. Den ekonomiska nedgången i sig påverkar troligen möjligheterna och viljan att investera i betydligt högre grad än de insatser som görs för att underlätta för företagen att överbrygga denna period.

När det gäller de kostnader som stödet är avsett att täcka, och de tidsperioder som det avser, bedömer regeringen att de mindre företagen har samma möjligheter som andra företag att få hjälp av stödet.

När det gäller rättssäkerhetsaspekter har en avvägning gjorts utifrån grundläggande rättsliga principer. När det gäller beviskrav och bevisbörd för de grundläggande förutsättningarna för stöd ligger bevisbördan hos det sökande företaget.

9.1 Syfte och alternativa lösningar

Syftet med förslaget är att kompensera företag som drabbats av stora omsättningstapp till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Förslaget bedöms vara ett effektivt sätt att underlätta för företag som kortfristig har problem med att täcka sina fasta kostnader. Med stödet får dessa företag bättre möjligheter att stå om till de förutsättningar som gäller under pandemin. Om förslaget inte genomförs finns en risk att företag som i grunden är livskraftiga tvingas lägga ner sin verksamhet eller minska antalet anställda på grund av att inkomsterna inte täcker de fasta kostnaderna.

9.2 Offentligfinansiella effekter

I tabell 1 redovisas översiktligt de företag som är aktuella för omställningsstödet. Tabellen bygger på statistik från databasen FRIDA.

Det finns sammanlagt ca 1,2 miljoner företag i Sverige, vilka bedrivs som aktiebolag, handelsbolag eller enskild näringsverksamhet. Till dessa ska läggas cirka 8 000 ideella föreningar och stiftelser som bedriver näringsverksamhet. Cirka 320 000 företag har noll omsättning, vilket avgränsar antalet företag till ca 880 000 stycken. Enligt den remitterade promemorian ska en omsättningsgräns på 250 000 kronor per år gälla för att ett företag ska kunna ansöka om och beviljas omställningsstöd. Denna gräns begränsar antalet företag till ca 500 000 stycken och definierar den population som är utgångspunkten för de offentligfinansiella beräkningarna. stycken och definierar den population som är utgångspunkten för de offentligfinansiella beräkningarna.

Tabell 1 Antal företag som bedöms kunna ansöka om och beviljas omställningsstöd vid en gräns på 30 procent i omsättningstapp

Antal företag	Avgränsning	Kommentar
Ca 1 200 000	Ingen	Hela ekonomin påverkas av Coronakrisen, men alla företag föreslås inte kvalificera till omställningsstöd.
Ca 880 000	Utesluter de som redovisar noll, omsättning.	Bör inte vara aktuella för omställningsstöd.
Ca 500 000	Utesluter de som har en årlig omsättning under 250 000 kr.	Det är denna population som är utgångspunkten för de offentligfinansiella beräkningarna.
Ca 180 000	Antal företag med omsättningstapp större än 30 %	De branscher som bedöms påverkas mest är hotell- och restaurang, transport, resor, detaljhandel exkl. livsmedel samt kultur- och nöjesbranschen.

Källa: FRIDA och egna beräkningar.

För att kunna få omställningsstöd ska ett företag ha tappat minst 30 procent av sin omsättning under mars och april 2020 jämfört med samma period 2019. Omställningsstöd ges därefter med ett belopp som motsvarar en andel av företagets fasta kostnader. Andelen beräknas som 75 procent av företagets procentuella omsättningstapp. Stödet kan dock högst vara 150 miljoner kronor eller ett belopp som motsvarar den nominella nedgången i nettoomsättningen för de två månaderna.

De offentligfinansiella beräkningarna bygger på antaganden om hur många företag som förväntas tappa minst 30 procent av sin omsättning och hur stort det genomsnittliga bortfallet är för dessa företag. Bedömning görs på branschnivå (baserat på tvåsiffrig SNI-kod⁶) och bygger på en bedömning av det ekonomiska läget, löpande statistik och indikatorer över den konjunkturella utvecklingen och uppgifter från Skatteverket.

Tillväxtanalys saknar ett resonemang om framtida utvärdering av den föreslagna åtgärden och föreslår att Skatteverket får i uppdrag att lämna uppgifter om skatteutgifter inom tillväxtpolitiken till MISS (Mikrodatabas för statligt företagsstöd) för att säkra möjligheten till utvärdering.

Regeringen anser att det är angeläget att följa upp vidtagna åtgärder, inte minst när det är fråga om åtgärder där stora summor av det allmännas medel anslås. Det är därmed centralt att relevant information tillhandahålls av statistikansvariga myndigheter. Det finns också anledning att följa upp om de kontrollåtgärder som införts för att motverka missbruk av stödet har avsedd effekt. Regeringen avser därför att göra en utvärdering av regleringen när den varit i kraft en tid och därefter, om det visar sig finnas behov av det, lämna förslag till lämpliga anpassningar av regelverket.

De ekonomiska konsekvenserna av spridningen av sjukdomen covid-19 är påtagliga i stora delar av den svenska ekonomin, men vissa branscher är extra hårt drabbade. Exempel på sådana branscher är hotell- och restaurangbranschen, resebranschen, transportsektorn, detaljhandeln exklusive livsmedel samt kultur- och nöjesbranschen. I dessa branscher antas att nästan alla företag har ett omsättningstapp i mars och april på minst 30 procent, och att det genomsnittliga bortfallet av omsättningen i dessa branscher är högt. Beräkningarna bygger vidare på att företag i samtliga branscher kommer att få stöd. Men i de flesta branscher är andelen företag som får stöd låg och det genomsnittliga omsättningsbortfallet måttligt. Sammantaget bedöms att ca 180 000 företag kommer att få omställningsstöd, vilket är ca 35 procent av de ca 500 000 företag som utgör populationen för stödet.

Omställningsstödet omfattar även ideella föreningar och trossamfund som bedriver allmännyttig verksamhet och därför är skattebefriade. På grund av att dessa organisationer är skattebefriade saknas uppgifter om omfattningen på den allmännyttiga verksamheten i databasen FRIDA. Därför görs i stället en separat uppskattning av i vilken omfattning allmännyttiga ideella föreningar och trossamfund kommer att omfattas av omställningsstödet. Enligt SCB:s företagsregister fanns i november 2019 cirka 29 000 ideella föreningar och trossamfund. Enligt databasen FRIDA redovisar cirka 6 000 ideella föreningar och trossamfund skattepliktiga inkomster. Den verksamhet dessa bedriver betraktas som näringsverksamhet och innefattas därför i beräkningen ovan. Därmed återstår cirka 23 000 ideella föreningar och trossamfund som uteslutande bedriver allmännyttig verksamhet som är skattebefriad. En mycket osäker uppskattning är att mellan en tiondel och en femtedel, dvs. mellan 2 300 och 4 600, av dessa kommer att vara berättigade till omställningsstöd. Det genomsnittliga stödet för dessa uppskattas till cirka 30 000 kronor. Det samlade omställningsstödet till ideella föreningar och trossamfund som uteslutande bedriver allmännyttig verksamhet uppskattas därmed till mellan 70 miljoner kronor och 140 miljoner kronor (2 300 x 30 000 respektive 4 600 x 30 000).

FRIDA-databaserna innehåller bl.a. taxerings- och SRU-data (Standardiserade RäkenskapsUtdrag) från Skatteverket. Med utgångspunkt i dessa definieras de fasta kostnaderna för samtliga företag. Detta kombineras med antagandena om hur många företag i respektive bransch kvalificerar för omställningsstödet och hur stort det genomsnittliga bortfallet i omsättning är för dessa företag. Den sammanlagda offentligfinansiella effekten för omställningsstödet beräknas uppgå till 39 miljarder kronor 2020. Eftersom åtgärden föreslås vara begränsad till två månader under 2020 uppstår ingen offentligfinansiell effekt under 2021

eller därefter, utöver en försumbar förändring av statens ränteutgifter för statsskulden.

Konjunkturinstitutet diskuterar i sitt remissvar den offentligfinansiella beräkningen och finner inte anledning att i grunden ifrågasätta den bedömning av de offentligfinansiella kostnaderna som redovisas i promemorian. Myndigheten finner heller ingen anledning att motsäga sig bedömningen att 180 000 företag kan vara berättigade till stöd, men betonar att det inte är sannolikt att alla företag som är berättigade till stöd också söker stöd. Konjunkturinstitutet efterfrågar dock större transparens när det gäller de antaganden kring branschfördelning av berättigade som ligger till grund för beräkningen i promemorian. Även *ESV* saknar en närmare redovisning av beräkningen av de offentligfinansiella effekterna.

Den offentligfinansiella effekten är osäker även om grunduppgifterna för företagen från FRIDA är av god kvalitet. Osäkerheten beror bl.a. på antagandena om hur olika branscher påverkas i den rådande ekonomiska situationen. Det kommer löpande ny statistik och information om hur näringslivet påverkas till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Regeringen följer utvecklingen, men finner ingen anledning i dagsläget att ändra de antagandena som ligger till grund för beräkningen. Beräkningarna bygger på det generella antagandet att 20 procent av samtliga företag kommer att vara berättigade till stöd. I de branscher som drabbas extra hårt antas andelen uppgå till 90 procent. Som Konjunkturinstitutet framför är det inte säkert att alla som är berättigade till stöd också söker stöd. Effekten av detta, liksom av skillnader inom och mellan olika branscher får dock anses rymmas inom den felmarginal som beräkningarna har.

Enligt Finansdepartementets beräkningskonventioner är de 39 miljarder kronorna en offentligfinansiell bruttoeffekt, dvs. den direkta effekten på den offentliga sektorns finansiella sparande till följd av en regeländring. Vid beräkningen av offentligfinansiella effekter till följd av förändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i vissa fall även s.k. indirekta effekter. Dessa uppstår om skatteändringen påverkar underlaget för andra skatter eller offentliga utgifter och därigenom påverkar de offentliga finanserna. Summan av bruttoeffekten och de indirekta effekterna utgör den offentligfinansiella nettoeffekten. De företag som får omställningsstöd ska ta upp detta som en skattepliktig inkomst i inkomst av näringsverksamhet. Det gör att skattebasen för företagets inkomstskatt ökar. I den utsträckning som företagen redovisar ett positivt resultat 2020 kommer skatteintäkterna från skatt på företagsvinster (från aktiebolagen) och kommunal och statlig inkomstskatt (från delägare i handelsbolag och enskilda näringsidkare) att öka. I den utsträckning företagen redovisar ett negativt resultat kommer de förluster företagen kan rulla framför sig bli mindre. Detta påverkar åtgärdens sammanlagda effekt på de offentliga finanserna, som därigenom blir lägre än 39 miljarder kronor.

9.3 Effekter för företagen

9.3.1 Cirka 180 000 företag beräknas få omställningsstöd

Förslaget gynnar företag som på grund av spridningen av det nya coronaviruset drabbats av ekonomiska svårigheter och som uppfyller kraven för omställningsstödet.

Omställningsstödet kan ges till företag och allmännyttiga ideella föreningar och stiftelser som har en omsättning som överstiger 250 000 kronor per år. Omsättningsgränsen gör att de allra minsta företagen, som ofta är av hobby- eller bisysslekaraktär, inte omfattas av stödet. Som tidigare framgått finns ca 500 000 företag som har en omsättning som överstiger 250 000 kronor per år. Av dessa bedöms ca 180 000 företag ta del av stödet. De flesta av dessa företag är små. Ca 90 procent har upp till 10 anställda och ca 7 procent har mellan 10 och 49 anställda. Resten har fler än 50 anställda.

Omställningsstödet utgår som en andel av företagets fasta kostnader. Andelen beräknas som 75 procent av företagets procentuella omsättningsminskning i mars och april 2020. Detta gäller för både små och stora företag. Stödet kan inte överstiga 150 miljoner kronor per företag. Detta takbelopp påverkar i huvudsak de största företagen som har höga fasta kostnader och, om de slår i taket, inte får kompensation i samma utsträckning som mindre företag.

De ekonomiska konsekvenserna av spridningen av coronaviruset är påtagliga i stora delar av den svenska ekonomin, och företag i alla branscher bedöms få stöd. Vissa branscher har dock drabbats extra hårt och stödet bedöms därför i störst utsträckning ges till företag inom hotell- och restaurangbranschen, transportsektorn, resebranschen, detaljhandeln exklusive livsmedel, samt kultur och nöjesbranschen.

Syftet med omställningsstödet är att underlätta för företag som på kort sikt har problem med att täcka sina fasta kostnader när intäkterna faller till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. På så sätt behöver företag som i grunden är livskraftiga inte tvingas att lägga ner sin verksamhet eller minska antalet anställda. Omställningsstödet kan beviljas om ett företags omsättning i procentuella termer har fallit mer än 30 procent i mars och april 2020. Detta tröskelvärde påverkar företagets konkurrensförhållanden. Ett företag som tappat strax under 30 procent av sin omsättning behandlas i och med detta på ett annat sätt än det företag som tappat strax över 30 procent, trots att deras situation i praktiken är relativt likartad. Denna problematik finns oavsett vilket tröskelvärde som väljs. Nivån får anses vara en lämplig avvägning, eftersom ett mindre omsättningstapp är något som ett företag i normalfallet bör kunna hantera. Förslagets positiva konsekvenser för företagssektorn bedöms överstiga den gränsproblematik som ett tröskelvärde för med sig. Stödet kan sökas av företag i alla branscher och organisationsformer, och påverkar därför inte konkurrensförhållandena mellan företag i denna dimension.

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund omfattas av stödet förutsatt att de uppfyller villkoren. Om de är helt eller delvis undantagna från skattskyldighet gäller dock inte kravet på godkännande för F-skatt.

Reglerna är inte utformade på ett sätt som bedöms medföra att särskild hänsyn behöver tas till små företag. Reglerna har en generell utformning som innebär att den mängd information ett företag behöver lämna ökar med verksamhetens omfattning. Det medför att mindre företag i de allra flesta fall behöver lämna en mindre mängd information än större företag.

Företag som inte haft en omsättning under mars och april 2019 har enligt förslaget ingen referensmånad att hänvisa till. Dessa företag kommer därmed inte kunna ta del av detta stöd eftersom de inte kan anses ha haft en omsättningsminskning. Det innebär att nystartade företag som drabbats av de ekonomiska följderna av nya coronaviruset kan hamna i en svårare situation än företag som startat innan mars 2019.

9.3.2 Stödet bidrar till ett bättre fungerande näringsliv under corona-pandemin

Företagen kan påverkas både direkt och indirekt av omställningsstödet. De företag som berörs direkt är sådana som förlorat så mycket i omsättning att de kvalificerar sig för omställningsstödet. Dessa företag får genom stödet hjälp med att betala fasta kostnader som finns kvar oberoende av att försäljningen minskat. Stödet kan även bidra till att företagen får bättre förutsättningar att ställa om verksamheten efter de nya omständigheter som råder under den uppkomna situationen. Eftersom stödet avser gångna månader minskar också risken för missbruk.

Stödet kan även påverka en del företag indirekt, även om de själva inte är mottagare av stödet. Att företag som tappat en stor del av sin omsättning får hjälp att täcka sina fasta kostnader gör att samtliga företag i högre grad än annars kan lita på att kunder och leverantörer kan uppfylla ingångna avtal och andra förpliktelser. Stödet bidrar på detta sätt därmed till att näringslivet i högre grad kan fungera på ett normalt sätt trots de svårigheter corona-pandemin för med sig.

I tabell 2 beskrivs genom några exempel hur storleken på omställningsstödet beror på ett företags omsättningstapp och nivån på de fasta kostnaderna. *Företag 1* har ett omsättningstapp på precis 30 procent, som är gränsen för att kunna få stöd, och har fasta kostnader på 500 000 kronor. Omställningsstödet uppgår då till 112 500 kronor ($0,75 \times 0,3 \times 500\ 000$). *Företag 2* har ett omsättningstapp på 75 procent och fasta kostnader på 1 miljon kronor. Stödet för detta företag blir 562 500 kronor ($0,75 \times 0,75 \times 1\ 000\ 000$). *Företag 3* har ett omsättningstapp på 40 procent och fasta kostnader på 2 miljoner kronor. Företagets fasta kostnader överstiger omsättningen. Omsättningen före omsättningstappet var 1 miljon kronor, vilket innebär att tappet på 40 procent motsvarar 400 000 kronor. Enligt beräkningsmodellen för att få stöd skulle detta företag ha fått 600 000 kronor ($0,75 \times 0,4 \times 2\ 000\ 000$) i stöd. Eftersom det maximala stödet ett företag kan få inte kan överstiga omsättningstappet får *Företag 3* ett stöd på 400 000 kronor. *Företag 4* har ett omsättningstapp på 90 procent och fasta kostnader på 300 miljoner kronor. Detta företag skulle utan nivåbegränsningen på 150 miljoner kronor få ett stöd på 202 500 000 kronor ($0,75 \times 0,9 \times 300\ 000\ 000$), men i och med att taket för maximal ersättning är 150 miljoner kronor uppgår stödet till detta belopp.

Tabell 2 Omställningsstödet vid olika nivåer på omsättningstapp och fasta kostnader

	Fasta kostnader i kronor (exkl. lönekostnader)	Omsättningstapp	Stöd i kronor
Företag 1	500 000	30%	112 500
Företag 2	1 miljon	75%	562 500
Företag 3	2 miljoner	40%	400 000
Företag 4	300 miljoner	90%	150 miljoner

Källa: Egna beräkningar.

9.3.3 De administrativa kostnaderna beror på företagets storlek och nivån på stödet

Företagarna anför i sitt remissvar att tidsåtgången för rapportering sannolikt är underskattad. I synnerhet med tanke på att ansökningsperioden infaller under sommarmånaderna är det troligt att förfaranden tar längre tid än vanligt.

För att få del av omställningsstödet måste en ansökan lämnas in till Skatteverket. Ansökan lämnas elektroniskt och ska innehålla uppgifter om omsättning i mars och april 2020 respektive 2019 samt uppgifter om de fasta kostnader som stödet avser. Många företag kan också behöva lämna ytterligare uppgifter, såsom försäkringsersättning eller annat statligt stöd för förlorad omsättning samt uppgifter om vinstutdelning eller återköp av egna aktier. Företag som ingår i en koncern måste även lämna vissa uppgifter om andra koncernföretag. För företag som det senaste räkenskapsåret redovisat en förlust, före finansiella poster, tillkommer ytterligare några uppgifter och beräkningar. Dessa företag måste göra en beräkning av bruttovinsten för perioderna mars och april 2019 respektive 2020. Om omställningsstödet överstiger 100 000 kronor är ett krav att uppgifterna intygas av revisor.

Företagens kostnader består av den tid som får läggas på att samla in den information som krävs, att sammanställa den i en ansökan, följa och eventuellt komplettera ärendet samt i förekommande fall de direkta kostnaderna för intyg från revisor.

Tidsåtgången för att samla in nödvändig information och att sammanställa den i ansökan till Skatteverket är svår att bedöma. Det bör dock vara stor skillnad i tidsåtgång mellan olika företag. För ett mindre företag som endast behöver lämna uppgifter om minskad omsättning och fasta kostnader bör tidsåtgången vara begränsad. För företag som ingår i en koncern och där det finns ytterligare information som är relevant för omställningsstödet är det troligt att sammanställningen fordrar flera timmars arbete. Större företag har dock i allmänhet större möjligheter att avsätta sådan tid. Även företag som redovisat en förlust föregående räkenskapsår behöver avsätta flera timmars arbete. Dessa företag måste göra en beräkning av bruttoresultatet mars och april 2019 respektive 2020. En beräkning som innefattar att utgifter för sålda varor och tjänster periodiseras. Andelen företag som behöver göra en särskild beräkning av bruttoresultatet uppskattas till 20 procent, vilket motsvarar cirka 36 000 (20 % av 180 000).

Med beaktande av de stora inbördes skillnaderna i den grupp företag som är berättigade till stöd, uppskattas tidsåtgången för att uppfylla kraven i ansökan uppgå till mellan 1 timme och 6 timmar.

Den genomsnittliga timkostnaden beräknas i enlighet med Tillväxtverkets rekommendation⁷. Bedömningen är att en jurist eller kvalificerad ekonom utför den informationsinsamling och sammanställning som är nödvändig för en komplett ansökan. Den genomsnittliga månadslönen för en affärs- och företagsjurist uppgår enligt SCB:s statistik över genomsnittlig månadslön 2017 till 56 100 kronor. Enligt Tillväxtverket ska den genomsnittliga månadslönen multipliceras med schablonvärdet 1,84 som inkluderar semesterersättning, arbetsgivaravgifter och en overheadkostnad. Om det antas att tiden för den löpande hanteringen varierar mellan 1 timme och 6 timmar för alla företag, motsvarar kostnaden mellan 1/160 och 6/160 av en genomsnittlig månadslön. Kostnaden för en ansökan kan därmed beräknas till mellan 600 kronor ($56\,100 \times 1,84 / 160 \approx 600$) och 3 900 kronor ($56\,100 \times 1,84 \times 6 / 160 \approx 3\,900$).

Det totala antalet företag som är berättigade att söka omställningsstöd beräknas uppgå till ca 180 000 stycken. Den uppskattade tidsåtgången bedöms för de allra flesta företag ligga inom tidsspannet 1 till 6 timmar. Det är dock rimligt att utgå från att det är fler företag som ligger i den lägre delen av tidsspannet än i det högre. En mycket grov uppskattning är att den genomsnittliga tidsåtgången uppgår till 3 timmar. Den genomsnittliga tidsåtgången bedöms vara högre än vad som uppskattades i promemorian. Justeringen görs mot bakgrund dels av de synpunkter som lämnats i Företagarnas remissvar, dels av att de tillkommande kraven för företag som redovisar en nettoförlust för finansiella poster. Med den osäkerhet som råder i denna uppskattning kan de samlade kostnaderna uppskattas till ca 320 miljoner kronor ($[180\,000] \times 600 \times 3 \approx 324$ miljoner).

Utöver kostnaden i tid för att samla in relevant information och sammanställa den tillkommer kostnaden för revisorsintyg för företag vars stöd överstiger 100 000 kronor. I promemorian uppskattades kostnaden för revisorsintygen uppgå till mellan 10 000 och 40 000 kronor, beroende på företagets storlek. Den sammanlagda kostnaden för intygen uppskattades till 495 miljoner kronor. *Revisorsinspektionen*, *FAR*, *Svenska Bankföreningen* och *Företagarna* tar upp frågor relaterat till kostnaden för revisorsintyg och menar att kostnaderna var underskattade och att kraven kan bli betungande för mindre företag. Huruvida kostnaden är underskattad är svårt att bedöma. Den slutliga utformningen av kravet på revisorsintyg kommer att fastställas i förordning.

9.4 Effekter för makroekonomin och sysselsättningen

Omställningsstödet bedöms leda till att färre företag lägger ner sin verksamhet jämfört med om stödet inte ges. Eftersom fler företag bedöms överleva till följd av stödet bedöms det bidra till att färre personer förlorar

⁷ Tillväxtverket, Ekonomiska effekter av nya regler-Så beräknar du företagens kostnader

sina arbeten i följderna av spridningen av coronaviruset. För många mindre företag kan stödet bidra till att de i högre grad har möjlighet att behålla personalen under perioden som inkomstbortfallet varar. I kombination med andra stödåtgärder bidrar stödet till att företag får bättre förutsättningar att klara den period av ekonomiska påfrestningar som följer av coronaviruset. Att färre personer förlorar sitt jobb bidrar också till att hålla upp hushållens konsumtion och den allmänna efterfrågan i ekonomin. I det perspektivet utgör åtgärden en del av de samlade ansträngningarna att förhindra en mer varaktig ökning av arbetslösheten.

9.5 Effekter för enskilda

Det är i första hand två grupper av individer som bedöms gynnas av förslaget. En grupp utgörs av ägare av företag som får omställningsstöd och på så sätt kan undvika konkurs. En annan grupp utgörs av personer som kan förväntas kunna bibehålla eller återgå till sysselsättning på grund av att arbetsgivaren har fått omställningsstöd.

Stödet medför även att konsumenterna kan ta del av ett bredare utbud än vad som hade varit fallet om verksamheter, som i grunden är livskraftiga, hade tvingats lägga ner. Detta gäller särskilt utbudet inom de branscher som antas drabbas särskilt hårt som hotell- och restaurangbranschen, resebranschen, transportsektorn, detaljhandeln exklusive livsmedel samt kultur- och nöjesbranschen.

9.6 Fördelningseffekter

Förslaget påverkar inkomstfördelningen dels genom effekten på företagsägarnas inkomster, dels genom effekten på de anställdas arbetsinkomster. Ägare av företag som berörs av omställningsstödet gynnas i den utsträckning förslaget har en positiv effekt på företagets resultat. Ägandet av denna typ av kapitaltillgångar är koncentrerat till personer i den övre delen av inkomstfördelningen, vilket innebär att inkomstskillnaderna sannolikt ökar jämfört med en situation utan omställningsstöd. Effekten på de anställdas arbetsinkomster bedöms dock verka i motsatt riktning, dvs. leda till minskade inkomstskillnader jämfört med en situation utan omställningsstöd. Givet att omställningsstödet medverkar till att färre förlorar sin arbetsinkomst kommer förslaget att bidra till en jämnare fördelning av arbetsinkomsterna i befolkningen jämfört med en situation utan omställningsstöd. Effekten av omställningsstödet på företagsägarnas respektive de anställdas arbetsinkomster bedöms således påverka inkomstfördelningen i olika riktning, och den sammantagna effekten är därför oklar. I den mån åtgärden bidrar till att förhindra en mer varaktig ökning av arbetslösheten bedöms åtgärden ha en viss bestående effekt på inkomstfördelningen.

9.7 Effekter för den ekonomiska jämställdheten

Kvinnor och män kan påverkas av förslaget såväl i egenskap av företagsägare som i egenskap av anställda.

Förslaget är direkt riktat mot företag och gynnar därmed företagsägarna. Eftersom män är överrepresenterade som företagare indikerar det att förslaget, i detta avseende, kan komma att beröra män i högre utsträckning än kvinnor. Detta bygger på information om fördelningen av ägandet mellan män och kvinnor generellt. Det finns inget som tyder på fördelningen av omställningsstödet mellan män och kvinnor avviker från den könsmässiga fördelningen av ägandet.

När det gäller förslagets påverkan på anställda så bedöms omställningsstödet bidra till att färre personer förlorar sina arbeten tillfälligt eller permanent i följderna av spridningen av coronaviruset.

Sverige har en tydligt könssegrerad arbetsmarknad sett till sektorstillhörighet. Kvinnor arbetar i större utsträckning i den offentliga sektorn och män i större utsträckning i den privata sektorn. Eftersom män är överrepresenterade bland anställda i privat sektor indikerar det att förslaget, även i detta avseende, kan komma att beröra män i högre utsträckning än kvinnor.

9.8 Effekter för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet

Förslagen om att införa straffbestämmelser avseende brott som riktar sig mot omställningsstödet, att införa ett företräदारansvar för återkrav av omställningsstöd och att ge Skatteverket omfattande kontrollmöjligheter kan antas ha en viss preventiv effekt. Färre personer kan därmed förväntas lämna oriktiga uppgifter när företag ansöker om stödet och fler förväntas iaktta skyldigheten att lämna uppgifter om ändrade förhållanden än vad som annars skulle ha varit fallet.

9.9 Effekter för offentlig sektor

Förslaget bedöms inte få några direkta konsekvenser för den kommunala självstyrelsen eller för kommunernas organisation och verksamhet. I den utsträckning stödet ges till enskilda näringsidkare eller delägare i handelsbolag påverkar stödet kommunernas skatteintäkter eftersom stödet ska tas upp som en skattepliktig inkomst i inkomst av näringsverksamhet. I den utsträckning omställningsstöd innebär att berörda företag bidrar till fortsatt verksamhet bidrar det till att vidmakthålla den kommunala sektors skatteintäkter. Omställningsstödet bedöms vidare kunna innebära stabilare sysselsättning

9.10 Effekter för myndigheter och domstolar

Skatteverket föreslås bli den myndighet som prövar ansökningar om omställningsstöd och utövar efterkontrollen av stödet. Totalt bedöms cirka 180 000 företag omfattas av omställningsstödet. Av dessa bedöms flertalet att ansöka om stödet. Förslaget om en utvidgad brottskatalog i lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet innebär att Skatteverkets kompetens kommer att kunna tillvaratas i större utsträckning i det brottsbekämpande arbetet. Skatteverket kommer att få ökade kostnader med anledning av förslagen.

Skatteverkets beslut kommer att kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det är i nuläget svårt att bedöma i vilken omfattning som måltillströmningen kommer att öka. Det finns skäl att utgå från att endast ett mindre antal beslut om omställningsstöd kommer att överklagas. Mot bakgrund av att det förutsätts en skyndsam handläggning i ett inledande skede så att stödet snabbt kommer de sökande till del finns det däremot anledning att tro att en större andel av besluten om återkrav kommer att överklagas. Besluten om omställningsstöd och besluten om återkrav bedöms sammanlagt uppgå till ca 500 mål i förvaltningsrätterna. Därutöver tillkommer mål om t.ex. anstånd, betalningssäkring och företrädaransvar. Dessa beräknas uppgå till ca 50 mål. I mål om t.ex. företrädaransvar krävs inte prövningstillstånd i kammarrätten. Vidare hålls muntlig förhandling i stor utsträckning. De allmänna förvaltningsdomstolarna kommer således att få ökade kostnader med anledning av förslagen som bedöms uppgå till 12 000 000 kr. Även de allmänna domstolarna förväntas få vissa ökade kostnader med anledning av förslaget om införandet av nya straffbestämmelser.

Regeringen kommer i propositionen att återkomma närmare om hur de ökade kostnaderna för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna ska finansieras. Utgångspunkten är att de så långt det är möjligt ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Det kan vidare antas att ett antal beslut om återkrav av omställningsstöd kommer att överlämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Den ökade kostnaden ryms inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget om införande av nya straffbestämmelser och en utvidgad brottskatalog som täcker dessa förväntas innebära ett ökat ärendeflöde till åklagare. Förslaget bedöms även kunna medföra en begränsad kostnadsökning för Kriminalvården. Dessa kostnader ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

9.11 Förslagets förenlighet med EU-rätten

Vid utformningen av stöd till företag måste EU:s statsstödsregler särskilt beaktas. Med hänsyn till syftet och målet med det föreslagna stödet bedöms förslaget utgöra ett sådant statligt stöd som ska anmälas i enlighet med EUF-fördraget och bedöms vara förenligt med artikel 107.2 b i fördraget. Regeringen anmäler, i samband med denna lagrådsremiss, stödet för godkännande av Europeiska kommissionen. Innan kommissionen har gett sitt godkännande får stödåtgärden inte genomföras.

Förslaget bedöms också vara förenligt med EU-rätten i övrigt.

9.12 Övriga effekter

Förslaget bedöms inte ha några effekter för miljön.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om omställningsstöd

Omställningsstöd

1 §

Av paragrafen framgår att lagen innehåller bestämmelser om ekonomiskt stöd till företag vars nettoomsättning har minskat i större omfattning till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 (omställningsstöd). Vad som avses med företag anges i 2 §, se kommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Vem har rätt till omsättningsstöd

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka företag som har rätt till omställningsstöd. Av *första stycket* följer att med företag avses en fysisk eller juridisk person som vid tidpunkten för prövning av ansökan om omställningsstöd bedriver sådan näringsverksamhet i Sverige som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, och som är godkänd för F-skatt enligt 9 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Rekviriten är kumulativa, vilket innebär att båda förutsättningarna måste vara uppfyllda vid ansökningstillfället.

Att den fysiska eller juridiska personen ska bedriva sådan näringsverksamhet i Sverige som avses i 13 kap. 1 § IL förutsätter inte att verksamheten också beskattas här. Det torde i praktiken dock endast vara i rena undantagsfall som skattskyldighet inte föreligger för sådan näringsverksamhet som bedrivs i landet. Att stöd endast kan ges till begränsat skattskyldiga som har ett fast driftställe i Sverige framgår av 3 § första stycket 4, se kommentaren till den bestämmelsen. Att näringsverksamhet ska bedrivas i Sverige innebär att det ska vara fråga om faktisk verksamhet som bedrivs i landet. Detta innebär bl.a. att ett vilande aktiebolag inte omfattas trots att ett sådant bolag alltid bedriver näringsverksamhet enligt IL. Oberoende av var ett vilande aktiebolag är registrerat eller har sitt säte kan det nämligen inte anses bedriva näringsverksamhet på en viss geografisk plats.

Kravet på godkännande för F-skatt innebär ett faktiskt krav på godkännande. Det är alltså inte tillräckligt att den fysiska eller juridiska personen i och för sig uppfyller förutsättningarna för att beviljas F-skattsedel. Att godkännandet ska föreligga vid prövningstillfället innebär

dock att en sådan fysisk eller juridisk person har möjlighet att ansöka och godkännas för F-skatt innan ansökan om omställningsstöd lämnas in.

Enligt *andra stycket* gäller inte kravet på godkänd F-skatt en juridisk person som är undantagen från skattskyldighet enligt 7 kap. 3 § IL, dvs. vissa ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund.

Enligt *tredje stycket* ska ideella föreningar ha ett organisationsnummer som fastställts senast vid utgången av 2019. Ideella föreningar som inte hade ett organisationsnummer vid denna tidpunkt har därmed inte rätt till omställningsstöd.

Överväganden finns i avsnitt 5.2.

3 §

I paragrafens *första stycke* anges vilka fysiska och juridiska personer som inte har rätt till omställningsstöd även om de uppfyller villkoren i 2 §. Av *första punkten* framgår att staten, regioner, kommuner och kommunalförbund inte har rätt till stöd och av *andra punkten* framgår att stöd inte heller kan lämnas till företag över vilka sådana offentliga organ, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande, om inte verksamheten som ett sådant företag bedriver avser affärsverksamhet. Staten, regioner, kommuner och kommunalförbund ska anses utöva ett rättsligt bestämmande inflytande, om de ensamma eller tillsammans äger aktier i ett aktiebolag eller andelar i en ekonomisk förening med fler än hälften av samtliga röster i bolaget eller föreningen eller på något annat sätt förfogar över så många röster i bolaget eller föreningen. De ska även anses utöva ett sådant inflytande om de har rätt att utse eller avsätta fler än hälften av ledamöterna i styrelsen för ett aktiebolag, en förening eller en stiftelse eller utgör samtliga obegränsat ansvariga bolagsmän i ett handelsbolag. Inflytande ska vidare anses vara utövat av staten, regioner, kommuner och kommunalförbund om inflytandet utövas av en juridisk person över vilken staten, regioner, kommuner och kommunalförbund bestämmer. Undantaget från rätt till stöd gäller inte om verksamheten som ett sådant företag bedriver avser affärsverksamhet. Verksamhet som huvudsakligen är finansierad av anslags- eller skattemedel, dvs. har mer än ca 75 procent offentlig finansiering, utgör inte affärsverksamhet i denna mening. Att ett rättssubjekt erhåller olika slag av stöd från det allmänna som är öppna för andra företag – t.ex. stöd vid nystartsjobb – innebär inte att verksamheten är finansierad av anslags- eller skattemedel.

Av *tredje punkten* framgår att stöd inte får lämnas till företag som vid tidpunkten för prövningen av ansökan hör hemma i en stat eller jurisdiktion som är upptagen i en förteckning över stater eller jurisdiktioner utanför Europeiska unionen som av medlemsstaterna gemensamt eller inom ramen för Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har bedömts vara icke-samarbetsvilliga på skatteområdet.

I *fjärde punkten* begränsas möjligheten för begränsat skattskyldiga enligt inkomstskattelagen att få stöd. För att begränsat skattskyldiga ska kunna få stöd krävs att de bedriver näringsverksamhet i Sverige från ett fast driftställe i landet. Detta innebär att stödet i praktiken bara kan komma att beviljas fysiska och juridiska personer som är skattskyldiga här för den bedrivna näringsverksamheten.

I *andra stycket* anges att vad som anges om företag som hör hemma i en s.k. icke-samarbetsvillig stat eller jurisdiktion i första stycket tredje punkten även gäller andra företag som ingår i samma intressegemenskap som det företag som ansökt om omställningsstöd. Vidare regleras när företag ska anses vara i intressegemenskap. Enligt *första punkten* ska företag anses vara i intressegemenskap om företagen ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § ÅRL. Förenklat innebär årsredovisningslagens koncerndefinition att om ett företag, moderföretaget, innehar mer än hälften av rösterna i en annan juridisk person, dotterföretaget, så ingår företagen i samma koncern. Detsamma gäller om ett företag äger andelar i den juridiska personen och förfogar över mer än hälften av rösterna, har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i dess styrelse eller har rätt att ensamt utöva ett bestämmande inflytande över denna. Alla fysiska och juridiska personer som direkt eller indirekt omfattas av en årsredovisning, koncernredovisning eller delårsrapport kan vara moderföretag. Att koncernen ska vara ”av sådant slag” som anges i 1 kap. 4 § ÅRL innebär att även utländska koncerner omfattas om företagen upprätthåller förbindelser med varandra motsvarande vad som anges i årsredovisningslagen. Av *andra punkten* följer att företag ska anses vara i intressegemenskap om det företag som ansöker om omställningsstöd, direkt eller indirekt, innehar minst 25 procent av kapitalet eller rösterna i det andra företaget eller om ett av företagen har rätt till minst 25 procent av vinsten i det andra företaget.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 5.4.

Skattepliktigt näringsbidrag

4 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse som förtydligar och kompletterar bestämmelserna om näringsbidrag i 29 kap. inkomstskattelagen (1999:1229, förkortad IL) avseende omställningsstödet. I *första stycket* anges att omställningsstöd vid tillämpning av 29 kap. IL ska tas upp i sin helhet det beskattningsår stödet beslutas. Detta innebär att företaget ska beskattas för stödet i samband med beslutet, oavsett när stödet tas upp i redovisningen. Av andra meningen framgår att detta dock inte gäller till den del stödet motsvarar kostnader som är hänförliga till en verksamhet som företaget inte är skattskyldigt för enligt 7 kap. 3 § IL. Denna bestämmelse blir tillämplig när företaget både bedriver verksamhet som företaget är skattskyldigt för och verksamhet som företaget inte är skattskyldigt för. I en sådan situation ska endast stöd som avser den verksamhet som företaget är skattskyldigt för tas upp. Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund kan – om vissa förutsättningar är uppfyllda – bedriva näringsverksamhet som företaget inte är skattskyldigt för enligt 7 kap. 3 § IL.

Ett undantag från huvudregeln att stödet ska tas upp när det beslutas följer av den tredje meningen. Det innebär att den skattemässiga intäktsredovisningen får tidigareläggas så att intäkten tas upp samma beskattningsår som kostnaderna uppkommer. Detta gäller till den del stödet är hänförligt till kostnader under det föregående beskattningsåret. För ett företag som har brutet räkenskapsår, så kan kostnaderna vara hänförliga till ett räkenskapsår samtidigt som intäkten ska redovisas under

nästföljande räkenskapsår. Exempelvis kan ett företag som har ett räkenskapsår som avslutas den 31 mars 2020 ha stödberättigade kostnader under två räkenskapsår. Bestämmelsen innebär således att intäkten kan fördelas under båda åren på ett sådant sätt att den motsvarar kostnaderna för respektive år. Det är frivilligt för den skattskyldige att göra en sådan fördelning i stället för att tillämpa huvudregeln. Om den skattskyldige så önskar får intäkten således tas upp det år stödet beslutas i stället. Om detta leder till att det beskattningsår som kostnaderna är hänförliga till uppvisar ett skattemässigt underskott kan detta rullas framåt enligt de vanliga reglerna i 40 kap. IL.

Eftersom paragrafen ska användas vid tillämpningen av 29 kap. IL har termer och uttryck som används samma betydelse och tillämpningsområde som i IL.

Av *andra stycket* framgår att om stödet återbetalas, ska det återbetalda beloppet dras av. Detta motsvarar vad som normalt gäller för skattepliktiga näringsbidrag enligt 29 kap. IL. Bara den del av stödet som har tagits upp ska dras av.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Handläggningen av en ansökan om omställningsstöd

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad en ansökan om omställningsstöd ska innehålla.

Av *första stycket* framgår att en ansökan om omställningsstöd prövas av Skatteverket och vilka uppgifter en ansökan ska innehålla. Enligt uppräknningen ska företaget lämna uppgift om sin minskade nettoomsättning, vad nedgången i nettoomsättning beror på, om företaget har redovisat ett negativt rörelseresultat före finansiella poster för det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020 och de fasta kostnader som ansökan avser. Företaget ska även till ansökan bifoga ett skriftligt undertecknat yttrande från revisor för det fall det sökta omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor och de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd.

Med rörelseresultat före finansiella poster avses normalt årets resultat före skatter, bokslutsdispositioner, räntor och liknande intäkter och kostnader, nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar och kortfristiga placeringar, och intäkter från andelar i koncernföretag, intresseföretag, gemensamt styrda företag och andra företag som det finns ett ägarintresse i samt övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar.

Kravet på revisorsintyg avser att underlätta Skatteverkets kontroll och bedömning av om förutsättningarna för att bevilja stöd är uppfyllda. Närmare föreskrifter om vilka uppgifter som yttrandet från revisorn ska innehålla kommer att meddelas i förordning.

Av *andra stycket* framgår att om flera företag som vid tidpunkten för ansökan ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) ska ansöka om omställningsstöd, ska ansökningarna ges in samtidigt. Dessa företag ska också lämna uppgifter om koncernstrukturen. Företag kan bli skyldiga att lämna uppgift om hur

koncernstrukturen ser ut vid flera tillfällen beroende av vad prövningen kräver. Varje företag i en koncern ansöker dock om stöd individuellt.

Av *tredje stycket* framgår att uppgifterna i en ansökan om omställningsstöd ska lämnas på heder och samvete.

Övervägandena finns i avsnitt 7.1.2.

6 §

Paragrafen reglerar ett företags anmälningsskyldighet till Skatteverket.

Av *första stycket* framgår att ett företag som ansökt om omställningsstöd omgående ska anmäla till Skatteverket om de uppgifter som lämnats i ansökan visar sig vara felaktiga eller om sådana förändringar inträffat som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek. Sådana situationer kan exempelvis vara om ett företag lämnat utdelning eller fått försäkringsersättning i efterhand som ska minska omställningsstödet. En annan situation kan vara då rätten till avdrag eller återbetalning av ingående mervärdesskatt inte är beslutad vid tidpunkten för prövning av ansökan om omställningsstöd. Ett ytterligare exempel kan vara om ett beslut om omställningsstöd fattas före länsstyrelsens beslut om hyresrabatt.

Av *andra stycket* framgår att ett företag som har fått omställningsstöd till Skatteverket omgående ska anmäla omständigheter som skulle ha påverkat rätten till stöd eller stödets storlek om omständigheterna varit kända vid tidpunkten för prövningen av ansökan. En sådan omständighet kan vara att företaget har fått försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Skatteverkets beslut om stöd ska innehålla en upplysning om denna skyldighet. Underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden kan föranleda straffansvar, se kommentarerna till 34–37 §§.

Övervägandena finns i avsnitt 7.1.3.

Kreditering på skattekonto

7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om kreditering på skattekonto.

I paragrafens *första stycke* anges att omställningsstöd tillgodoförs ett företag genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) förkortad SFL. Då skattekontot används kommer avräkning att ske mot underskott för skatter och avgifter enligt de vanliga bestämmelserna i skattekontosystemet, på motsvarande sätt som gäller för andra stöd, t.ex. nystartsjobb, som krediteras skattekontot.

Av *andra stycket* framgår att om en avstämning av skattekontot visar att det finns ett överskott på kontot efter kreditering av ett omställningsstöd ska utbetalning ske om det inte finns hinder mot detta enligt 64 kap. 4 § SFL. Av paragrafen framgår bl.a. att återbetalning inte ska göras om belopp behövs för avräkning enligt 62 kap 11 § SFL. Av den bestämmelsen framgår att inbetalda och andra tillgodoräknade belopp i första hand ska räknas av från den del av betalarens sammanlagda skuld för skatter och avgifter (sammanlagd skatteskuld) som inte har lämnats för indrivning och i andra hand från den del av skulden som har lämnats för indrivning.

En kontohavare kan vilja att stödbeloppet helt eller delvis ska stå kvar på skattekontot, t.ex. för att kunna avräknas mot skatter och avgifter som kommer förfalla till betalning men ännu inte beslutats. För att undvika att sådana överskott utbetalas måste företaget begära att beloppet ska användas för betalning av framtida skatte- eller avgiftsskulder (64 kap. 4 § SFL).

Av *tredje stycket* framgår att om det finns ett överskott på skattekontot efter kreditering av ett omställningsstöd ska intäktsränta enligt 65 kap. 4 § tredje stycket SFL beräknas på överskottet från och med dagen efter tillgodoförandet. Detta innebär att intäktsräntan beräknas från samma tidpunkt som dröjsmålsräntan, se kommentaren till 22 §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Utredning och kontroll

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om Skatteverkets rätt att granska företagets verksamhet.

I paragrafens *första stycke* framgår att den som har ansökt om eller fått omställningsstöd ska ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

Av paragrafens *andra stycke* framgår att Skatteverket får begära att företaget lämnar ett sådant revisorsintyg som avses i 5 § första stycket 5, även om det sökta stödet understiger 100 000 kronor.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.2.

9 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får förelägga ett företag att fullgöra sina skyldigheter enligt 8 och 11 §§. Om företagets ansökan om omställningsstöd ännu inte har prövats, får ansökan avvisas om företaget inte följer ett sådant föreläggande. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om detta.

Bestämmelsen innebär att Skatteverket, såväl i samband med granskning av ansökan som efter att beslut om omställningsstöd har fattats, har rätt att förelägga företaget att bidra till kontrollen av rätt till stöd. Om företaget visserligen besvarar föreläggandet men ändå inte kan visa att förutsättningarna för att få ett omställningsstöd är uppfyllda, ska ansökan om stöd avslås.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.2.

Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet

10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tredjemansförelägganden.

Av *första stycket* framgår att Skatteverket får förelägga en fysisk eller juridisk person att lämna uppgift om en rättshandling med den som har fått omställningsstöd. Fysiska personer som inte är eller inte kan antas vara bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen (1999:1078) får dock föreläggas endast om det finns särskilda skäl. Skatteverket bör vara restriktivt med att förelägga fysiska personer att lämna uppgift om en

rättshandling som ingåtts med den som sökt omställningsstöd. Genom rekvisitet särskilda skäl markeras att föreläggande av en sådan person aldrig får vara en rutin. Det ska i stället finnas skäl för föreläggandet i det enskilda fallet. Särskilda skäl kan föreligga i situationer där det finns ett uttalat kontrollintresse och där alternativa kontrollmetoder saknas. Det kan också vara fråga om skenrättshandlingar, oriktigt benämnda rätts-handlingar eller dylikt.

Av *andra stycket* framgår att föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att den som har fått stödet har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter i en ansökan om omställningsstöd.

Den som föreläggs ska lämna uppgifter om en ingången rättshandling. Det ska gälla sådana uppgifter som man faktiskt har tillgång till och som rör rättshandlingen. Ett föreläggande får alltså inte vara hur vitt som helst, utan ska vara utformat så att det är möjligt för den som föreläggs att följa det. Begreppet ”rättshandling” omfattar förklaringar och handlingar som har rättslig betydelse, alltså inte endast skriftliga dokument. En befogenhet för Skatteverket att förelägga någon att lämna uppgift får även anses innefatta en befogenhet att låta föreläggandet i stället avse att visa upp en handling eller att lämna över en kopia av en handling. Skatteverket får bestämma hur uppgiften ska lämnas. Skatteverket ska alltid göra en proportionalitetsbedömning i samband med kontroller som genomförs med stöd av denna paragraf.

Av *tredje stycket* framgår att ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen. Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller det även företrädare för den juridiska personen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.3.

Revision

11 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd med avseende på företagets rätt till stöd. I fråga om revision gäller bestämmelserna i 41 kap. 4–11, 13 och 14 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Skatteverket bör i möjligaste mån använda de mindre ingripande åtgärder som står till buds. Det gäller främst möjligheten till frågor och föreläggande, vilket närmast kan liknas vid skrivbordskontroll i skatteförfarandet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.4.

Kontrollbesök

12 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om kontrollbesök av Skatteverket.

Av *första stycket* framgår att Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att ett företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd har rätt till sådant stöd. Mot bakgrund bl.a. av den skyldighet som ligger på det sökande företaget att visa att förutsättningarna

för att beviljas omställningsstöd är uppfyllda, bör dock behovet av att utföra kontrollbesök redan i samband med prövningen av en ansökan om omställningsstöd vara begränsade.

Kontroll får bara genomföras i verksamhetslokaler. Begreppet verksamhetslokal har samma innebörd som i 3 kap. 18 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Med verksamhetslokal avses därmed utrymmen som huvudsakligen används i verksamhet som medför eller kan antas medföra bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1999:1078) eller som bedrivs av en annan juridisk person än ett dödsbo. Med verksamhetslokal avses även markområden, transportmedel, förvaringsplatser och andra utrymmen som disponeras eller kan antas disponeras i verksamheten. Kontrollbesök får dock inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad. Denna avgränsning anknyter till lägenhetsbegreppet i 12 kap. 1 § jordabalken och omfattar därför inte bara lägenheter i ett flerbostadshus utan även t.ex. småhus.

Av *andra stycket* framgår att Skatteverket vid kontrollbesöket får kontrollera sådant räkenskapsmaterial och andra handlingar som kan ligga till grund för beslut om omställningsstöd. Skatteverket får även ställa frågor om verksamheten till en behörig företrädare för företaget. Uppgifter om verksamheten som kan vara av intresse är bl.a. orsaken till omsättningsnedgången, eller om företaget fått försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Det kan även vara uppgifter om företaget fått annat statligt stöd som för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. De uppgifter som lämnas får kontrolleras mot uppgifterna i ansökan om omställningsstöd.

Av *tredje stycket* framgår att den som ska kontrolleras inte behöver underrättas om beslutet i förväg. Vidare anges att kontrollbesöket ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan. Det innebär ett krav på allmänt hänsynstagande.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.5.

Bevissäkring

13 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd får genomföra revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersöka och omhänderta handlingar samt förseгла lokal, förvaringsplats eller annat utrymme. I fråga om bevissäkring ska bestämmelserna i 45 kap. och 69 kap. 2–12 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, gälla. Av dessa bestämmelser framgår bl.a. att Skatteverket ska ansöka om bevissäkring hos förvaltningsrätten i de fall då inte granskningsledaren får besluta om bevissäkring, 45 kap. 13–14 §§ SFL.

Bevissäkring är en tvångsåtgärd där syftet är att Skatteverket ska få tillgång till de handlingar som behövs för en granskning och få möjlighet att genomföra vissa kontroller även när den granskade motsätter sig det eller kan förutses komma att sabotera utredningen. Skatteverket bör, särskilt med beaktande av att bevissäkring är ett tvångsmedel, i första hand använda de mindre ingripande åtgärder som står till buds. Det gäller främst

möjligheten till frågor och föreläggande, vilket närmast kan liknas vid skrivbordskontroll i skatteförfarandet. Även revision i samverkan med företag samt kontrollbesök (se kommentarerna till 11 och 12 §§) bör i de flesta fall vara att föredra framför användningen av denna ingripande åtgärd.

Ett överklagande av en förvaltningsrätts beslut avseende bevissäkring kräver inte prövningstillstånd i kammarrätten.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.6.

Undantag från kontroll

14 §

Av paragrafen framgår att bestämmelserna i 47 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om att vissa uppgifter och handlingar kan undantas från granskning även gäller vid föreläggande, revision, bevissäkring och kontrollbesök hos ett företag som ansökt om eller fått omställningsstöd.

Utgångspunkten vid t.ex. en revision och vid en bevissäkring till följd av en revision, är att alla handlingar som rör verksamheten kan granskas. De handlingar som inte får granskas är handlingar som bedömts vara sådana handlingar som inte får tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken samt handlingar som bedömts inte omfattas av revisionen, bevissäkringen, tillsynen eller kontrollbesöket. Inte heller får Skatteverket granska handlingar som bedömts ha ett betydande skyddsintresse, och vars innehåll av särskilda omständigheter inte bör komma till annans kännedom, och handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för kontrollen.

Ett överklagande av en förvaltningsrätts beslut avseende undantag från kontroll kräver inte prövningstillstånd i kammarrätten.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.7.

Återkrav

15 §

Av paragrafen framgår att ett företag är återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har tillgodoförts felaktigt eller med ett för högt belopp. Bestämmelsen förutsätter inte något samband mellan företagets handlande eller underlåtenhet och den felaktiga utbetalningen. Ett företag kan därför, exempelvis, bli återbetalningsskyldigt för det fall företaget missuppfattat vilka fasta kostnader som omställningsstödet ges för. Skatteverket ska kunna besluta om återkrav oavsett orsak till felaktigheten. Det föreligger alltså inte något krav på att företaget insett eller borde ha insett ett eventuellt fel i samband med ansökan om omställningsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.1.

16 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet om ett företag är återbetalningsskyldigt. Ett sådant beslut ska innehålla uppgift om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas. Det är Skatteverket som ska visa att ett företag är återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Återbetalning

ska, enligt 21 §, göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav. Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket besluta att återbetalningen senast ska göras en annan dag. Ett beslut att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet gäller omedelbart, vilket framgår av 25 §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.1.

Avbetalning och anstånd

17 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får träffa avtal med ett företag om avbetalning av ett återkrav på omställningsstöd om det skulle medföra betydande skadeverkningar för företaget, eller om det annars framstår som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen. Att undvika betydande skadeverkningar kan bl.a. innebära att det återbetalningsskyldiga företaget inte ska tvingas sälja ekonomiskt betydelsefull egendom. Sådan egendom kan t.ex. vara fastigheten där företagets verksamhet bedrivs och som är nödvändig för företagets fortlevnad. En avbetalningsplan kan även träffas om det annars skulle framstå som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen, exempelvis om företaget inte orsakat återbetalningskravet.

Skatteverket har även möjlighet att träffa avtal med ett företag om avbetalning av ett återkrav på omställningsstöd om det kan antas vara till fördel för det allmänna. En avbetalningsplan på denna grund antas vara till fördel för det allmänna om det främjar utsikterna för att återbetalning kommer att göras. Avbetalning ska alltså framstå som ett bättre alternativ än att låta fordringen gå till indrivning. Så kan vara fallet om ett överlämnade till indrivning skulle försämra företagets möjlighet att fortsätta sin verksamhet eller att ta lån och därmed betala sin skuld.

Om företaget redan har en eller flera restförda skatte- eller avgiftsskulder hos Kronofogdemyndigheten kan ett överlämnande för indrivning avseende ytterligare en skuld normalt inte anses påverka möjligheterna negativt att få betalt.

Att paragrafen ger Skatteverket en möjlighet att träffa avtal med ett företag om avbetalning innebär dock inte att det återbetalningsskyldiga företaget har rätt att få till stånd en avbetalningsplan. Paragrafen innehåller enbart en befogenhet för Skatteverket och ingen rättighet för det återbetalningsskyldiga företaget. Skatteverket får därför upphäva en avbetalningsplan, t.ex. när det inte längre är till fördel för det allmänna.

Skatteverket bör normalt kontakta det återbetalningsskyldiga företaget om Skatteverket anser en avbetalningsplan skulle öka möjligheterna till återbetalning. Dröjsmålsränta ska beräknas på det obetalda beloppet, se 22 §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.2

18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om anstånd.

Av *första stycket* framgår att Skatteverket efter ansökan från företaget ska bevilja anstånd vid återkrav med hela eller delar av betalningen om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. En sådan omständighet som skulle kunna innebära en tillämpning av paragrafen är om ett återkravsbeslut har överklagats eller att Skatteverket överväger en

avbetalningsplan. Varje oklarhet när det gäller hur stort belopp som kommer att behöva betalas tillbaka omfattas av bestämmelsen. Med ”tveksam” ska förstås att det är minst lika sannolikt att hela eller delar av återbetalningskravet kommer att kvarstå som att det kommer att sättas ned. Det behöver dock inte väga helt jämnt för att anstånd ska beviljas, utan anstånd får även beviljas i fall när sannolikheten för att det inte blir någon nedsättning av återkravet väger över något. Däremot bör anstånd inte beviljas om det är troligt att återkravet kommer att kvarstå. Anstånd på denna grund får bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet. Med beslutet i den fråga som har föranlett anståndet avses t.ex. domstols dom i sakfrågan med anledning av ett överklagande.

Av *andra stycket* framgår att Skatteverket får bevilja anstånd med betalningen om det kan antas vara till fördel för det allmänna. Ett anstånd på denna grund antas vara till fördel för det allmänna om det främjar utsikterna för att återbetalning kommer att göras. Anstånd ska alltså framstå som ett bättre alternativ än att låta fordringen gå till indrivning. Så kan vara fallet om ett överlämnade till indrivning skulle försämra företagets möjlighet att fortsätta sin verksamhet eller att ta lån och därmed betala sin skuld.

Om företaget redan har en eller flera restförda skatte- eller avgiftsskulder hos Kronofogdemyndigheten kan ett överlämnande för indrivning avseende ytterligare en skuld normalt inte anses påverka möjligheterna negativt att få betalt.

Att paragrafen ger Skatteverket en möjlighet att bevilja anstånd innebär dock inte att det återbetalningsskyldiga företaget har rätt att få anstånd. Bestämmelsen innehåller enbart en befogenhet för Skatteverket och ingen rättighet för det återbetalningsskyldiga företaget. Skatteverket får därför återkalla ett anstånd, t.ex. när det inte längre är till fördel för det allmänna.

Eftersom det rör sig om en ren befogenhetsbestämmelse får anstånd som kan antas vara till fördel för det allmänna beviljas även utan ansökan. En annan sak är att Skatteverket normalt inte bör bevilja anstånd utan att först kontakta det återbetalningsskyldiga företaget. Dröjsmålsränta ska beräknas på det obetalda beloppet med ledning av 22 §.

Om det kan antas att återkravet inte kommer att betalas i rätt tid, får anstånd om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas enligt *tredje stycket* beviljas bara om säkerhet ställs för återbetalningen, om det inte finns särskilda skäl som talar mot detta. Bestämmelserna i 63 kap. 9 och 10 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) gäller i dessa fall. Exempel på särskilda skäl kan vara att företagets ekonomi är god, att ett avgörande av återbetalningsfrågan är nära förestående eller att statens möjligheter att få betalt inte skulle försämras under anståndstiden. Om en sådan säkerhet ska tas i anspråk gäller vad som sägs om Kronofogdemyndigheten i 13 § lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. i stället Skatteverket.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.2.

19 §

Av paragrafen framgår under vilka förutsättningar som Skatteverket får återkalla ett anstånd som beviljats med stöd av 18 § första stycket, sätta ned anståndsbeloppet, eller kräva säkerhet för fortsatt anstånd. Denna

möjlighet föreligger om förhållandena har ändrats väsentligt sedan ett anstånd beviljats, om företaget har lämnat felaktiga uppgifter som legat till grund för anståndet eller om det finns andra särskilda skäl. Som exempel på om förhållandena har ändrats väsentligt kan vara då det inte längre är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas, eller när den betalningsskyldigas ekonomiska situation väsentligt försämrats eller förbättrats. Det kan också röra situationer när tidigare betalningssvårigheter har lösts. Den situationen att förhållandena inte ändrats väsentligt men det visar sig att det återbetalningsskyldiga företaget har lämnat felaktiga uppgifter kan utgöra ett särskilt skäl.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.2.

Återbetalning

20 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om återbetalning.

Enligt *första stycket* ska återbetalning göras genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning. En sådan återbetalning ska alltså inte ske via skattekontot.

Av *andra stycket* framgår att återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.3.

21 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när återbetalning ska göras.

Enligt *första stycket* ska återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav. I 16 § anges att Skatteverket ska besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet om ett företag är återbetalningsskyldigt. Ett sådant beslut ska innehålla uppgift om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Enligt *andra stycket* får Skatteverket, om det finns särskilda skäl, besluta att återbetalningen senast ska göras en annan dag. Som exempel på ett sådant särskilt skäl kan nämnas att Skatteverket, ska kunna överlämna en fordran för indrivning även om förfallodagen inte har inträffat för att tillförsäkra det allmänna betalning om det är fara i dröjsmål. Det finns inte heller något som hindrar att Skatteverket senarelägger återbetalningsdagen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.3.

Dröjsmålsränta

22 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om dröjsmålsränta.

Av *första stycket* framgår att dröjsmålsränta ska tas ut på beloppet om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid. Räntan beräknas från och med dagen efter att omställningsstödet tillgodoförts till och med den dag betalning sker. Detta gäller även om ett företag har fått en avbetalningsplan eller beviljats anstånd med betalningen av ett återkrav.

Av *andra stycket* framgår att dröjsmålsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket, enligt *tredje stycket*, helt eller delvis avstå från kravet på dröjsmålsränta. Ett sådant skäl kan till exempel vara att en felaktig utbetalning av omställningsstöd beror på ett misstag hos Skatteverket. Det är inte en förutsättning för eftergift att företaget begär detta. Skatteverket är således oförhindrat att på eget initiativ pröva frågan om eftergift.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.4.

Betalningssäkring

23 §

Enligt paragrafen får Skatteverket ta en betalningsskyldigs egendom i anspråk för att säkerställa betalning av återkrav av omställningsstöd. I fråga om betalningssäkring avseende ett sådant återkrav gäller bestämmelserna i 46 kap. 5–7 och 9–22 §§ och 69 kap. 13–18 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244). Dessa bestämmelser avser beslut om betalningssäkring, tidsfrist när betalningsskyldigheten inte är fastställd, beslut om att ta egendom i förvar, ställande av säkerhet, när ställd säkerhet får tas i anspråk, behörig förvaltningsrätt och ersättning för skada. Vidare tillämpas skatteförfarandelagens regler om verkställighet av beslut om betalningssäkring.

Ett överklagande av en förvaltningsrätts beslut avseende betalningssäkring kräver inte prövningstillstånd i kammarrätten.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.5.

Företrädaransvar

24 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om företrädaransvar.

Av *första stycket* framgår att om en företrädare för en juridisk person förfarit uppsåtligt eller varit grovt oaktsam vid ansökan om omställningsstöd och detta har lett till att omställningsstöd har tillgodoförts med ett för stort belopp, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för. Grov oaktsamhet kan föreligga om företrädaren har slarvat i viss högre grad vid upprättandet av ansökan om omställningsstöd eller har visat uppenbar likgiltighet för att sätta sig in i de regler som ska tillämpas (jfr prop. 1971:10 s. 256). Ansvaret knyts till själva ansöknings-tillfället och den eller de personer som företrädde företaget vid den tidpunkten. Företrädarens solidariska betalningsansvar motsvarar det omställningsstöd som återkrävts av företaget. En företrädare är därför bara betalningsansvarig i samma omfattning som den juridiska personen. Om huvudfordran sätts ned eller faller bort minskar företrädarens ansvar därför i motsvarande mån.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelserna i 59 kap. 15 och 16 §§, 17 § första stycket, 18 §, 19 § första och andra styckena, 20, 21, 26 och 27 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska tillämpas på detta företrädaransvar. Dessa bestämmelser avser möjlighet till befrielse från

betalningsskyldigheten, förfarandet, regressrätt, indrivning och preskription.

Ett överklagande av en förvaltningsrätts beslut avseende företrädaransvar kräver inte prövningstillstånd i kammarrätten.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.6.

Besluts verkställbarhet

25 §

Av paragrafen framgår att beslut enligt denna lag gäller omedelbart. Laga kraft krävs därför inte för att besluten ska bli gällande, vilket t.ex. betyder att delgivning inte behövs. Om beslutet avser ett återkrav av omställningsstöd gäller skyldigheten att betala enligt beslutet även om beslutet överklagas. Att ett beslut om återbetalning gäller omedelbart betyder i normalfallet inte att den som beslutet gäller omgående måste betala fordran för att undvika indrivning. Återbetalning ska göras senast den förfalldag som följer av beslutet om återkrav. Även beslut om bevissäkring, betalningssäkring och företrädaransvar efter ansökan till förvaltningsrätt gäller omedelbart.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Överklagande

26 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande.

Av *första stycket* framgår att beslut enligt lagen får överklagas till den förvaltningsrätt som anges i 67 kap. 7–9 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, som behörig domstol för fysiska och juridiska personer.

Av *andra stycket* framgår att beslut som avser föreläggande utan vite, revision, kontrollbesök, avbetalningsplan och anstånd enligt 18 § andra stycket inte får överklagas. En granskningsledares beslut om bevissäkring enligt 45 kap. 14 § första stycket SFL, eller beslut om att ta egendom i förvar enligt 46 kap. 16 § första stycket SFL, får inte heller överklagas.

Av *tredje stycket* framgår att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Av 44 § förvaltningslagen (2017:900) följer att ett överklagande av ett beslut ska ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Indrivning och verkställighet

27 §

I paragrafen anges när en fordran på återkrav av omställningsstöd ska lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning och en upplysning om att bestämmelser om indrivning finns lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar.

Innan en fordran får lämnas för indrivning ska den betalningsskyldige enligt indrivningsförordningen (1993:1229) ha uppmanats att betala fordringen. Ett beslut om återkrav ska enligt 17 § innehålla uppgift om när betalning ska ske. Skatteverkets underrättelse om beslutet innebär därför

att en sådan betalningsupplagan som avses i indrivningslagen har skett. Indrivningsförelagningen innebär också bland annat att Skatteverket skyndsamt ska underrätta Kronofogdemyndigheten om fordringen har betalats, satts ned eller fallit bort eller om anstånd har beviljats med betalningen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

28 §

Paragrafen motsvarar i tillämpliga delar 70 kap 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Om förutsättningarna för att lämna en fordran på återkrav av omställningsstöd till Kronofogdemyndigheten för indrivning är uppfyllda är Skatteverket som regel skyldigt att göra det. Skatteverket ges i denna bestämmelse möjlighet att avvika från bestämmelserna om överlämnande för indrivning genom att avstå från att lämna en fordran på återkrav för indrivning. Ett särskilt skäl för att avstå kan vara att en ansökan om anstånd inte har behandlats och det finns skäl som talar för att anstånd kan komma att medges. Ett annat skäl för att inte överlämna en fordran kan vara att en avbetalningsplan övervägs. Skatteverket ges också en möjlighet att avvika från bestämmelserna om överlämnande för indrivning genom att lämna en fordran för indrivning innan förfallodagen har inträffat. Det kan bli aktuellt om den återbetalningsskyldige är i färd med att göra sina tillgångar oåtkomliga för exekution och det därför uppstår fara i dröjsmål.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

29 §

I paragrafen anges att verkställighet enligt utsökningsbalken får ske vid indrivning. Beslut enligt lagen gäller omedelbart enligt 25 §. Ett överklagande påverkar alltså inte skyldigheten att betala enligt ett beslut om återkrav på omställningsstöd. Bestämmelsen om omedelbar verkställbarhet innebär också att en begäran om indrivning och verkställighet enligt utsökningsbalken får ske oberoende av om beslutet har fått laga kraft (se 3 kap. 23 § andra stycket andra meningen utsökningsbalken).

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

30 §

I paragrafen regleras att räntan för tiden efter det att en fordran på återkrav av omställningsstöd har lämnats för indrivning ska beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Det innebär att ränta beräknas på samma sätt som för skatter och avgifter som har överlämnats för indrivning. Det är Kronofogdemyndigheten som ska beräkna denna ränta och driva in den.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

31 §

Paragrafen motsvarar i tillämpliga delar 71 kap. 2 § första stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) och innehåller en bestämmelse om att ett företags fordran på omställningsstöd som ska tillgodoföras enligt 7 § inte får överlåtas innan den kan utbetalas. Syftet med bestämmelsen är att hindra den som har skulder hos Kronofogdemyndigheten från att överlåta en fordran på omställningsstöd och därigenom undgå utmätning.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

32 §

Paragrafen motsvarar 71 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244). En fordran på omställningsstöd som inte får överlåtas enligt 31 § får ändå utmätas. Därigenom kan fordringar som finns hos Kronofogdemyndigheten betalas innan företaget kan använda ett eventuellt överskott till något annat.

En fordran på omställningsstöd som har tillgodoförts företagets skattekonto enligt 7 § får utmätas först efter att Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att ta fordran i anspråk enligt lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter. Det förutsätter att den fordran för vilken omställningsstödet ska tas i anspråk är registrerad hos Kronofogdemyndigheten och handläggs som ett allmänt mål. Belopp som inbetalas till skattekontot och andra belopp som tillgodoräknas skattekontot räknas av från det sammanlagda skuldsaldot på kontot och inte från någon specifik skuld. Det innebär att det inte alltid är möjligt att direkt utläsa om en viss skatt eller avgift är betald eller om saldot på kontot helt eller delvis består av en viss fordran. Saldot består därför i praktiken vanligtvis inte av företagets fordran på omställningsstöd, utan av ett motsvarande belopp. Om det finns andra poster registrerade på skattekontot är därför det belopp som Kronofogdemyndigheten kan ta i anspråk genom avräkning för en fordran på omställningsstöd inte specifikt det omställningsstöd som företaget har beviljats utan ett saldo på skattekontot. Bestämmelserna i 5 kap. 1–3 §§ utsökningsbalken om att vissa tillgångar ska undantas med hänsyn till gäldenärens behov tillämpas inte vid utmätning av en fordran på omställningsstöd som ska betalas ut.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

Preskription

33 §

Av paragrafen framgår att en fordran på återkrav av omställningsstöd vid tillämpning av lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar anses vara en sådan fordran som har påförts enligt skatteförfarandelagen (2011:1244). Enligt huvudregeln gäller en preskriptionstid på fem år. För fordringar påförda enligt skatteförfarandelagen räknas dock preskriptionstiden från den tidpunkt när de överlämnades till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

Straffbestämmelser

34 §

I paragrafen regleras straffansvar för det centrala brottet i den nya lagen som benämns omställningsstödsbrott.

Det handlingsrekvisit som anges i paragrafen är att någon lämnar en oriktig uppgift. Med oriktig uppgift avses inte endast osann uppgift utan även en ofullständig uppgift, dvs. ett partiellt förtigande av sanningen. Vilka uppgifter som ska lämnas och vad som är en oriktig uppgift får avgöras med ledning av den materiella regleringen av omställningsstödet

i denna lag och tillhörande förordning. Sättet för uppgiftslämnandet har ingen betydelse för bestämmelsens tillämplighet. Bestämmelsen omfattar således såväl skriftliga som muntliga uppgifter. Det vanligaste felet torde avse felaktiga uppgifter i ansökan om omställningsstöd som lämnas elektroniskt. Utöver att straffansvar kan följa om någon lämnar en oriktig uppgift omfattar bestämmelsen fall av åsidosatt anmälningsskyldighet, som inträffar för den som inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt 6 §. Av 6 § framgår att en sådan anmälan ska göras till Skatteverket omgående. När det finns en sådan skyldighet att anmäla ändrade förhållanden måste det finnas ett begränsat tidsmässigt utrymme för den enskilde att handla innan straffansvar kan inträda och skyldigheten kan anses ha blivit åsidosatt. Generellt bör inte mer än vad som varit en nödvändig tidsåtgång för anmälan godtas. Hur långt denna tid ska kunna sträcka sig i det enskilda fallet får avgöras i rättstillämpningen med ledning av lagens bestämmelser om anmälningsskyldighet.

Brottet är konstruerat med ett farerekvisit, med ett undantag som behandlas nedan. Farerekvisitet innebär att brottet fullbordas redan när den oriktiga uppgiften lämnas till Skatteverket eller när en anmälningsskyldighet åsidosätts under förutsättning att det medför den fara som krävs. Den fara som förutsätts för straffansvar kan avse olika situationer. Det kan vara fråga om en utbetalning som inte alls borde ha gjorts, dvs. i situationer där det över huvud taget inte finns någon rätt till stödet. Vidare kan det vara fråga om en utbetalning med ett för högt belopp, dvs. där det i och för sig finns en grundläggande rätt till stödet men med ett mindre belopp. Den fara som ska föreligga måste vara konkret. Konkret fara får normalt anses föreligga om den oriktiga uppgiften alternativt avsaknaden av en uppgift om ändrade förhållanden sannolikt inte skulle upptäckas vid den normala rutinmässiga kontroll som Skatteverket utför. Det finns alltså i allmänhet inte någon konkret fara om felaktigheten avser en uppgift som Skatteverket regelmässigt kontrollerar. Subjektiva omständigheter som vad gärningsmannen trott, förväntat sig eller insett om faran har ingen betydelse för denna bedömning. Sådana omständigheter kan däremot få betydelse för uppsåtsbedömningen. Utöver de situationer där brottet är konstruerat med ett farerekvisit gäller straffansvar även för den som efter att omställningsstöd har utbetalats inte anmäler sådana ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla och på så sätt orsakar att företaget fått ett högre stöd än vad det har rätt till. Det fallet tar sikte på en situation där omställningsstöd betalats ut och omständigheter uppkommer efter denna tidpunkt som skulle ha påverkat rätten till stöd eller stödets storlek om omständigheterna varit kända vid tidpunkten för prövningen av ansökan. I samtliga dessa situationer finns dock en möjlighet till frivillig rättelse, se 37 §.

De fall som är avsedda att träffas är för det första när den som fått omställningsstöd i egenskap av enskild näringsidkare själv lämnar en oriktig uppgift eller åsidosätter en anmälningsskyldighet. Bestämmelsen omfattar emellertid även sådana fall där en person, exempelvis en företrädare för ett företag som ansöker om stöd, medvetet lämnar en oriktig uppgift, som leder till fara för en felaktig utbetalning till företaget. För det fall det inte är fråga om gärningsmannaskap kan i sådana fall bestämmelserna om medverkan i 23 kap. brottsbalken bli tillämpliga.

För straffansvar ska samtliga objektiva brottsförutsättningar täckas av uppsåt. Det innebär att såväl en oriktig uppgift alternativt en åsidosatt anmälningskyldighet måste täckas av uppsåt. I de fall där ett farerekvisit ingår måste även faran för att omställningsstöd felaktigt tillgodoförs eller tillgodoförs med ett för högt belopp vara täckt av uppsåt. Eftersom stödet tillgodoförs genom kreditering på skattekontot, och inte behöver leda till någon utbetalning från skattekontot kopplas farerekvisitet till det tidigare tillfälle när omställningsstödet tillgodoförs skattekontot.

Påföljden är fängelse i högst två år, dvs. samma straffskala som gäller för bedrägeri enligt 9 kap. 1 § brottsbalken och för bidragsbrott enligt bidragsbrottslagen (2007:612).

I konkurrenshänseende har bestämmelsen genom de speciella brottsförutsättningar som ställs upp företräde framför bedrägeribestämmelsen i brottsbalken (grundsatsen om *lex specialis*). Om ett brott enligt den nya lagen föreligger, ska bedrägeribestämmelsen alltså inte tillämpas.

Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

35 §

Paragrafen innebär att det för grova fall av uppsåtligt omställningsstödsbrott införs en särskild bestämmelse med fängelse i lägst sex månader och högst sex år i straffskalan.

De särskilda kvalifikationsgrunder som anges i paragrafen är endast exemplifierande men bör ändå ha stor betydelse vid bedömningen av om ett brott är grovt. Samtliga omständigheter vid brottet har dock betydelse för om det är att bedöma som ett grovt omställningsstödsbrott. Förekomsten av en kvalificerande omständighet ska inte med automatik leda till att ett omställningsstödsbrott bedöms som grovt. Den första kvalifikationsgrunden – att brottet rört betydande belopp – avser storleken på det felaktigt tillgodoförda omställningsstödet. Någon bestämd beloppsgräns i förhållande till omställningsstödsbrott enligt 34 § kan inte anges. Den beloppsgräns som används vid motsvarande gränsdragning hos andra förmögenhetsbrott bör kunna vara vägledande för bedömningen. Som en särskild kvalifikationsgrund anges även att gärningsmannen använt falska handlingar eller vilseledande bokföring. Som ytterligare kvalifikationsgrunder anges att gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning. Ett grovt omställningsstödsbrott som begåtts genom användande av en falsk handling bör normalt konsumera förfalskningsbrottet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

36 §

Paragrafen innebär en kriminalisering av grovt oaktsamma förfaranden i samband med ansökningar om och utbetalningar av omställningsstöd. Straffansvar för vårdslöst omställningsstödsbrott kan förekomma vid såväl lämnande av oriktiga eller ofullständiga uppgifter som vid försummelse att fullgöra anmälningskyldigheten vid ändrade förhållanden.

De gärningar som i första hand kan anses vara grovt oaktsamma är sådana fall där gärningsmannen lämnat mer påtagligt felaktiga uppgifter som är grundläggande för rätten till omställningsstöd. Det kan gälla avsevärt felaktiga uppgifter eller uppenbart felaktiga uppgifter om sådana

förhållanden i företaget som medför eller kan medföra att stöd felaktigt tillgodoförs.

Straffansvar för grov oaktsamhet bör i första hand förbehållas sådana beteenden som är ett utslag av medveten oaktsamhet. När gärningsmannen insett risken för att exempelvis en uppgift varit felaktig men trots detta lämnat uppgiften, kan det finnas anledning att betrakta förfarandet som grovt oaktsamt liksom när gärningsmannen misstänkt att det förelegat en anmälningsskyldighet men ändå struntat i den. Det är dock inte uteslutet att beteckna även en omedveten oaktsamhet som grov. Om gärningen är mindre allvarlig ska det enligt andra stycket inte dömas till ansvar. Det aktuella stödets storlek är av betydelse vid denna bedömning. En helhetsbedömning ska dock göras med hänsyn till samtliga omständigheter vid gärningen. Sådana grovt oaktsamma gärningar som rör belopp i närheten av det lägsta belopp som kan betalas ut, dvs. 5 000 kronor, bör som regel inte leda till straffansvar. Vad som utgör en mindre allvarlig gärning kan inte tolkas med ledning av den praxis som finns i fråga om gärningar som avses i 5 § andra stycket skattebrottslagen (1971:69). Tillämpningen av den sistnämnda bestämmelsen ska ses mot bakgrund av de administrativa sanktioner som finns på skatteområdet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

37 §

Bestämmelsen gäller frivillig rättelse och innebär en möjlighet för den som har lämnat en oriktig eller ofullständig uppgift att gå fri från straff om han eller hon frivilligt vidtar rättelse. Även den som låtit bli att anmäla att de uppgifter som lämnats i ansökan visat sig vara felaktiga eller om sådana förändringar inträffat som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek och därefter frivilligt kommer in med en rättelse omfattas av ansvarsfriheten. Det finns även möjlighet att göra frivillig rättelse efter att omställningsstödet har tillgodoförts.

Straffriheten förutsätter att den korrigerade uppgiften eller anmälan om ändrade förhållanden leder till att det finns förutsättningar för att ett korrekt beslut om stöd eller om återkrav av stödet kan fattas. För ansvarsfrihet vid felaktigt tillgodofört omställningsstöd krävs även att det felaktiga stödet har återbetalats. Något formkrav på den åtgärd som vidtas finns inte. De uppgifter som lämnas måste emellertid i princip vara tillräckliga för att Skatteverket ska kunna hänföra dessa till rätt ärende och, eventuellt efter en komplettering, göra en korrekt bedömning i ett kommande beslut om utbetalning eller återkrav. För att rättelsen ska medföra straffrihet måste det återkrävda beloppet dessutom återbetalas i sin helhet. En delvis betalning av det återkrävda beloppet bör dock kunna ha betydelse för bedömningen av straffvärdet. I 20 § finns bestämmelser om på vilket sätt återbetalning ska ske.

Straffriheten förutsätter frivillighet. Med frivillighet avses här detsamma som vid frivilligt tillbakaträdande vid försök, förberedelse och stämpling enligt 23 kap. 3 § brottsbalken. Om förmånstagaren fått veta att han eller hon kommer att bli föremål för granskning, kan de åtgärder som vidtas normalt inte sägas ha skett frivilligt. Frivilligheten innebär således att rättelsen görs utan yttre tvång. Så länge den uppgiftsskyldige inte har anledning att tro att han eller hon är upptäckt eller inom kort kommer att bli upptäckt, finns möjligheten att träda tillbaka genom rättelse. I de fall

Skatteverket inlett en utredning om felaktig utbetalning bör detta som regel utesluta frivillighet. Det är åklagarens uppgift att lägga fram så mycket bevisning att en invändning om frivillig rättelse framstår som obefogad.

Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

38 §

Paragrafen innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela ytterligare föreskrifter om när omställningsstöd får lämnas, hur omställningsstöd ska beräknas och om ansökan, utbetalning och återbetalning av omställningsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

1 §

I paragrafen regleras vilka brott som omfattas av Skatteverkets verksamhet enligt lagen. I *första stycket* införs en ny *punkt 10* som hänvisar till lagen om omställningsstöd. Därigenom kommer Skatteverkets s.k. skattebrottsenhet att ha möjlighet att arbeta mot brott enligt den lagen. Dessa avser omställningsstödsbrott av normalgraden och grovt brott samt vårdslöst omställningsstödsbrott i fall av grov oaktsamhet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

10.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

1 kap.

1 §

I paragrafen regleras lagens tillämpningsområde. Ändringen i *första stycket* innebär att lagens tillämpningsområde utökas till att även omfatta Skatteverkets handläggning enligt lagen om omställningsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 7.9.

2 kap.

3 §

I paragrafen regleras vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen. I *första stycket punkt 13* görs ett tillägg som innebär att uppgifter även får behandlas i beskattningsdatabasen om de behövs för handläggning enligt lagen om omställningsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 7.9.

10.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

1 kap.

4 §

I paragrafen finns bestämmelser om de ändamål för vilka uppgifter får behandlas enligt lagen. *Punkt 6* utökas med en ny bestämmelse som innebär att handläggning enligt lagen om omställningsstöd läggs till ändamålen för vilka uppgifter får behandlas. En följdändring görs också som innebär att även handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete omfattas av den nya ändamålsbestämmelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.9.

Sammanfattning promemorian Omställningsstöd till företag som fått minskad omsättning på grund av coronaviruset

Bilaga 1

I promemorian föreslås att ett omställningsstöd införs för företag som fått minskad omsättning som en följd av covid-19-pandemin. Omställningsstödet kan ges till företag vars sammanlagda nettoomsättning för mars och april 2020 understeg 70 procent av den sammanlagda nettoomsättningen för mars och april 2019, om omsättningsminskningen är orsakad av spridningen av sjukdomen covid-19. Stödet omfattar fysiska och juridiska personer som bedriver näringsverksamhet i Sverige och är registrerade för F-skatt, och vars nettoomsättning under det närmast föregående räkenskapsåret uppgick till minst 250 000 kronor. Kravet på F-skatt gäller inte sådana stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är undantagna från skattskyldighet. Omställningsstöd ges med 75 procent av det procentuella omsättningstappet, beräknat på företagets fasta kostnader för mars och april 2020. Med fasta kostnader avses kostnader för hyra och leasing, räntor, värdeminskning på anläggningstillgångar och nödvändiga reparationer av sådana tillgångar, elektricitet, vatten, avlopp, internet och telefoni, uppvärmning av lokaler, försäkringar, utfodring av djur, franchiseavgifter, tillstånd samt royalties och licensavgifter för immateriella rättigheter.

Stöd får inte lämnas om företaget vid tidpunkten för prövningen har restförda skatte- eller avgiftsskulder, näringsförbud eller är på obestånd. Vidare krävs att företaget inte verkställer eller beslutar om vinstutdelning eller motsvarande under perioden mars 2020 till juni 2021. Om stödet uppgår till 100 000 kronor eller mer krävs ett yttrande från revisor.

Beslut om omställningsstöd fattas av Skatteverket och stödet betalas ut genom kreditering av skattekontot. Ett företag blir återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Skatteverket ges omfattande möjligheter till utredning och kontroll, däribland revision, och särskilda straffbestämmelser införs.

Ansökan om omställningsstöd ska ha inkommit till Skatteverket senast den 31 augusti 2020.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om omställningsstöd

Härigenom föreskrivs följande.

Omställningsstöd

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om ekonomiskt stöd till företag vars nettoomsättning har minskat i större omfattning till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 (omställningsstöd).

Vem har rätt till omställningsstöd?

2 § Rätt till omställningsstöd har *företag* som är en fysisk eller juridisk person som vid tidpunkten för ansökan om omställningsstöd

1. bedriver sådan näringsverksamhet i Sverige som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. är godkänd för F-skatt enligt 9 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Kravet på godkänd F-skatt enligt första stycket 2 gäller inte för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är undantagna från skattskyldighet enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om rätt till omställningsstöd.

3 § Rätt till omställningsstöd har inte

1. staten, regioner, kommuner och kommunalförbund,

2. företag över vilka staten, regioner, kommuner och kommunalförbund, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande, om inte verksamheten avser affärsverksamhet,

3. företag där företaget, eller något annat företag som ingår i samma koncern, hör hemma i en stat eller jurisdiktion som är upptagen i en förteckning över stater eller jurisdiktioner utanför Europeiska unionen som av medlemsstaterna gemensamt eller inom ramen för Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har bedömts vara icke-samarbetsvilliga på skatteområdet, och

4. begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 17 § och 6 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229), om näringsverksamheten i Sverige inte bedrivs från ett sådant fast driftställe som avses i 2 kap. 29 § samma lag.

Med koncern avses i första stycket 3 en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554).

Skattepliktigt näringsbidrag

4 § Vid tillämpning av bestämmelserna om näringsbidrag i 29 kap. 2–8 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska omställningsstöd tas upp i sin helhet det beskattningsår då stödet beslutas. Detta gäller dock inte till den del stödet motsvarar kostnader som är hänförliga till en verksamhet som företaget inte är skattskyldigt för. Om stödet är hänförligt till kostnader under det föregående beskattningsåret får det tas upp detta år i stället.

Handläggningen av en ansökan om omställningsstöd

5 § Beslut enligt denna lag fattas av Skatteverket.

Besluten gäller omedelbart.

6 § En ansökan om omställningsstöd ska innehålla följande uppgifter:

1. företagets minskade nettoomsättning,
2. vad nedgången i nettoomsättning beror på,
3. de fasta kostnader som ansökan avser,
4. ett skriftligt undertecknat yttrande från revisor om det sökta omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor, och
5. de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd.

Om flera företag som ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) ska ansöka om omställningsstöd, ska ansökningarna ges in samtidigt. Dessa företag ska också lämna uppgift om koncernstrukturen.

Uppgifterna i en ansökan om omställningsstöd ska lämnas på heder och samvete.

7 § Ett företag som ansökt om omställningsstöd ska till Skatteverket omgående anmäla om de uppgifter som lämnats i ansökan visar sig vara felaktiga eller om sådana förändringar inträffat som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek.

Ett företag som har fått omställningsstöd ska till Skatteverket omgående anmäla omständigheter som skulle ha påverkat rätten till stöd eller stödets storlek om omständigheterna varit kända vid tidpunkten för prövningen av ansökan. Skatteverkets beslut om stöd ska innehålla en upplysning om denna skyldighet.

Kreditering på skattekonto

8 § Omställningsstöd tillgodoförs ett företag genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om en avstämning av skattekontot visar att det finns ett överskott på kontot efter kreditering av ett omställningsstöd ska utbetalning ske om det inte finns hinder mot detta enligt 64 kap. 4 § skatteförfarandelagen och beloppet inte behövs för avräkning enligt lagen (1985:146) om avräkning vid skatter och avgifter.

Utredning och kontroll

9 § Ett företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd ska ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

Skatteverket får begära att företaget lämnar ett sådant revisorsintyg som avses i 6 § första stycket 4, även om det sökta stödet understiger 100 000 kr.

10 § Skatteverket får förelägga ett företag att fullgöra sina skyldigheter enligt 9 och 12 §§. Om företagets ansökan om omställningsstöd ännu inte har prövats, får ansökan avvisas om företaget inte följer ett sådant föreläggande. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om detta.

Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet

11 § Skatteverket får förelägga en fysisk eller juridisk person att lämna uppgift om en rättshandling med den som har fått omställningsstöd.

Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att den som har fått stödet har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter i sin ansökan om omställningsstöd.

Föreläggandet får förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen. Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller det även företrädare för den juridiska personen.

Revision

12 § Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd med avseende på företagets rätt till stöd. I fråga om revision gäller bestämmelserna i 41 kap. 4–11, 13 och 14 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Kontrollbesök

13 § Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att det företag som har fått omställningsstöd har rätt till sådant stöd. Kontrollbesök får bara genomföras i verksamhetslokaler. Kontrollbesök får dock inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad.

Skatteverket får vid kontrollbesöket kontrollera sådant räkenskapsmaterial och andra handlingar som kan ligga till grund för beslut om omställningsstöd. Skatteverket får vid besöket ställa frågor om verksamheten. De uppgifter som lämnas får kontrolleras mot uppgifterna i ansökan om omställningsstöd.

Den som enligt ett beslut om kontrollbesök ska kontrolleras behöver inte underrättas om beslutet före besöket. Kontrollbesöket ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan.

Bevissäkring

14 § Skatteverket får ansöka hos förvaltningsrätten om bevissäkring för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd. En sådan bevissäkring kan avse revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersökande och omhändertagande av handlingar samt försegling av lokal, förvaringsplats eller annat utrymme. I fråga om bevissäkring gäller bestämmelserna i 45 kap. samt 69 kap. 2–12 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Undantag från kontroll

15 § Bestämmelserna i 47 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om att vissa uppgifter och handlingar kan undantas från granskning gäller även vid föreläggande, revision, bevissäkring och kontrollbesök hos ett företag som fått omställningsstöd.

Återkrav

16 § Ett företag är återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp.

17 § Om ett företag är återbetalningsskyldigt får Skatteverket besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet. Ett sådant beslut ska innehålla uppgifter om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Avbetalning och anstånd

18 § Skatteverket får träffa avtal med ett företag om avbetalning av ett återkrav på omställningsstöd om det skulle medföra betydande skadeverkningar för företaget eller om det annars framstår som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen.

19 § Vid återkrav enligt 17 § får Skatteverket efter ansökan bevilja anstånd med hela eller delar av betalningen om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas.

Anstånd får bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet.

Om det kan antas att återkravet inte kommer att betalas i rätt tid, får anstånd beviljas bara om säkerhet ställs för återbetalningen, om det inte finns särskilda skäl som talar mot detta. Bestämmelserna i 63 kap. 9 och 10 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) gäller i dessa fall. Om en sådan säkerhet ska tas i anspråk gäller vad som sägs om Kronofogdemyndigheten i 13 § lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. i stället Skatteverket.

20 § Om förhållandena har ändrats väsentligt sedan ett anstånd beviljats, om företaget har lämnat felaktiga uppgifter som legat till grund för anståndet eller om det finns andra särskilda skäl, får Skatteverket

1. återkalla anståndet,
2. sätta ned anståndsbeloppet, eller
3. kräva säkerhet för fortsatt anstånd.

Återbetalning

21 § Återbetalning ska göras genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning.

Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

22 § Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav.

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket besluta att återbetalningen senast ska göras en annan dag.

Ränta

23 § Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta tas ut på det obetalda beloppet från och med dagen efter att omställningsstödet betalades ut till och med den dag betalning sker. Dröjsmålsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförordningen (2011:1244).

Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta.

Betalningssäkring

24 § Skatteverket får ta ett företags egendom i anspråk för att säkerställa betalning av återkrav av omställningsstöd. I fråga om betalningssäkring avseende ett sådant återkrav gäller bestämmelserna i 46 kap. 5–7 och 9–22 §§ och 69 kap. 13–18 §§ skatteförordningen (2011:1244).

Företrädaransvar

25 § Om en företrädare för en juridisk person förfarit uppsåtligt eller varit grovt oaktsam vid ansökan om omställningsstöd, och detta har lett till att omställningsstöd har betalats ut med ett för stort belopp och att Skatteverket beslutat att återkräva omställningsstödet helt eller delvis, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för.

Bestämmelserna i 59 kap. 15, 16, 17 första stycket, 18, 19 första och andra styckena, 20, 21, 26 och 27 §§ skatteförordningen (2011:1244) ska tillämpas på detta företrädaransvar.

Överklagande

26 § Skatteverkets beslut enligt denna lag överklagas till den förvaltningsrätt som anges i 67 kap. 7–9 §§ skatteförordningen (2011:1244). Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut som avser föreläggande utan vite, revision och kontrollbesök får dock inte överklagas. En granskningsledares beslut om bevissäkring eller om att ta egendom i förvar får inte heller överklagas.

Indrivning och verkställighet

27 § Om ett återkrav av omställningsstöd inte har betalats i rätt tid, ska fordran lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar.

28 § Om det finns särskilda skäl får Skatteverket

1. avstå att lämna en fordran på återkrav för indrivning, eller

2. lämna en fordran för indrivning även om förfallodagen inte har inträffat. Bilaga 2

29 § Vid indrivning får verkställighet enligt utsökningsbalken ske.

30 § Om en fordran på återkrav av omställningsstöd har lämnats för indrivning, ska Kronofogdemyndigheten beräkna räntan efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförordningen (2011:1244) för tiden efter överlämnandet och driva in den.

Förbud mot överlåtelse

31 § En fordran på omställningsstöd som ska betalas får inte överlåtas innan beloppet kan betalas ut.

32 § En fordran som avses i 31 § får utmätas trots att den inte får överlåtas. Om en fordran på omställningsstöd ska betalas enligt 8 §, får utmätning dock göras först efter det att Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att ta fordran i anspråk enligt lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter.

Bestämmelserna i 5 kap. 1–3 §§ utsökningsbalken tillämpas inte vid utmätning av en fordran på omställningsstöd som ska betalas.

Preskription

33 § En fordran på återkrav av omställningsstöd ska vid tillämpning av lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. anses vara en sådan fordran som har påförts enligt skatteförordningen (2011:1244).

Straffbestämmelser

34 § Den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt 7 § första stycket, och på så sätt orsakar fara för att omställningsstöd felaktigt betalas ut eller betalas ut med ett för högt belopp, döms för *omställningsstödsbrott* till fängelse i högst två år.

Till samma straff döms den som efter att omställningsstöd utbetalats inte anmäler sådana ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt 7 § andra stycket och underlåtenheten innebär att företaget fått ett högre stöd än vad det har rätt till.

35 § Om brott som avses i 34 § är grovt, döms för *grovt omställningsstödsbrott* till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om brottet rör betydande belopp,
2. om den som begått brottet använt falska handlingar, eller
3. om gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning.

36 § Den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning som avses i 34 § döms för *vårdslöst omställningsstödsbrott* till böter eller fängelse i högst ett år.

Om gärningen med hänsyn till beloppet och övriga omständigheter är mindre allvarlig, döms det inte till ansvar.

37 § Den som frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att ett korrekt beslut om stödet eller om återkrav av stödet kan fattas, döms inte till ansvar enligt 34–36 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet⁸ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2019/20:166 Föreslagen lydelse

1 §

Skatteverkets verksamhet enligt denna lag omfattar brott enligt

1. skattebrottslagen (1971:69),
2. 30 kap. 1 § första stycket 4 aktiebolagslagen (2005:551),
3. 11 § tredje stycket lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.,
4. 4 kap. 6 b §, 14 kap. 1–4 och 10 §§ och 15 kap. 10–13 §§ brottsbalken, om gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket,
5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete eller lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,
6. 11 kap. 5 § brottsbalken,
7. lagen (2014:836) om näringsförbud,
8. folkbokföringslagen (1991:481), *samt*
8. folkbokföringslagen (1991:481),
9. lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott.
9. lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott, *och*
10. lagen (2020:000) om omställningsstöd.

Skatteverket får medverka vid undersökning också i fråga om annat brott än som anges i första stycket, om åklagaren finner att det finns särskilda skäl för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

⁸ Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:453.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 och 2 kap. 3 §§ lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet⁹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹⁰

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (1991:1047) om sjuklön, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, lagen (1991:1047) om sjuklön och lagen (2020:000) om omställningsstöd, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

2 kap.

3 §¹¹

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,
2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firmatecknare och andra företrädare,
3. registrering för skatter och avgifter,
4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,
5. bestämmande av skatter och avgifter,
6. underlag för fastighetstaxering,
7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,

⁹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

¹⁰ Senaste lydelse 2014:1477.

¹¹ Senaste lydelse 2015:901.

8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, Bilaga 2

9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,

10. yrkanden och grunder i ett ärende,

11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,

12. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

13. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, och

13. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete *eller lagen (2020:000) om omställningsstöd*, och

14. uppgifter om sjuklönekostnad.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet i stället för lydelsen enligt lagen (2020:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2019/20:74 *Föreslagen lydelse*

1 kap.

4 §

Uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter,
2. bestämmande av pensionsgrundande inkomst,
3. fastighetstaxering,
4. revision och annan analys- eller kontrollverksamhet,
5. tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,
6. handläggning
 - a) enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,
 - b) av andra frågor om ansvar för någon annans skatter och avgifter,
 - c) enligt lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och 22 b kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),
 - d) enligt lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-förland-rapporter på skatteområdet och 33 a kap. skatteförfarandelagen, *och*
 - e) enligt 33 b kap. skatteförfarandelagen.
- d) enligt lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-förland-rapporter på skatteområdet och 33 a kap. skatteförfarandelagen, *och*
- e) enligt 33 b kap. skatteförfarandelagen, *och*
- f) enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (2020:000) om omställningsstöd.
7. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande,
8. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,
9. hantering av uppgifter om sjuklönekostnad, och
10. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

Efter remiss har yttranden inkommit från Bokföringsnämnden, Boverket, Brottsförebyggande rådet, Datainspektionen, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Famna – Riksorganisationen för idéburen välfärd, FAR, Fastighetsägarna Sverige, Finansinspektionen, Forum – Idéburna organisationer med social inriktning, Företagarna, Förvaltningsrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Luleå, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Kammarrätten i Göteborg, Kammarrätten i Stockholm, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Kronofogdemyndigheten, Lantbrukarnas Riksförbund, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Region Kalmar län, Region Norrbotten, Region Stockholm, Revisorsinspektionen, Skatteverket, Sparbankernas Riksförbund, Riksidrottsförbundet, Småföretagarnas Riksförbund, Srf konsulterna, Statens kulturråd, Statistiska centralbyrån, Stockholms handelskammare, Stockholms tingsrätt, Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring, Svenska Kyrkan, Svenskt Näringsliv, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, TU – Medier i Sverige, Umeå tingsrätt, Vinnova, Åklagarmyndigheten.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter Regelrådet.

Därutöver har Almega, Cabonline Group AB, Folkets Hus och Parker, Företagarna, Giva Sverige, Konstnärernas Riksorganisation, Livsmedelsföretagen, Ludvig & CO, Region Gotland, Sobona – Kommunala företagens arbetsgivarorganisation, Matfiskodlarna Sverige AB, Region Kronoberg, Svensk Handel, Svensk Scenkonst, Svenska Djurparksföreningen, Svenska Skidanläggningsorganisation, Svenska Taxiförbundet, Sveriges Tvätteriförbund, Sveriges ungdomsorganisationer, Tjänstemännens Centralorganisation, Transportföretagen, Vinnova och Visita Svensk Besöksnäring yttrat sig.